

REJTŐ JENŐ

Országos Széchényi Könyvtár
MAGYAR ELEKTRONIKUS KÖNYVTÁR
HUNGARIAN ELECTRONIC LIBRARY

2000

AZ ELŐRETOLT HELYÖRSÉG

ELSŐ FEJEZET

1.

Galamb nekirepült a falnak, de a következő pillanatban már úgy vágta szájon a vitorlamestert, hogy ez meglepetésében lenyelt egy negyed font bagót, ami a szájában volt, és percekig csuklott utána.

A kormányos csak erre várt. Hatalmas karjával megragadta Galambot, hogy szokott fogása szerint egy csavarintással megforgassa, és belevágja a söntés legtávolabbi sarkába. A kormányos a világ jelentősebb kikötőiben ismert volt erről a mutatványáról.

A roppant kar már éppen emelte ellenfelét, mikor valahonnan a megragadott ember irányából egy acélszerű tárgy esett az arcára, amitől minden elsötétedett előtte néhány pillanatra. Barátai később esküvel bizonyították, hogy a súlyos tárgy Galamb ökle volt.

Néhány másodperc múlva szédelegve fölkelt a földről, és kinyitotta a szemét.

Nyomban akkora pofont kapott, hogy visszaült a padlóra. Mikor újabb kísérletet tett, hogy felkeljen, Galamb még két pofont adott neki, amitől ismét leesett.

Most már ülve maradt, és szelíden így szólt:

– Rongy Elek vagyok. Ha megkérhetem, hagyjuk ezt most egy időre abba.

– Kérem. Nevem Jules Manfred Harrincourt.

Rongy felemelkedett.

– Ide hallgasson, Jules Manfred Harrincourt... Maga büszke lehet. Vegye tudomásul, hogy engem még sohasem vertek meg. Ma történt velem ilyesmi először.

– Minden kezdet nehéz. Ezután már menni fog. De mondja uram, miért akartak önök megölni engem?

– Üljön le hozzám, majd elmondom...

A fenti közelharc és a rá következő nyájas párbeszéd a marseille-i kikötő egyik népszerű szórakozóhelyén játszódott le, amelyet „Kávéház és étterem a veszett kutyához” néven ismert az alvilág úri közönsége.

Az eset előzményéhez tartozik a Brigitta nevű schooner, amely két esztendő óta a Csendes-óceánon járt. Rongy, a hajó kormányosa és Paul, a vitorlamester természetesen nem tudhatták, hogy az idők folyamán egy és más megváltozott Marseille-ben.

Így, teszem fel, nem ismerték Galambot. Mindössze egy évvel ezelőtt érkezett Párizsból, és ekkor még a Brigitta valahol Nyugat-India tájain járt.

Galamb kissé nyurga, aránylag széles szájú, és elég csinos fiatalember volt. Örökké vigyorgott és nagy, kék szeme határtalan bizalommal nézett az emberekre.

Hogy honnan jött és mit csinált azelőtt, senki sem kérdezte. Itt, a kikötő környékén a legnagyobb fokú modortalanság ismerőseink múltjáról érdeklődni. Mindenki onnan jön, ahonnan akar, vagy ahonnan szabadon bocsátják.

Galamb szalmakalappal a fején érkezett, csíkos, meglehetősen rongyos kis-kabátját az alsókarjára dobta, bambuszbotot forgatott az ujjai körül halkan füttyörészett és dohányzott. Nagyvilági külseje nyomban feltűnt a kikötő rakodómunkásokból és rablókból álló egyszerű népe között. Elsősorban gyönyörű cipőit csodálták. Különösen az egyik voltrendkívül elegáns, a fehér betétes, gombos lakkcipő.

Hiába, aki ad a külsejére, arra figyelnek. Ezt bizonyította a kisebb csődület is, amely hosszú útvonalon követte türelemmel az előkelő idegent.

A „Tigris” vendéglőből zeneszó hallatszott ki. Ide benyitott a jövevény.

... Később, miután a riadókészültség és a mentők helyreállították a rendet, és összeszedték a sebesülteket, a kétségbeesett vendéglős mindössze ennyit tudott mondani a rendőrkapitánynak:

– Bejött egy őrült ember sétapálcával, azt mondta, harmonikázni akar, és lerombolta a helyiséget...

A kocsmáros nem hazudott. Harrincourt valóban kiállt a kocsmaközepére, és legszelesebb udvarias vigyorával így szólt:

– Hölgyeim és uraim! Engedjék meg, hogy az orkeszter karnagyától kölcsönkérjem a szájharmonikát, és néhány pásztorábrándot adjak elő. Utána legyen szabad anyagi támogatásukért esedeznem egy szegény, de tehetséges muzsikusz számára.

A vendéglős udvarias hangon felkérte, hogy menjen a fenébe. Egy nagylelkű málhahordó azon a nézetten volt, hogy engedjék harmonikázni az elmebe-teget.

Fazék, a százhusz kilós gengszter, aki aznap szakított a szerelmével, és ezért dühös volt, harsányan odakiáltott:

– Azonnal menjen ki! Maga hülye!

Harrincourt tréfásan megfenyegette az ujjával:

– Nana, kis óriás! Nem szabad udvariatlannak lenni...

Az óriás két lépéssel ott termett a jövevény előtt, és...

És érthetetlen módon szép ívben visszarepült az asztalához, egész társaságát, valamint néhány liter rumot a földre rántva.

A többi már gyorsan ment. A vendégek egy része felugrált, és az idegen felé rohant. Ez egy széket ragadott meg, és leverte a lámpát.

Általános zűrzavar támadt. Csörömpölés, ordítás, verekedés zaja töltötte be a helyiséget, és egy alkalmas pillanatban Galamb az egész bárpultot a verekedőkre dobta, majd utánaajította a kocsmárost a konyhakéssel, a csaposlegényt a tüzes piszkálóval és a főpincért a fiával...

... Másnapra rendbe hozták a vendéglőt, este szólt a zene, és a kórházban tartózkodó törzsvendégeket leszámítva, együtt volt a szokott esti közönség.

Kilenc órákor nyílt az ajtó, és belépett a vidám idegen.

Szalmakalapját főúri grandezzával emelte meg, és udvarias vigyorral a középre lépett.

A kocsmáros, a csapos, a főpincér és a fia megdermedtek.

– Hölgyeim és uraim! – kezdte Galamb. – A tegnap esti svéd torna miatt elhalasztott koncertemet szíves engedelmmel ma tartom meg. A karnagy úr ideadja a harmonikáját, és az előadás kezdetét veszi.

Ezután átvette a zenész harmonikáját, felállt egy székre, ráült a támlájára, kiskabátját egy elegáns mozdulattal odadobta a főpincérnek, és mély érzéssel eljátszotta, hogy: „Louis, a fűtő elhajózott az Új–Hebridákra.” A második strófát énekelve adta elő. A szám kétségkívül tetszett. A hangulat még fagyos volt, de többen már elengedték zsebükben a bicskát, és ez errefelé egy neme a békülékenységnek. Mikor azonban Galamb rázendített a „Hej, tengerész, hej tengerész, Mit neked vihar és mit neked vész” kezdetű indulóra, amelyet rövid sztepptáncsal fejezett be, mindenki tapsolt, és vad lábdobogással követelték, hogy a művész folytassa koncertjét.

Harrincourt záróráig megalapozta népszerűségét, tányérjára bőségesen hullott az aprópénz és mikor egy fésűre feszített selyempapíron elzúmmögte a „Kacagj, bolond, bár festett arcodon könny csorog...” kezdetű slágert, olyan jókedv kerekedett, hogy Lala, a biciklitolvaj, aki különben is nagyvonalúságáról volt közismert, eperbólot hozatott, és hajnalig még sok üveg rum fogyott el.

2.

Harrincourt volt a kikötő kedvence. Nemigen akadt olyan ember, aki össze-mérhette volna vele az erejét, és mégis lehetőleg elkerült minden nézeteltérést, és a legrosszabb tréfákat is eltűrte.

Szoliditása miatt elnevezték Galambnak.

Esténként vendégszerepelt a mulatókban. Nemcsak szájharmonikán játszott. Ha kellett, hegedült, citerázott, és kártyakunzstokat is mutatott. Senki sem hallotta még káromkodni. A tizennégy éves szivarossal olyan udvariasan beszélt, mintha a fiúcska a legrégebbi törzsvendégekkel egyenrangú gazember volna. Mindig simára volt borotválva, és Miminek, aki a „Bicskadobó” nevű helyiségben a likórt kezelte, virágot küldött a születésnapjára.

Féltékeny éjszakai lovagok többször le akarták szűnni és ritkán ok nélkül. Ezeket atyai gyengédséggel ő maga vitte el a legközelebbi kötözőhelyre.

Ilyen volt Galamb.

Sem a kormányos, akit Rongy Eleknek hívtak, sem a vitorlamester nem ismerte a fenti előzményeket ami még nem lett volna baj, de a két tengerész elhozta az étterembe a kövér Yvette-t, egy kedvükre való hölgyet, aki nyolcvan kiló volt ugyan, de teljesen babaarcú. Yvette állandóan tapsolt Galambnak, aki éppen szerepelt. Már ez nem tetszett a kormányosnak. De később a kövér

Yvette példátlan szemtelenséggel kivett a vitorlamester tenyeréből egy teljes ötfrankost, és odadobta ennek a jöttment komédiásnak.

– Hej! Pojác! Add vissza az ötfrankost! – mondta a vitorlamester, a kocsmá közepére lépve.

Legnagyobb csodálkozására a színművész átnyújtotta a pénzt.

– Parancsoljon, öregem. Csak ne izgassa fel magát, mert unokafivéremet így ütötte meg a guta egy alkalommal. Metzben volt vegyeskereskedő a szerencsétlen.

– Még pimaszkodsz?! Nesze!...

A többit leírtuk. A vitorlamester olyan pofont kapott Galambtól, hogy lenyelt egy negyed font bagót, a kormányost pedig addig verte, amíg ez komolyan nem kérte, hogy hagyja már abba. Ebből az alkalomból be is mutatkozott, hogy ő Rongy Elek.

Most együtt ittak a sarokasztalnál, és a kormányost már az sem zavarta, hogy a kövér Yvette (aki teljesen babaarcú volt) nem vette le a szemét Galambról.

– Csodálkozom – mondta a kormányos, túlökké dagadt orrát időnként egy pohár vízbe mártva –, hogy ilyen randa mesterséget választottál. Aki ekkora pofont tud adni, az előtt nyitva a világ.

A vitorlamester meggyőződéssel bólogatott. Koronatanú volt.

– Nagyon szép a mesterségem – védekezett Galamb –, a filharmónia és a balett manapság komoly hivatásnak számít.

– Az ilyen embernek tengerre kell menni! Tengerre! Nem gondoltál még rá, hogy matróz légy?

Galamb elkomorodott.

– Az is voltam.

– Nagyszerű! Ha megfelelsz a feltételeknek, beállhatsz a Brigittára. Vannak papírjaid? – Nincsenek.

– Akkor megfelelsz a feltételeknek. Akarsz velünk jönni?

Yvette hirtelen közbeszolt:

– Ne menjen, Galamb úr! A Brigitta rövidesen el fog süllyedni. Rozoga, vacak vitorlás. Kimondom őszintén, ha a matróz urak nem veszik sértésnek, csak a legelszántabb csirkefogók vállalnak szolgálatot rajta.

– Ne hallgass Yvette–re. A Brigitta nagyon jó hajó – mondta bizonytalanul a kormányos. Yvette elsápadt a felháborodástól.

– Ezt nekem mondja? Nekem akar maga hajókról mesélni, miután húsz éve barátokozom a világ tengerésztestületével? Azt mondtam hogy a Brigitta el fog pusztulni, rothadt a bordázata, és fél hüvelykkel mélyebbre süllyed a hatóság által előírt merülési vonalnál.

– Ez igaz – vallotta be a vitorlamester –, de végre is az emberek nem a nyugalmas, biztos öregség miatt szállnak hajóra. Jössz, Galamb, vagy nem?

– Csakugyan olyan veszélyes jármű? – kérdezte tünődve Galamb. A kormányos sóhajtott, és vállat volt.

– Mivel jelen van a hajók anyja, bevallom őszintén: a Brigitta nem pályázhatna a kék szalagra. Ha családos ember volnál, nem is hívnálak.

– Köszönöm. Mivel van családom, elfogadom a meghívást, és jelentkezem a Brigittára.

– De biztos, hogy nincsenek papírjaid?

– Egy szál sincs.

– Ezt majd igazolnod kell. A kapitány régimódi ember, és köti magát bizonyos formaságokhoz. Mehetünk.

– Ne menjen, Galamb úr! – búgta mintegy a párját siratva, Yvette, és teljesen babaarcán mélabús ráncok támadtak. – Ne menjen, Galamb úr, ha néha kell öt–tíz frank, szívesen adok kölcsön...

– Köszönöm a felajánlott hitelkeretet, de nem fogadhatom el. Hé! Jeanette! Hozzál a számlámra egy pohár rumot és egy csokor virágot a nagyságos asszonynak... Kezét csókolom, nemes hölgy.

Elmentek. Az utcára még egy másodpercig utánabúgott Yvette hangja:

– Ne menjen, Galamb úr...

MÁSODIK FEJEZET

1.

De Galamb úr ment. Elég volt messziről megpillantani Brigittát, hogy lássa: Yvette nem túlzott. Ez a gőzös egy környékbeli kirándulást sem kockáztathatott volna meg veszély nélkül. Ezzel szemben több hónapos tengeri utakat bonyolított le.

Egy óra múlva Galamb megállapodott a kapitánnyal. Négy nap múlva indulnak Havannába és a Panama-csatomán át a Csendes-óceánra. Az út legfeljebb ha egy évig tart.

– Mondd – kérdezte a vitorlamester, mikor újra partot értek –, miért jelentkeztél nyomban, mikor hallottad, hogy a hajóval utazni életveszélyes? Talán meg akarsz halni?

– Szó sincs róla! – felelte kissé ijedten Galamb. – Szeretem a veszélyt.

Hohó! Jó lesz vigyázni – gondolta. Egy kávémérésből levelet írt anyjának és húgának. Özvegy édesanyja és a tizennégy éves Anette Párizs villanegyedében lakott az Harrincourt-ok családi házában, amely becsértéken felül volt megterhelve kölcsönökkel. Előkelő párizsi ismerőseik nem is sejtették, hogy a fiatal Harrincourt Marseille-ben kocsmai énekes, és az ő jövedelméből tartják fenn a köztisztelőben álló, finom, úri család szerény háztartását.

Harrincourt a tengerészeti akadémia növendéke volt. Itt is szerették, mert némely ember már úgy jön a világra, hogy mindenütt szeressék. De az olyan mogorva egyének, mint Lauton Tracy márki tengerészeti felügyelő, minden kedvességnek ellenállnak kőkemény szívükkel. Lauton Tracy magányosan élt Lyon környéki szőlőjében, és időnként megjelent néhány napra az akadémián vagy az iskolahajón, hogy csontos ujjait rázva, ráncos, sovány múmiaarcán bozontos szemöldökét összehúzva, zord prédikációt tartson.

A kadétek állandó elkeseredésben éltek miatta. A tanárok sem rajongtak érte. De magas családi összeköttetései révén bizonyos volt, hogy nyugállomány helyett egy díszszemlén fogja elragadni a végelgyengülés. Hogy mégsem így történt, annak az oka Harrincourt, akitől egy vizsgamanőver után a felügyelő megtagadta a következő iskolai rangfokozatot.

Harrincourt vidáman jelent meg aznap a kadétek hálótermében:

– Az öreg Tracy ma elvágta magát nálam. Nyugdíjazni fogom.

– Hülye vagy – vélte az egyik kollégája, nem minden alap nélkül.

– Fogadhatsz velem egy ezüst öngyújtóba, hogy a legközelebbi vizsgáig nyugdíjazza Tracy bácsit.

– Tartom.

Harrincourt megnyerte az öngyújtót, de elvesztette az életpályáját. A tengerészeti főfelügyelő nyugdíjazása elég szomorú körülmények között történt. A világháború idején néhány tisztet kölcsönösen kitüntettek a szövetségesek. Angol

lovastiszteket a franciák kineveztek a szenegáli gyalogosok kapitányának, az angolok viszont skót és ír csapatoknál adományoztak tiszteletbeli rangot a francia bajtársaknak. Tracyról mindenki tudta, hogy egy skót ezred tiszteletbeli kapitánya. A walesi herceg éppen Párizsban járt, és ebből az alkalomból Tracyt is meghívták tengerészeti akadémia báljára, amelyen őfensége volt a védnök. A kadétok éjjel–nappal dolgoztak. Harrincourt azok között volt, akik a meghívókat címezték. Az államtitkár, aki valamennyit aláírta, természetesen nem olvasta el egyenként az összes meghívókat, különben észrevette volna, hogy az egyiknek más a szövege. Egyébként éppen olyan volt, mint a többi. Csak a legalján ez állt:

„Az angol hadsereg tiszteletbeli tagjai kéretnek a megfelelő díszegyenruhában megjelenni.”

Hogy milyen feltűnést keltett a fényes bálon a vén, kopasz Tracy, midőn kockás szoknyában, meztelen térdel, skót kapitányi uniformisban megjelent, ezt úgysem lehet leírni. Az eseményről még évek múlva is beszéltek. A miniszterelnök szerint a látvány feledhetetlen volt. Botrányt nem okozott senki, őfensége a walesi herceg néhány elfogulatlan szót mondott a félholt Tracynak, és megköszönte a frappáns figyelmességet, amellyel a főfelügyelő ebben az egyenruhában tüntet a hagyományos francia–angol barátság mellett.

Akik nem bírták visszafojtani a nevetést, azok egy szomszéd helyiségbe mentek át. Ezeket később felkereste a walesi herceg is.

Most már általános mozzalom indult meg, hogy az öreg főfelügyelőt nyugdíjazzák. A család magas rangú tagjai sem exponálták magukat szívesen, és Harrincourt megkapta az öngyújtót. De Tracy meghívója, ha az öregember naivitását nem is mentette, bizonyítéka volt annak, hogy bűnös is van az ügyben. Így történt, hogy Harrincourt pályafutása a haditengerészetnél véget ért.

Nagy csapás volt ez a családra. Harrincourt tudta, hogy mit idézett elő meg gondolatlanságával. De elhatározta, hogy helyrehozza a hibát. Az anyja és a húga ne szenvedjenek miatta. Feláldozza magát értük. Volt egy életbiztosítása tízezer dollárra. A biztosítás arra az esetre szólt, hogy „ha hivatás közben baleset érné Jules Manfred Harrincourt haditengerész kadétot”.

Elhatározta, hogy ezt a tízezer dolláros életbiztosítást anyja és húga megkapja. Majd gondoskodik, hogy „hivatás közben” halálos baleset érje.

Mindenét pénzzé tette, szerény apai örökségét is hozzácsapta, és fél évre kifizette a biztosítási díjat. Azontúl nagyon vigyázott magára, mert hivatása teljesítése közben kell elhaláloznia, fél éven belül. Ha tehát elüti egy autó, vagy összeszurkálják az utcán, nem ér vele semmit.

Így került Marseille-be, és ezért jött kapóra állása a rozoga Brigittán. Matróznak lenni „hivatás”. A tízezer dollár elegendő lesz ahhoz, hogy anyja és húga boldoguljanak.

A mulatók közönsége nem is sejtette, hogy az érzelmes és vidám dalokat egy olyan ember éneklí, aki halálra ítélte önmagát.

Kiderült azonban, hogy élni ugyan nehéz, de meghalni sem könnyű. Este nyolc óra volt, és a Brigitta éjfél előtt készült felszedni horgonyát. A kormányos, a vitorlamester és Galamb kis búcsúmulatságot rendeztek a „Kedélyes hullaház”-ról elnevezett szórakozóhelyen.

Galamb még utoljára előadta legszebb kuplóját. Fergeteges taps zúgott fel, hullott a virág és az aprópénz, de mivel a kormányos és a vitorlamester már előrement, Galamb is meglengette szalmakalapját, bambuszbotját hóna alá csapta, és távozott. Vidáman vágott neki a kikötő felé vezető keskeny sikátornak. Egy kapumélyedésből Yvette lépett melléje:

– Galamb úr – turbékolta könnyázott babaarcával.

Harrincourt kedvesen rámosolygott:

– Csókolom a kezét, nagyságos asszonyom. Hogy önt nem láthatom többé, ennek emléke örökké élni fog bennem.

Udvariasan kezét csókolt. És továbbment.

Illetve továbbment volna.

De a nyolcvankilós, teljesen babaarcú démon sűrűn hulló könnyek között, szívének minden gyengéd féltését összeszedve, úgy vágta fejbe egy gumibotot, hogy Galamb úr csak hajnaltájt tért magához. Ott feküdt az elhagyott sikátor kövezetén.

És a Brigitta már nyílt tengeren járt.

HARMADIK FEJEZET

1.

Harrincourt-nak mindössze öt hónapja volt még hátra az életéből. Ezalatt meg kell halnia, ha nem akarja, hogy dobra kerüljön az ősi ház, és hozzátartozói végképp elmerüljenek Párizs szegényei között.

Ezen gondolkodott szomorúan, a szegények ebéd utáni konfektjét rágva: néhány napraforgómagot egy padon a régi kikötőben.

Egyszer csak megpillantotta szemközt a Fort St. Jeant, a légionista újoncok erődjét, fenn a hegyen, szemben a Notre—Dame de la Garde templomával.

A légió!

Voltaképpen hivatás. Az ember szerződést köt a francia állammal, és fizetést kap érte. Ott azután nem gond meghalni.

De miért kell meghalni?

Hoppla!

Be a városba. A Cannebiere—en megtalálja a biztosítótársaság hatalmas palotáját. Eleganciája a kültelkeken fényűzőnek tetszett (különösen egyik cipője, amelynek gombos, fehér betétje jóformán teljesen ép volt), itt azonban nem engedték be az igazgatóhoz. Néhány életveszélyes fenyegetés, feltűnően durva becsületsértés és az altiszt személyes szabadságának nyakánál fogva elkövetett korlátozása mégiscsak egy cégvezető eléjuttatta.

Harrincourt lelkesen előadta tervét.

— Elsőrangú ajánlatom van. Játsszunk nyílt kártyákkal. Ha én most olyan hivatást választok, amely elpusztít, tízezer dollárt fizetnek. Adjanak ötezer dollárt, és életben maradok.

— Azt hiszem, jobb lesz, ha meghal — ajánlotta rövid megfontolás után jóindulatúan a cégvezető. — Szabályosabb az ügylet.

— De uram! Egy ember halála önöknek nem jelent semmit?

— Dehogynem. Egy kötvény likvidálását jelenti.

— Önök keresnek az ajánlatomon — magyarázta meggyőzően. — Ha nem egyeznek ki, akkor olyan hivatást választok, hogy a legrövidebb idő alatt meghalok, és ki kell fizetniük a teljes tízezer dollárt.

— Nem egészen így áll a dolog. Bizonyos levonásokat eszközölnünk kell hivataltól, és azonfelül hetvennégy centet felszámít kezelési illetékért a bankunk. — Ezt álmodozva mondta, ceruzájával egy papírlapon firkálván. — Ettől függetlenül, ma nincs olyan hivatás, amelyet megfelelő óvintézkedésekre ne kényszerítene a hatóság.

— És ha beállok a légióba?

A cégvezető meglepetten ütötte fel a fejét.

— Az nem hivatás... Várjon! — Felvette a kagylót, és lenyomott egy gombot. — Jogügyi osztály... Kérem avocat Lagarde—ot. Jó reggelt! Egy úr hivatásból

eredő balesettel kapcsolatos életbiztosítást kötött, és beáll a légióba... Hogyan?... Köszönöm... – Letette a kagylót. – Önnek igaza volt. Ha meghal az idegenlégióban, akkor kirúgjuk azt, aki a biztosítást csinálta. Mert oda kellett volna írnia, hogy milyen hivatás ellen biztosítja. Ugyanis van hivatásos katonáskodás is.

– Hajlandó tehát kifizetni a biztosítás felét, ötezer dollárt? A légióban ugyanis gondoskodni fogok róla, hogy rövidesen meghaljak.
– Nézze, uram, ne változtassunk. Szolidabb az üzlet. Kerüljön inkább többé valamivel.

Lekötelező mosollyal felemelkedett, és az ajtóig kísérte a fiatalembert.

Galamb nagyon dühös volt.

– Jusson majd eszébe álmatlan éjszakáin az az ember, akivel itt ma beszél! – mondta dühösen Galamb. – Furdalja a lelkiismeretét, hánykolódjék sírva a párnáin...

– Ha csak egy mód van rá – felelte lekötelező udvariassággal a cégvezető –, meg fogom önnek tenni ezt, uram. Parancsol még valamit?

– Semmit. Ön azt hiszi, hogy gyáva vagyok. Ebben téved. Bizonyos lehet benne, hogy meg fogok halni! Ajánlom magam!

A cégvezető udvariasan meghajolt: – Nyugodjék békében...

Galamb dühösen lerohant a lépcsőn. Nem is gondolkozott, nyomban jelentkezett az erődben, és felvettette magát a légióba.

2.

Galamb idegesen figyelte önmagát. Mit vigyorog folyton? Egy ember, akinek meg kell halnia, az viselkedjék legalábbis komolyan, ha már ünnepélyességről nem lehet szó.

Pillanatig sem volt kétséges előtte, hogy mielőtt a biztosítás legközelebbi díjtételének befizetésére sor kerül, gondoskodni fog róla, hogy hivatásának áldozta legyen. Addig pedig tessék magába szállni! Emberek hasonló tragikus elhatározás után emelt fővel töprengenek vagy naplót írnak, de nem füttyörésznek állandóan. Azonban hiába próbálkozott a komorsággal. Reménytelen kísérlete, hogy közelgő elmúlása előtt megkomolyodjék, csődöt mondott.

Pedig két nap múlva elutazik az újoncszázad. A Fort St. Jeanban kell a hely, és gyorsan behajózzák az újoncokat.

Egy délelőtt éppen megkísérelte, hogy felhős szomorúsággal sétáljon, amikor odaördített az egyik altiszt, hogy jöjjön le a raktárba az alsónadrágokat szortírozni.

Régi, rokkant légiós káplár volt a raktárnok, keménykötésű emberevő, alkalmas arra, hogy a fegyelmetlen civileknek fogalmat adjon a rendről. Ez az

ember sohasem mosolygott, mert egy gépfegyvergolyó volt a fejében, amit nem lehetett kioperálni.

– Sorra dobálja ide a fehéreneműt! Én majd jegyzem.

– Nagyon helyes.

– Csend! A légionista nem felel!

Galamb bocsánatkérően vigyorgott, és sorra dobálta a fehéreneműt.

Azután hirtelen vigyázzba vágta magát. A káplár kérdően nézett rá.

– Alázatosan jelentem káplár úrnak: szeretnék füttyörészni.

Az emberevő meghökkent. Ez az ember katonaviselt, az látszik a kiállásán. És milyen fiatal... Voltaképpen le kellene hordania ezért a jelentésért, de van valami az arcában, ami egy kedves kutyára emlékeztet... Egye fene.

– Hát füttyörészhet éppen, ha kedve van rá, mikor holnapután Afrikába megy.

– Majd csak lesz valahogy... Ott sem eszik meg az embert, csak bizonyos vidékeken... – Aztán füttyörészett. Nem valami modern, cifra dalt, hanem egy régi párizsi kocsinótát. Arra már nem kért külön engedélyt, hogy a füttyörészés ütemére először, mint valami fátyoltáncosnő meglengesse jobbra-balra kinyújtott kezében a hálóingeket, és egy kecses mozdulattal dobja oda a káplárnak. Nincs ennek a kölyöknek józan esze, az bizonyos.

Mikor elkészültek a munkával, nagy mogorván odavetette az újoncnak:

– Megihat velem egy pohár bort, ha szomjas.

Galamb jó emberismerő volt. Úgy csapta össze a bokáját, hogy megremegett a raktár:

– Köszönöm, mon chef!

Jelentkezni tud, az bizonyos...

A kintinban némi feltűnést keltett az embergyűlölő káplár, amint golyóval a fejében magányos asztalához leültette az újoncot.

– Azt az izét... Azt a nótát füttyülje el megint, maga taknyos!

– Parancsára, öregem... – felelte, és az „öregem” megjegyzést egy poharakat rezdítő bokacsattanás ellensúlyozta az asztal alól.

Még több dalt füttyült, és sok bordóit ittak. A negyedik üveg után a káplár bevallotta Galambnak, hogy még ma is szereti azt az átkozott nőszemélyt. Galamb átkarolta a vállát, odahajtotta fejét a zöld parolira, azután puha, érzelmes hangján válaszképpen énekelte, hogy:

„Nem szeretek ma sem mást, csak téged, Szép Rue Malesherbes, szép Rue Malesherbes. Örökre ég veled...

A káplár úgy látszik, náthás volt, mert sűrűn szipáskolt, és a pipája sem akart szelelni.

Délelőtt Galambot ismét a raktárba hívták, de fehérenemű-válogatás helyett hazai felvágottat kellett ennie. Kellemes állapot volt az újonc részére, hiszen holnap elindulnak Oran felé és onnan a sivatagba.

Másnap névsorolvasás volt, sorakozó, és az újoncosztag elhagyta az erődöt, hogy a kikötőbe menjen, ahol egy Afrikába induló hajó vesztegelt.

Galamb hüledezve állt az erődudvaron.

Az ő nevét nem olvasták! Elvezették az osztagot nélküle. Éppen tiltakozni akart az érthetetlen szórakozottság ellen, mikor megjelent mellette a káplár, golyóval a fejében:

– Köszönje meg szépen, maga taknyos. Elintéztem, hogy átmenetileg itt hagyják a raktárban.

NEGYEDIK FEJEZET

1.

Galamb elhatározta, hogy soha többé nem lesz rokonszenves. Egy teljes hetet vesztített drága idejéből Marseille—ben, ahol a légionárius semmiképpen nem lehet hivatásának áldozata. A vén katona is megbánta már, hogy ezt a gyerekes külsejű katonát igyekezett rövid időre megóvni a sivatag borzalmaitól. Az újonc ugyanis, mióta elindult nélküle a menet, kizárólag a legmodernebb dzsesszdzalokat fütyülte a raktárban, és azokat is olyan hamisan, hogy a káplárnak állandóan sajgott a fejlődése. Így azután rövid idő múlva a „Légió Atyja”—ról elnevezett gőzösön útban volt Oran felé.

A kis, piszkos hajó nyugtalanul táncolt a Földközi—tenger hullámain. A légionisták a fenékben ültek, és csajkájukból az örökös feketét itták. A Caporal cigaretta rossz szagú füstje mint sűrű köd ülte meg a helyiséget.

A rácsos lámpa csikorogva lengett, a katonák dermedten gubbasztottak a homályos helyiségben batyuik, ládáik és pokrócaik között.

A nyugtalan tenger állandó harsogása zúgott be kintről. Egy öreg légionista, aki második öt évét kezdte, és így jutott két hónap szabadsághoz Marseille—ben, az újoncokkal együtt tért vissza Afrikába. Hosszú, őszes, barna bajusza volt és nagy ádámcsutkája. Pilotte—nak hívták. Most csendesen pipázgatott, és halk hangon mesélt tapasztalatlan társainak eljövendő sorsukról.

— Eleinte nagyon rossz odalent, de később ha az ember látja, hogy sohasem lehet megszokni, hát beletörődik mindenbe...

A katonák nyugtalan, sötét tekintettel hallgatták. Csupa tanulmányfej. Sovány, vértelen suhanc fejek, szemük alatt sötét gyűrűkkel, napbarnított, elszánt, markáns arcok. Csak egy ember nem figyelt oda. Egy sovány, elálló fülű légionárius. Két párhuzamos ránc vonult az orra és a szája sarka mellett hosszában. Ha vigyorgott, ez a két ránc barázdává mélyült, és mert állandóan vigyorgott, a két különös barázda szinte odadermedt az arcára. Fényes, fűrge szeme örökké ide—oda mozgott, és a homlokába fésült haja csak jobban kihangsúlyozta azt, hogy degenerált. Minden keze ügyébe kerülő tárggyal állandóan rajzolgatott, ezért elnevezték Krétának. Rövid idő alatt Kréta lett a durva tréfák célpontja. De erről, úgy látszott, nincs tudomása.

— Milyen az élelmezés? —kérdezte valaki. .

— Az kitűnő. Csak meneteléskor kissé egyszerű. Ha nincs idő főzni, akkor mindenki kap egypár marék lisztet meg hagymát, és megeszi, ahogy tudja.

Pilotte—tal szemben ült a légió legkülönösebb figurája. Középtermetű, groteszken vastag ember. Nem volt kövér, csak vastag. Köpcös nyak, deszkányi váll, nagy csípőcsontok, irtózatoss gorillaállkapocs és kopaszodó fején néhány sűrű, hosszú fekete hajcsomó gubancolódott össze. Igen keveset beszélt, min-

dig melankolikus szomorúsággal nézett a környezetére, és olykor piszkos papírlapokat olvasgatott, amikkel minden zsebét teletömte.

– Azt hallottam – szólt közbe rekedten, borízú hangján –, hogy a légióban sok művész is szolgált már.

Pilote köpött.

– Két évvel ezelőtt együtt szolgáltam egy norvég erőművésszel, bizonyos Krögmann–nal. Szegényt egy ártatlan kocsmai összetűzés közben agyonverték. Azonkívül ismerek a Meknésben állomásozó sapeuröknél egy kárpitost, aki szépen trombitált. Több művésszel nem találkoztam Afrikában.

– Maga talán művész? –fordult a vastag felé egy újonc.

A kérdezett elgondolkozva simogatta hatalmas gorillaállkapcsát, amely borotválatlanul erős, fekete borostákat termelt:

– Igen... – felelte sóhajtván – én művész vagyok.

– Miféle művész maga?

– Troppauer vagyok, a költő...

Ezt úgy mondta, mint aki döbbsen ámulatot vár. De semmiféle elfogódottságot nem mutattak ezek a rezignált katonák. Inkább olyasféle megértéssel néztek össze, mintha orvosok volnának, és megállapodnának valamiben egy konzílium után.

– Ha megengedik – közölte szerényen Troppauer, a költő – elolvasom egy ismertebb versemet.

És mielőtt még határozatot hozhattak volna kérését illetően, már előhúzta piszkos papírcsomói egyikét, nagy élvezettel széttereggette, és bajtársainak legnagyobb megdöbbenésére olvasni kezdett:

– Én egy virág vagyok, írta Troppauer Hümér.

És olvasott. Nyugodt, öntelt mosollyal, időnként megkuszálva hosszú sötét hajfürtjeit...

Mikor elmondta az utolsó sort, diadalmasan nézett körül. Iszonyú csend honolt a fenékben. Pilote a rohamkésen tartotta a kezét.

Csak egyetlen hang szólalt meg harsány elragadtatással:

– Bravó! Igazán gyönyörű!

Galamb volt. Szinte fülig vigyorgott a műélvezettől. Troppauer Hümér bágyadtan hajlongott, szerény mosollyal, majomállkapcsát mellére szegezve, fürtjeit rezgetve.

– Igazán nem tudom... mivel érdemeltem... ki elismerését – mondta elfogódottan. – Talán azért szép ez a vers, mert szegény anyámra emlékezve írtam... Isten nyugtassa... – A katonák hüledezve látták, hogy Troppauer szeméből két könnycsepp gördül le, és megcsuklik a hangja. – Ha megengedik, anyám jellemzésére felolvasok egy rövid kis verses elbeszélést...

– Halljuk! Halljuk!

Galamb kiáltotta ezt lelkesen, és tapsolt.

– Halljuk! Halljuk... – sipította egy cérnavékony hang. Kréta volt. De ő nem tudta, miről van szó.

A könnyező költő azonban nem kezdte meg újabb műve felolvasását, mert néhány elszánt katona felemelkedett, és odajött elébe.

– Azonnal hagyja abba ezt a marhaságot – mondta egy kanadai óriás.

– De, uraim... Hát nem szépek az én... verseim? – Úgy látszott, hogy nyomban sírva fakad.

– A maga versei unalmasak és hülyék... – kiáltotta öklét rázva egy görög díjbirkózó.

Ami azután következett, az olyan volt, mint valami rossz álom. A költő úgy vágta szájon a görög díjbirkózót, hogy az repedt állkapoccsal röpült egy vas-oszlopnak, és elájult. Azután egyetlen könnyed mozdulattal a kanadai favágót fél kézzel nekicsapta a társainak.

Még néhány zord kritikus sietett az erélyes költő ellen... De hiába. Troppauer úgy dobta egyiket a másikhoz, mint apró forgácsot.

A katonák döbbsen, ijedten nézték...

A harc befejeződött, a művész egymaga állt a helyiség közepén, és szemrehányó pillantással körülnézett.

Valaki nyöszörgött, de különben csend volt.

A költő visszaült a helyére, kisimította piszkos papírcsomóját, és fennköltén így szólt:

– Anyám, te vagy árva fiad csillaga, írta Troppauer hümér. Első ének...

A több mint huszonnégy oldalas verset azután már feszült figyelemmel hallgatták végig a légionisták.

2.

Távolról feltűnt Oran. Az afrikai part fehér, dobozszerűen különálló házaival, pálmáival elmosódottan terült el a merőleges délelőtti napfény ködszerű megvilágításában.

– Sorakozó! – kiáltotta az altiszt a fenékbe.

Mindenki megjelent holmijával a fedélzeten. Egy hajótsiszt látsövön át nézte a partot.

A katonák szeme is a közeledő kikötőhöz tapadt.

Ott jön Afrika!

A hajótsiszt közömbösen nézett végig a legényeken. Azután hirtelen meghökent.

– Harrin... court...

Galamb is csodálkozott.

– Cham... bell... –hebegte.

Együtt jártak az akadémiára!

– Az őrmester úr majd megengedi, hogy kivételesen kilépjen a sorból. Néhány szót szeretnék beszélni magával – mondta a tiszt. Harrincourt kilépett, és odébb ment a tiszttel együtt.

– Harrincourt... megőrültél? – kérdezte idegesen, mikor eltávolodtak a sortól.
– Kérem, hadnagy úr...
– Mondd csak, hogy Jean, mint régen.
– Hát kedves, Jean. Mi kifogásod lehet az ellen, hogy a légióba léptem?...
– Nagyon jól tudod, hogy mi a légió! Ide csak az jöjjön, akiért nem kár, ha egy beduin golyó leteríti a sivatagban. Ide hallgass: nekem igen jó összeköttetésem vannak, Cochran tábornaszernagy, az oráni városparancsnok nagybátyám, és talán ha beszélnék vele...

Harrincourt elsápadt.

– Eszedbe ne jusson! Én meg akarok halni és kész! Magánügyem! Nagyon kérek, hogy semmi körülmények között se avatkozz a dolgaimba...

Csörgés és csobbanás hangzott, amint ledobták a horgonyt. A tiszt gyorsan kezét fogott egykori bajtársával, és Harrincourt beállt a sorba.

A kis híd legurult, és a partnak ütődött. A kapitány kardja egyet villant, azután megindult végig a deszkán, és mögötte sorra dobogtak a súlyos bakancsok.

Chambell szomorúan nézett a napfényben táncoló porfátylak között eltűnő osztag után, amíg egykedvű poroszkálással az utolsó katona is befordult az úton, amely sárga házak és zöld pálmák között Fort St. Thérèse-ig vezetett.

Szegény Harrincourt – gondolta és felsóhajtott.

ÖTÖDIK FEJEZET

1.

Egy kedélyes őrmester jött eléjük. Az arca likacsos lett valami lőporrobbanástól, és a fél szeme alig látszott ki göröngyös szivacsos, fehér üregéből. Bajuszából csak néhány macskaszzerű szálat hagyott meg a robbanás. De ettől eltekintve igazán nyájas modorú ember volt. Már messziről integetett a bakák felé, azután ellépett előttük, tetőtől talpig végignézve őket.

– Nagyon meg vagyok elégedve veletek – mondta őszinte elismeréssel. – Kár volna, ha rendes embereket hoznának ide megdöglölni, mert itt valamenynyien meg fogtok dögölni... Rompez!

Biztató, derűs mosollyal intett a katonák felé és elsietett. Ez volt a fogadtatás, illetve ez volt Latouret őrmester.

Az altiszt kijelölte hálóhelyüket egy hosszú, fehérre meszelt szobában, és a holtfáradt katonák rögtön hozzáláttak, hogy szíjaikat és gombjaikat kifényesítsék.

Csak Kréta, a hülye dőlt végig vigyorogva az ágyon, és elaludt. Galamb felrázta: – Hé! Hülye úr! Végezze el a paquetage-t, mert megbüntetik, ha mocskos a gombja.

– Nem baj. Volt egy nagybátyám Strassbourgbán, aki egyszer a katonaságnál, mikor pucolni kellett volna a gombjait...

– Csak nem akar itt mesélni? Ha reggel nem ragyog a szíja és a gombja, nagyon elbánnak magával.

– Nem baj.

És visszafeküdt. Galamb megdühödött. Egyszerűen lerángatta a zubbonyát, elvette a holmiját, és megpucolta a sajtájával együtt. A többi már régen pihent, amikor Galamb még mindig melegítette a viaszdarabot a gyufaszál végén és fényesítette vele Kréta derékszíját. Közben barátságtalan dolgokat mondott a hülyéről, aki nyugodtan aludt.

... Valamerre hadiállapot lehetett, mert a rendes kiképzési idő helyett csak négy hétig maradtak Oranban.

Hogy kicsoda menetelés, futólépés, szurony- és lőgyakorlatok töltötték ki ezt a négy hetet, az meghaladta a legpesszimistábbak elképzeléseit is.

Latouret őrmester a tikkasztó déli hőségben időnként menetirány ellen végigszaladt a bágyadt soron:

– Gyerünk, fiúk, gyerünk, gyerünk!... Mit szölköztök majd, ha egyszer komoly menetelésre kerül a sor?... Díslépés!

Még ez hiányzott!

A légió hosszú, nyújtott lábú, döngő talpú díslépésében kellett menetelni.

– Gyerünk, drágám! Csapja oda a lábát, csapja oda, a mindenségít neki, nem valcer ez, hanem menetelés! Egy–kettő... Futólépés!... Altiszt! Azt a pasast tegyék kocsira, és ha magához tér, díszőrségen áll a kormányzóság előtt.

Galamb önmaga iránt undorral eltelve konstataulta, hogy hízik. A kemény katonaélet nem volt szokatlan számára, de a világhírű légionista kiképzésben mégis illetet volna kissé közeledni az elmúlás felé.

Ezzel szemben az egyetlen ember volt, akinek a szörnyű őrmester kimenőt engedélyezett a városba a kiképzés ideje alatt. Ez a vigyorgó, kékszemű taknyos úgy vágja ki a díszlépést, hogy szinte beszakad a sivatag alatta, úgy veti súlyba és vállalára a fegyvert, mint valami automata... Hogy a fenébe történt, egyszer csak azt mondta:

– Takarodóig elmehet. Ne vigyorgjon, mert kiköttem!

Hosszú sétára indult a kanyargó, mocskos, szűk utcákon. Bement egy vályogkunyhóba, ahol kávé mértek. A helyiség négy csupasz falból állt, és egyetlen nyílása volt: a bejárat. Sem szék, sem bútor seholy, csak egy vén, szakállas arab guggolt a földön, parázssal telt kanna előtt. Kis edényben csészényi vizet forralt, és mikor a katona belépett, szó nélkül ráborított a vízre egy kanál kávé. Csak ezután mondta:

– Szálem...

– Magának is, fiam...

A helyiség három lépés volt szélkében és ugyanannyi hosszában. Nem nagyobb egy jókora disznóólánál. És nem is jobb szagú. Csak épp, hogy lenyelte a kávé, és kisietett.

És most valami egészen különös esemény történt.

Ahogy kiért az ajtón, oldalra lépett, hogy a kunyhó mellett egy kőre helyezze a lábát, mert a nadrágszárán egy gomb meglazult, és most felakarta varrni. Tú és cérna a legtöbb légionistánál van. Egy leszakadt gombért, egy apró fesséért olyan büntetés jár, hogy csak a legelszántabbak mulasztják el a szükséges elővigyázatot. Feltette tehát lábát egy téglára, befűzte a cernát, és megerősítette a gombot. Azután a másikat is szorosabbra varrta.

Egyszerre az ujjába szűrt.

A vályogkunyhó ajtaján egy nő sietett ki.

Bizonyos volt benne, hogy mialatt a gombot varrta, nem ment be senki a kávémérésbe. A szűk, csupasz falú helyiségben az imént csak az arab tartózkodott. Nyílás, amelyen valaki másfelől bejöhetett volna, bútor, amely eltarthat valakit, nem volt a helyiségben. A vén arab nem változhatott át ifjú nővé, és a meztelen, döngölt agyagföldből sem nőhetett ki e hölgy.

Hogy jött ki a helyiségből egy nő, aki bent sem volt?

Elhatározta, hogy visszamegy a kávémérésbe.

Az ajtó zárva volt! Vagy a nő zárta be kívülről, vagy, ami valószínűbb, az arab reteszelte be.

Mi ez? Csoda? Kísértet?

A nő nem látta a katonát, mert azonnal ellenkező irányba fordulva továbbsietett. Fehér lovaglónadrágja, lakkcsizmája most tűnik el a sarkon, amint befordul.

Galamb utánasielt. A nő a Fort St. Thérèse előtt húzódó külvárosból az európai negyed felé tartott, a hosszú Avenue Magenta deszkaházai között. Megszokhatta a trópusot, mert fehér sisakján nem lengett tarkóvédő fátyol.

A jobb keze fején furcsa, majdnem szabályos anyajegy volt. Ezt jól látta a légionista, mert a nőt két lépés sem választotta el tőle. Ott ment előtte. És a keze fején egy sötét háromszög alakú folt! A szép sima bőrön. Különös!

Galamb maga sem tudta, hogy miért követi. Egy nő, aki a földből nőtt ki, mindenesetre érdekes. Különösen, ha egy sötét háromszögű anyajegy is van a kezén.

A város villanegyedéhez értek. A nő egyre gyorsabb léptekkel haladt tovább. Galamb kissé elmaradt, és pálmától pálmáig lopózva, óvatosan követte.

A nő egy dús parkkal körülvett épület hátsó kapujánál megállt. Körülnézett. A férfit nem látta, mert ez még idejében elbújt egy fa mögé.

Gyorsan becsengetett. A kis kapu kinyílt. Galamb jól látta, hogy egy öreg lakáj nyitotta ki, és mélyen meghajolt. A nő bement.

A katona várt, azután visszatért a főbejárat felé az útra. Megnézte előlről is a villát. Hatalmas, régimódi, emeletes épület volt. Kissé rideg és csendes. Minden zsalu leengedve, a kapu zárva, a park néma, se hang, se emberi vagy állati lény sehol.

Egy rendőr sétált arra, és barátságosan intett a légionistának.

Gyerekes kíváncsiság furdalta Galambot.

– Mondja kolléga úr, – kérdezte a rendőrt – ki lakik ebben a szép villában?

– Senki. Lakatlan.

Hm... Igazán titokzatos az ügy.

– Szép kis ház.

– Csak éppen bérlője nem akad. Így áll lakatlanul több mint fél éve, amióta doktor André Brétaül agyonlőtte feleségét, egy szpáhi kapitányt és végül önmagát. Nincs egy cigarettája?

– Mi?... Hogy?... De, tessék...

– Csak vegye vissza a ceruzáját. Cigarettát kértem ... – Tölcsért csinált a kezéből, és szótagolva ordított, mert látta, hogy süket a szerencsétlen: – Ciga-ret-tát!

– Köszönöm, nem gyújtok rá... – mondta Galamb a homlokát tapogatva, és idegesen rágyújtott egy Caporalra. – Biztos maga abban, hogy csakugyan nem lakik itt senki?

– Biztos! – ordította a rendőr. – Itt posztolok egy éve! Az éjjeliőrnek kulcsa van, és minden három napban szobáról szobára bejár minden villát, amelyben nem laknak.

– Ne ordítson, mert ledöföm. Nem ismer véletlenül valami úrhölgyet, akinek a jobb kezén különleges háromszögű folt vagy anyajegy van? Egy olyat láttam erre felé.

A rendőr keresztet vetett.

– Na, mi az? – sürgette Galamb. – Ne ájtatoskodjék, hanem feleljen. Ismer ilyen nőt?

– Csak egyet ismertem ezzel a különös jellel! – felelte. – A szerencsétlen doktor Brétailnét, akit a férje agyonlőtt ebben a házban...

2.

Galamb nem kérdezett többet. Gyorsan megfordult, és sietett visszafelé.

Kérem, kérem! Ezeket hagyjuk. Semmi köze idegen rémdrámához és hazajáró lelkekhez. Neki saját hazajárnivalója van igen sürgősen.

Galamb szeretett jól enni, jókat röhögni, szép dalokat füttyörészni, olykor kissé verekedni vagy valami más testgyakorlást űzni, de a rejtélyeket, titkokat és az izgalmas kalandokat szívből utálta. Elhatározta, hogy nem törődik az esettel, és visszament az erődbe.

– Menjen fel az ezredirodába, Raffles kapitány úrhoz – mondta a káplár, mikor meglátta. Az erőd parancsnoka, Raffles kapitány, népszerű, jóindulatú tiszt volt. Barátságos mosollyal fogadta a közlegényt:

– Hallom, hogy rendes ember vagy. Latouret őrmester szép jelentést tett rólad. Tíz éve az első eset, hogy ez az embernúzó rokonszenvesnek talál valakit. Szükség van most új altisztekre, ezért néhány kiválasztott embert, közöttük téged is, altiszti iskolába vezényelünk. Három hónapig te itt maradsz a Fort St. Thérese-ben.

Galamb megrémült. A fene azt az átkozott rokonszenves egyéniségét.

– Alázatosan jelentem, mon commandant, hadd menjek én a sivatagba.

A kapitány csodálkozva nézett rá, aztán az asztalra csapott:

– Közlegény! Elrendelem, hogy három hónapra beosszanak az altisztképző iskolába. Hátra arc! En avant! Marche!

Mikor kiért az udvarra, néhány másodpercig a két öklét harapta dühében. Átkozott szerencsétlenség ez, hogy mint valami dühödt véreb üldözi a szerencse, és nem hagyja élni, illetve nem hagyja meghalni.

– Na, maga nyálás! – lépett hozzá három szál hiúz bajuszával a pörkölt képű őrmester. – Tőlem függött a sorsa! Cochran tábornok itt járt maga miatt a kapitánynál, valami pereputtya jó barátságban volt magával. De a légióban nincs protekció. Azt mondta a kapitány: „Kérlek, itt van Latouret őrmester, tőle függ, hogy tehetek-e valamit ezért az emberért.” Köszönje a díszlépésének, hogy altiszti kiképzésre ajánlottam...

Az őrmester nagyon csodálkozott volna, ha csak sejti is, hogy a katona mit gondol e pillanatban róla, a díszlépésről és általában az egész Latouret családról.

HATODIK FEJEZET

1.

Galamb az altisztí iskola ablakából nézte a sivatagba induló peloton készülődését. Mit kellene tenni? Istenem!... A Faubourg Montmartre-on egy szegény özvegyasszony és egy kedves, finom leány, akiket legjobban szeret a világon, tízezer dollárt kapnának, és ehhez csak egy ilyen semmittevő, léha alaknak kellene meghalni, amilyen ő. Hát még meghalni sem hagyják az embert?!

Szerencséje volt. Ezen az órán a katonai büntetőtörvénykönyvről oktatták őket. Az előadás végén Galamb boldogan fellélegzett.

Az oktató többek között ezt a paragrafust is ismertette:

„A csapattesttől megkísérelt szökés, valamennyi kedvezmény és megkülönböztetés megvonásával jár. Altisztjelöltek visszakerülnek legénységi állományba, előző szolgálati helyükre.”

Nincs semmi baj! Még ma megszökik, elmegy az uszodába, és holnapután, a törvény értelmében, régi beosztásában elindul a többiekkel együtt a sivatagba.

Egy óra múlva az erőd hátsó udvarán felmászott az esőcsatornán, és mikor a poszt kissé eltávolodott, átvette magát a falon. Azután szaladt...

Takarodó után nyolc őrjárat indult a keresésére, és Latouret őrmester búskomoran tépdeste ajaksörtéit.

2.

Nyugodtan sétált a kikötő pálmái alatt, hallgatta a rakodást, a hajótülkök és az autódudák lármáját, boldogan szívta be a dagállyalérkező, sós szagú esti légáramlatot, és nézegette a nyugodt víztükrön rezgő sok-sok parti lámpa visszfényét. Várta, hogy kézre kerüljön. Egyik negyedóra múlt a másik után.

No, mi lesz?

Micsoda amerikázás ez? Hol a patrul? Hát így hagyják itt a katonaszökevényeket korzózni? Vagy van megtorlás és fegyelem, vagy nincs!

Körülnézett, de sehol egy őrjárat! Szép kis katonaság. Szökött egyének nyugodtan dohányoznak a város gózában, és a tisztelt légió a füle botját sem mozgatja. Dühében már nem tudta, mit tegyen. Egyszerűen odasétált a Dísz térre, a kormányzósági palota hatalmas ívlámpái alá. Valami vendégség lehetett a katonai parancsnoknál, mert sorra érkeztek az autók, és pazar uniformisok, csodás hermelin belépők, fehér frakkok vonultak fel.

Itt is álldogált vagy félórát.

De hát mi az? Miért nem fogják el?

A magyarázat elég egyszerű volt. Valamennyi őrjárat az óváros, a halászkikötő, a környékbeli erdőségek és egyéb olyan helyek felé vette útját, ahol egy

épelméjű szökött légionista rejtekét lehet gyanítani. A kormányzóság előtt igazán senki sem kereste.

Illetve akadt ilyen is. A költő. Troppauer Hümér. Ő szerette Galambot, aki mindig megértő hallgatóság volt. Akármilyen legyen, ha elfogja ezt a kedves, aranyos embert. Mint őrzővezető tehát harsányan kommandírozott:

– Irány a Dísz tér!

Ott igazán nem ütközhet a szökevénybe.

De alighogy az előkelő negyedbe értek, az egyik legény megböki Troppauert:

– Te! Nézz oda! Ott a szökevény.

A költő hüledezve kapkodta a fejét:

– Nem ette meg a fene...

De. Mégis. Barátságos mosollyal integet feléjük, aztán odajön, és idegesen szól rá Troppauerre:

– Hol kódorogtatok ennyi ideig? Még az életben nem láttam ilyen katonaságot!

Mit lehet tenni? Komoran közrefogták, és megindultak vele visszafelé.

– Minek szökött ide a Dísz térre? – kérdezte Troppauer.

– Unatkoztam – felelte. Azután ő kérdezte: – Nagy volt a ribillió?

– Tűrhető. Latouret őrmester mindenféle porokat szed.

A külvárosba értek. Galamb vidáman füttyörészett. Céltalanul kóborló arabok a keskeny utca hosszú házai mellé lapultak, és sötét pillantással néztek az őrző után.

– Azért mégiscsak szerencséje van – mondta Troppauer. – Mi legkésőbb holnapután megyünk a pokolba, maga meg itt marad Oranban.

– Most már én sem maradok itt. Megszöktem!

– Mondom, hogy szerencséje van. Akit huszonnégy órán belül elfognak, az nem számít szökevénynek. Engedély nélküli kimaradásért néhány pelote-ot kap, és kész.

Szent Isten! Szóval megint szerencséje volt! A szerencse mint egy nyomorult véreb fut utána, de ő nem hagyja magát!

Ügyesen beakasztotta a lábát hátulról Troppauer bokájába. A költő akkorát esett, hogy az éjszaka beleremegett. A katonák nem tudták, mi történt, és mire magukhoz tértek, a fogoly elrohant.

Troppauer előírás szerint tüzet vezényelt:

– En joue... Feu!

Hat puskavette célba a holdat, és sortüzet adott az égitestre.

– Pas de gymnastique! En avant... Marche!

Agyonlőni nem akarták, de most már szívesen elfogták volna.

Galamb rohant. Súlyos futóléptek döngtek a nyomában. Most látta csak, hogy a villasorban van. A szerencsétlen doktor Brétail villájához ért. Hoppá! Ez állítólag lakatlan. A vaksötét útról átvette magát a kerítésen.

Néhány másodperc múlva odaért az őrző. Összevissza kiáltoztak, zseblámpáikkal világítottak mindenfelé. Nem látták eltűnni Galambot, csak azt tudták, hogy errefelé vesztették el a nyomát. Valamelyik mellékutcába futott be, vagy

egy üres telken bujkál. Rövidesen két–három rendőr is segített az éjszaka csendjét felverni.

Galamb lábujjhegyen a házhoz lopózott. Most is néma, elhagyott volt a lezárt villa, az ablakain sötét redőnyökkel... Az egyik földszinti ablakon nem volt redőny. Valami cselédszoba lesz vagy mosdóhelyiség.

A nagy zajra és lövöldözésre egy megijedt szomszédos villalakó telefonált a riadókészültségnek. Hirtelen éles szirénázás üvöltött fel. Galamb nem mulasztotta el az alkalmat. Mialatt a szirénahang mindent túlharsogott, hátrálépett, és bajonettját nekivágta a csukott ablaknak. Az oldalfegyver berepült a helyiségbe, közben kitorpte az üveget. Olyan volt ez a csörömpölés a szirénahang mellett, mint légydöngés az oroszánordításhoz képest. Most már átlépett a párkányon.

A konyhába ért. Tapogatózva ment, míg újabb ajtó előtt állt. Hallgatózott. Azután lassan lenyomta a kilincset, hogy továbbhaladjon.

Maga sem tudta, hogy miért, de megijedt ahogy a beszáradt ajtósarok hosszan, élesen nyikorgott, betöltve a hatalmas hallt. Mert hallba nyílt az ajtó, óriási, sötét terembe. Magasan, az egyik szellőzőablakon keresztül bevilágított a hold.

És mélységes némaság.

Elindult a folyosón, amely jobbra–balra kanyargott, és odaért egy kiskapuhoz, ahol a kísérteties nőt látta. Ez a hátsó bejárat. Lenyomta a kilincset. Zárva volt.

Egy ideig céltalanul ódöngött a sokfelé nyíló oldalfolyosókon. Kijárást keresett, de a ház valóságos labirintus volt. A cselédlakásokhoz vezető lépcsőre ült, és elszívott egy cigarettát. Itt esetleg holnapig elbújhat. Eldobta a cigarettát, és továbbment. Egyszer csak ott állt a néma, sötét hallban. A csend bántóan nehezedett a teremre. De Galambnak jó idegei voltak. Elhatározta, hogy keres valahol egy fekvőhelyet, ahol átalussza a vitathatatlanul szökéshez szükséges néhány órát.

Elindult a falépcsőn, amely a hallból egy karzatra vezetett. Bizonyára onnan nyílnak a hálószobák.

A falépcső fülsiketítően nyikorgott, és nagy porfelhőket szusszantott magából. Igazán kísérteteknek való hely.

Felért a korridorra. A lépcsővel szemben, az első ajtón benyitott. Vaksötét volt. Nem baj. A fő, hogy valami fekvőhelyet találjon, aludni úgy is csak sötétben lehet kitűnően, és remélte, hogy a kísértetek nem zavarják.

Óvatosan haladt a fal mentén. Közben a keze egy szekrény mellett rátapintott a villanykapcsolóra. Megcsavarta. Világos lett.

Ijedtében felkiáltott.

A szoba közepén egy nagy vértócsában, pizsamába öltözött férfi feküdt a padlón, arca borulva, holtan.

HETEDIK FEJEZET

1.

– Nono...

Ezt suttogta félhangosan, miután visszahőkölt. Nono. Észnél légy, Harrincourt. Úgy látszik, a sors ellenállhatatlanul sodor bele valami szörnyűségbe. Vigyázzon, uram! Nem megőrülni!...

Lehajolt a tetemhez. Mióta fekket itt ez az ember?

Hogyhogy mióta? Szent Isten!... Hiszen a vér meg sem alvadt, egy csík lassan folyik a tócsából, és most ér össze a szőnyeggel. Megfogta a kezét. Még nem is húlt ki teljesen. Letérdelt a halott mellé, és a hátára fordította. A hályogosan elfehéredett tekintet kétségtelemné tette, hogy a halál már beállott.

Negyven év körüli férfi lehetett az áldozat. Vagy félméternyre a testtől ott feküdt a tőr, amivel szíven szúrták. De hiszen nem is tőr! Ez egy éguille! Keskeny, légionista bajonett. Fölvette...

Ha most detektív volna, már elindulhatna egy nyomon. A légionisták minden felszerelési tárgyukba belekarcolnak valamit, hogy aki elveszíti, vagy elhagyja az oldalfegyverét, az ne lophassa el a másikat.

A bajonett markolatát egészen az arca elé tartotta, hogy megkeresse a kis fabetéten a jelet.

Döbbsen ejtette ki a fegyvert.

A saját szuronya volt!

Nono!

Nem megőrülni. Harrincourt! Szedd össze magad! Mi történhetett itt? Hollá!

Hiszen ezt a bajonettet ő bedobta az ablaküvegen át, amikor a riadóautó szirénája szólt.

Tehát?

Tehát mialatt a folyosón bolyongott, és megtalálta a hátsó kaput, azalatt valaki beugrott a kertből, az ő bajonettjét magához vette, felrohant ide, megölte ezt az embert és...

És?

Egy ugrással kint termett, és rohant le a lépcsőn. Lehet, hogy a gyilkos még a házban van...

Meggyújtotta a hallban a villanyt. Mozdulatlan, poros bútorok, némaság, a saját lépteinek visszhangja és a szikkadt parkett recsegése.

Azután távolról finoman egy női hang dúdolását hallotta.... Dermedten állt. Mégis... lehet, hogy vannak kísértetek?...

Ostobaság.

Fülelt. Valahol nagyon halkán egy nő dúdolt.

Si l'on savait... Si l'on savait...

És bölcsődalszerűen, dúdolásban folytatódott a dal, szöveg nélkül...

Ment a hang irányába. Fel a falépcsőn...

A nyitott ajtón át látta a padlón fekvő, mozdulatlan testet. Továbsietett.

Világosan hallotta, hogy abban a szobában dúdolnak, amely szomszédos a gyilkosság színhelyével. Odaszorította a fülét az ajtóhoz.

Kétségtelen volt, hogy bent valaki finoman dúdol. Egy őrült nő van ott bent, vagy mi a csoda?

Nono!

Nono, Harrincourt. Mi ez az érzés a géged körül? Bent dúdolnak. Ez biztos. És te itt kint állsz, kissé hűvös és nyirkos kézzel. Benyitni, közlegény. Benyitni, a mindenségit, mert kiköttetem, maga úri csirkefogó!

Belökte az ajtót és...

Abban a pillanatban a szobában néma csend lett. Ott halt el az utolsó énekakord a füle hallatára, mellette.

És a szoba üres volt!

A szoba, ahol abban a pillanatban, mikor ő fogta a kilincset, még énekelt valaki, most üres volt, a padlót belepte vastagon a por, és egyetlen lábnyom sem látszott rajta.

De hát ki énekelt?

Nem fontos. Nem kutatjuk. Ezt hagyjuk. Mi köze neki hozzá? Kiment, becsukta az ajtót. Magához kell venni a bajonettjét, hogy ne maradjon itt bűnjel, és gyerünk.

Si l'on savait... Si l'on savait...

A szobában ismét dúdolt a nő.

Mi?!

Nahát, a mindenségit, ezt majd én... Mint a villám nyitott be. És ahogy benyitott, az utolsó hangot még tisztán hallotta, de a szobában nem volt senki, a dal sem hallatszott.

Hátrafordult. A hatalmas, kivilágított hallban minden néma és mozdulatlan volt. Becsukta az ajtót, és a korláttnak dőlt. Egytengerész akadémiát járt ember idegei nem mondhatják fel oly könnyen a szolgálatot. És különben is.

Si l'on savait... Si l'on savait...

Újra felcsendült a dal a szobában.

Karba tett kézzel fixírozta a csukott ajtót. „Tévedsz, te ajtó, ha azt hiszed, hogy én ki foglak nyitni. Kísértetekben nem hiszek. Az egész dolgot nem értem, és megállapítom, hogy a mellkasom bal oldalán bizonyos nyomás észlelhető.”

Visszament abba a szobába, ahol a meggyilkolt feküdt. A dúdolás most már állandóan hallatszott.

Egy kis, félig nyitott tapétaajtó mögött halk csobogást hallott. Benyitott. Fürdőszoba volt. A csapból folyt a víz, és már túlömlött a kádon. Gyorsan elzárta, azután körülnézett. Egy székre fehér frakk volt odakészítve, minden hozzávalóval. A tükör előtti üveglapon borotvaecset és zsilett. Nemrég használhatták, mert a szappan még nedves volt... A kisasztalon apróbb tárgyak, óra, zsebkendő, töltőtoll...

„Na, köszönöm. Most innen elmegyünk szépen. Ezzel torkig vagyok.” Kilépett a fürdőszobából.

Egy hadnagy toppant eléje díszegyenruhában, összecsapja a bokáját és tiszteleg:

– Alázatosan jelentem: fél tizenkettő.

Lábainál a halott. A másik szobában dúdolnak. És itt egy hadnagy jelenti a közlegénynek, hogy fél tizenkettő van.

Ösztönösen érezte, hogy itt valami homály van, és ha ezt eloszlatja, abból baj lesz.

Kissé megköszöri a torkát.

– Csakugyan már fél tizenkettő volna?

– Pontosan őrnagy úr.

Szeretett volna megfordulni, mert az az érzése volt, hogy a háta mögött egy őrnagy áll. De minden idegszálát megfeszítve igyekezett közömbös és nyugodt maradni.

– Igen, igen... – mondta, és ismét meg kellett köszöri a torkát.

– Az autó a kiskapunál vár. Kegyeskedjék felöltözni, addig én mindenütt eloltom a villanyt. Ez most a legfontosabb.

Igen? Közömbösen felvonta a vállát, bár lelke legmélyén úgy érezte, hogy a hadnagy magatartása kissé érthetetlen, midőn egy frissen meggyilkolt ember teteme mellett állva legfontosabb teendőjének azt véli, hogy mindenütt elotlogassa a villanyt...

Mialatt a hadnagy elment a villanyt oltogatni, Harrincourt két kézzel dörzsölte a homlokát. Ide acélidegek kellene. De mit tehet az ember, ha görcsöt kap úszás közben? Az ostoba kapálózik és megfullad. Az okos mozdulatlanul végigfekszik a vízen, mert amíg nem mozdul, addig a felszínen marad.

Bement tehát a fürdőszobába, és szép nyugodtan öltözködni kezdett. Felvette az odakészített fehér frakkot. Kissé bő volt, de nem feltűnően.

Ugyanez a szerencse a cipőnél is megnyilvánult. Mindössze egy számmal volt nagyobb, mint a lába. Saját holmiját magához vette a zsebeiből, azután körülnézett. A fogason trópusi sisak lógott. Feltette. A toalettasztalkán nagy, arany cigarettatárcsa, néhány holmi, zsebkészlet tiszti láncsal és más apróságok heverték. Zsebre rakta a holmit, egy gentleman erkölcsi undorával. Más ember tulajdona! De mit csináljon?

A selyemzsebkendő alatt még egy óra volt. Karóra! Ki hallott még olyat, hogy valakinek két órája legyen? Úgy látszik, az idő ebben a félhülye mesében különleges szerepet játszik.

Úszni az árral, úszni az árral – ismételte magában és felcsatolta karjára az órát. Ízléstelen, barokk vacak volt. Cirádákkal díszített ezüst krokodilfej. Az állat szájából az óra felhúzója állt ki. Ilyennel csak hülyék járnak estélyre. De mit lehet itt tenni?

Kilépett a fürdőszobából.

A hadnagy már ott állt a holttest mellett. Most haptákba vágta magát.

– Indulhatunk? – kérdezte. Galamb egy tétova mozdulatot tett a halott felé. A hadnagy legyintett.

– Ezzel ne tartsuk fel magunkat.

Kérem. Úgy látszik ő nagyon felfújta ezt a dolgot a halottal. Ment le a nyikorgó lépcsőn. Átsiettek a hallon, a folyosó irányába, és megindultak a kiskapuhoz.

Most nyitva volt!

A kiskapu a mellékútra nyílt. Néhány dús lombú fa árnyékában valószínűtlenül kicsi, csukott autó állt. A tiszt kinyitotta az ajtaját.

– Parancsoljon, őrnagy úr... tizenkét óra múlt.

Beszállt. A tiszt a kormányhoz ült, becsapta az ajtót, és elindultak.

Az autó végigfutott az Avenue Magentán, és rövid kerülő úton egyenesen odasiklott egy kivilágított kapu elé...

Hujjé.

A városparancsnokság! Na, most jól néz ki...

De már nyílt a kocsí ajtaja, a portás tiszteletteljesen állt, amíg a hadnagy és mögötte Harrincourt bementek az előcsarnokba. A vakítóan kivilágított hatalmas helyiségben sújtásos lakájok fogadták.

Ez olyan biztos tíz év várfoogság, mint egy nap – gondolta Galamb, tekintetét közömbösen jártatva a hatalmas, fekete márványoszlopokon.

Egy ezredes sietett le a Jákob lajtorjájára emlékeztető, távolba nyúló márványlépcsőn. Galambnak megrezdült a bokája. Egy másodperc választotta el attól, hogy összezsapja és megmerevedjen.

– Isten hozott, kedves barátom... – üdvözölte örömmel az ezredes.

Galamb kalimpáló szívvel ragadta meg a kezét és olyan módon mosolygott, mint akinek vidám arcot kell erőltetnie, pedig valaki hátulról egy hosszú túvel döfi.

De az ezredes máris felvezette a piros szőnyeggel fedett Jákob-lajtorján.

Ez olyan biztos életfogytiglan, mint egy nap... Talpig vasban.

Egy rendjeles, bagariaképu úr jött szemben, fehér frakkban, vörös fezzel a fején. Valami pasa lehetett.

Az ezredes futtában bemutatta Galambot:

– Francois Verbier márki.

Hogy itt mi van! Tiszta téboly!

Hatalmas terembe értek, ahol csak néhány idősebb hölgy és egy-két magas rangú katoná lézengett a csillogó parketten. Ősz óriás közeledett, rendjeleikkel borított, fejedelmi díszegyenruhában.

Egy táborszernagy!

– Excellenciás uram – mondotta az ezredes –, bemutatom Francois Verbier márkit, régi barátom.

– Örülök, hogy megismerhettem... Cochran vagyok. Ennek a szép városnak a katonaparancsnoka.

Hajnalban főbe lőnek – mondta magában Galamb.

Az ezredes most egy alacsony, kövér, harcsabajuszú tábornokhoz hurcolta és közben odasúgta Galambnak:

– Na, itt legalább nem kell bemutatkozni...

Mi van? Miért nem kell ennek bemutatkozni?

Most már mindegy. Ha nem, akkor nem. Erőszakoskodni nem fog. Az ezredes jelentősen bólint, és magukra hagyja őket. Mi ez? Hová megy?... A tábornok mosolyogva a vállára vereget, és félhangosan azt mondja:

– Jó színben van, barátom. – Aztán gyengéden belekarol, és továbbsétál vele.

Hajnaltól falhoz állítják. Most már biztos.

Hatalmas erkélyre érnek, ahonnan márványlépcső vezet a palota mögötti parkba. A földrészt legszebb virágritkaságai, pálmái, sok apró, színes égővel teliaggatva. És a lefelé vezető hófehér márványlépcső fokain egy-egy katona áll díszőrségen. Végig minden fokon.

– Nézze meg a szökőkutat – súgta gyorsan a tábornok. – Lehet, hogy Macquart nem jött el, de sebaj. Most csak azzal törődjön, hogy később felkérje táncra Colette–né, a többi a szökőkútnál tisztázza. Lambertier vicomte majd megszólítja. Hát csak menjen. De mondom, lehet, hogy Macquart nem jött el.

– Sebaj. Ezt már tudom...

Irány a szökőkút! A tábornok bizonyára nézi, tehát oda kell mennie.

A roppant medence nedvesen csillogó márványszobrai felett ezres világító-gömbök ontották a fényt. Táncoló vízsugarak szípkáztak, és finom muzsika szólt a súlyos virágszagtól fülledt kertben. Valaki a vállára tette a kezét.

– Igazán örülök, hogy látom!

Galamb jól alkalmazott egykedvűséggel felelt:

– Boldog vagyok, vicomte Lambertier...

A másik halálisan elfehéredett, és megremegtek a térdei.

– Az Istenért! Megőrült?... A nevemen szólít?!

Na jó. Hát ezt most már hagyjuk. Itt egy megbeszélte szörnyű tréfáról lehet csak szó. Meg akarják őrzíteni. Csak ne lenne ez a pasas olyan fehér, és ne vacognának rérnületében a fogai. De már mosolyog, és a szökőkút egyik nimfájára mutatva, vidáman mondja:

– Elhozta a vázlatot? Magánál van?

Galamb a szökőkút egy más nimfájára mutatott:

– Nincs nálam.

– Jól tette, hogy nem hozta magával. Egész bizonyos, hogy figyelnek bennünket. Viszontlátásra holnap, Macquart nem jött el.

Galamb fölényesen legyintett:

– Sebaj...

A vicomte eltűnt. Na, most gyérünk. Legfőbb ideje. Egykedvűen továbbsétált. Egy inas megállt előtte és szendvicseket kínált. Hohó, hiszen ő éhes! De milyen éhes!

Megevett két szendvicset. Egy másik inasnál néhány tortát. Most már kereszte az inasokat. Végigette magát két–három sétányon, azután pokolian szomjas lett. Frissítőt is kínáltak. Galamb nem mert megállni sehol, mert ellefejtette

a nevét, és így kerülnie kellett a bemutatkozást. Ezért minden újtába kerülő inasnál felhajtott egy pohár italt, és továbbment. Különleges koktélt gyűjtött magába. Pezsgő, málnaszörp, vermut, mandulatej, vörös chablis és egy kis pohárka erősen higított szalmiákszesz, amit szúnyogcsípés esetére hordtak körül.

Nézd csak, hogy forog lassan a park!

... Később, mikor a tapsoló vendégek harmadszor ismételték vele a „Louis elment az Új-Hebridákra” című dalt, Galamb csodálkozva látta, hogy zongorázik, és a pódiummal szemben álldogálnak a zenészek hangszereikkel. Miért nem játszanak ezek?

Arra már nem emlékezett, hogy ő zavarta le őket. Szent Isten, hiszen előkelő helyen van... Órnagy úr... Gyerünk azzal a c-moll etűddel... Hogy is van innen? Fene ezt a Chopint! Mindig baj volt vele... Hát amíg eszébe jut az a futam, addig, ha megengedik, eljátssza a „Vidám bányászok dala”-t...

... Verbier márki meghódította a társaságot. Az ilyen bált úgyis csak az tette kedvéssé, ha a vendégek között egy—egy közvetlen, vidám, spicces ifjú akadt.

Galamb most már elment volna, de egyre újabb társaságba keveredett, és folyton azt dúdolta a foga között:

„Gyerünk, fiam, gyerünk innen... baj lesz ebből... eredj haza...

A gyomra, mintha koktéلكeverőnek képzelné magát, kavargatta az italt. Ott valami oldalajtó féle van... Gyerünk...

Egy virágágy mögül kilépett valaki, és megfogta a karját.

— Macquart vagyok.

— Nekem azt mondták, hogy maga nem jön... — hebegte ijedten.

— Tévedtek. Három ember holnap útban lesz a terep felé. Lorsakoffengem küldött magához. Legyen szíves, mondja meg, hogy hány óra van.

Galamb kihúzta az arany zsebóráját.

— Egy óra múlt...

Macquart körülnézett, azután szó nélkül elvette az órát és zsebre tette.

— Rendben van... — súgta.

— Gondolja? — felelte Galamb szomorúan.

— Tessék — mondja a másik. — Itt egy doboz Simon Arzt.

És a kezébe nyomott egy dobozt.

Nem nagy üzlet. Egy aranyóráért húsz darab Simon Arzt... Legalább Caporal lenne...

— Viszontlátásra — búcsúzott, és halkán, gyorsan még azt mondta: — A dobozban tizenötezer frank van...

És otthagya. — Halló! Kérem... Jöjjön vissza! — De Macquart elment.

— Sebaj...

Most hogy került ide megint a szökőkúthoz, a tömegbe? És ott van a kis, kövér tábornok, a nagy bajusszal... Ennek az arcát többször látta az éjszaka folyamán, amint figyel...

Valaki megérintette a vállát.

— Fél kettő.

Megfordult. A tiszt volt, aki a villanyokat oltogatja, ha halott van a háznál. Ez mindig bemondja a pontos időt. Szó nélkül követte.

A kapu előtt ott állt a valószínűtlenül kis autó. Egy motoros babakocsi!

A tiszt indított...

Kanyargós utakon haladtak szólanul, eleinte széles, ívlámpás útvonalakon, majd szegényes, elhagyott külvárosi síkátorban. Megálltak. Kóbor kutyák futottak szét az autó előtt. A tiszt fékezett, és halkán így szólt:

– Két óra van...

Ez olyan, mint a rádió. Mindig bemondja pontosan az időt.

Galamb kiszállt a barátságtalan, éjszakai, elhagyatott tájon, és várta a tisztet. Ez becsapta az ajtót, rákapcsolt és otthagya.

Fehér frakkban! A mezőkön!

Na, most jól néz ki. Sehol egy teremtet lélek. A kóbor kutyák lassan visszaváltak, és kíváncsian körüljárták. Nagyon finom kis vicc volt a hadnagy úrtól, mondhatom... – gondolta tanácstalanul.

Néhány lépésnyire tőle magányos csőszkalyiba állt. Hopp! Talán itt akad valami rongy, amit felvehet.

De mit csinál a ruhája és a holmija nélkül? Ő csak a menetszázadba akart bekerülni, de ha a felszerelése hiányzik, azért több évikényszermunka jár.

Hű, de nagy bajba keveredett...

Nehéz szívvel és rossz szájjal kinyitotta a kalyiba ajtaját.

Belépett a dohos helyiségbe, és gyufát gyújtott. Aztán ámultan kiáltott fel.

Egy padon szép rendben ott feküdt az egyenruhája, a sapkája, az oldalfegyvere és a pad alatt egy pár bakancs.

NYOLCADIK FEJEZET

1.

Lorsakoff mint egy ketrecbe zárt vad sétált a szobájában. Ablaka a halászkikötő bágyadt, poros, tengerparti pálmáira nézett. Hajnalodott. A piszkos kis külvárosi ház néma és csendes volt. Az arab kávéfőző a földszinten már régen bezárt, és most kint aludt pokrócán a bolt előtt.

Recsegett kint a falépcső. Az orosz a hátsó zsebébe nyúlt. Kopogtak. Kinyitotta kissé az ajtót.

– Végre-vahahára! – mondta és beeresztette a látogatóját, azután ismét bezárta az ajtót. – Elhozta az órát?

– Itt van – felelte Macquart, mert ő volt a látogató. Nem ismerték volna meg, akik a bálon látták. A kikötőmunkások világoskék overallját hordta és fűző nélküli, piszkos teniszcipőt, amelyből kikandikált a mezítelen lába.

Átadta az órát. Lorsakoff mohón nyúlt érte.

– De hiszen... Yves azt mondta, hogy karóra...

– Ezt adta ide.

– Oltsa el a villanyt!

Macquart engedelmeskedett. Egy másodperc múltán ismét megszólalt az orosz:

– Gyűjtsa meg!

Miután kattant a kapcsoló, és világos lett, egy revolvercső szorult Macquart gyomrához, és Lorsakoff halálsápadtan sziszegte:

– Ide a karórát! Ne próbáljon egy szó ellenvetést sem tenni! Tisztában vagyok magával, Macquart. Már egy éve tudom, hogy ugyanilyen módon adta el a Junghans fivéreket. De most rajtavesztett.

– Megőrült? – kérdezte nyugodtan a másik. – Megkérdeztem tőle, hogy hány óra van, ő megbeszélés szerint felkattintotta az óra fedelét, én elvettem tőle, és átadtam neki a cigarettadobozt.

– Yves kifejezetten azt mondta a telefonba, hogy karóráról van szó. Doktor Brétail órájáról.

– És ez miféle óra? Nézze meg legalább alaposabban!

– Vegye fel az órát – mondta a másik, még mindig Macquart-ra irányítva a revolverét. – Maradjon ott állva, és nyújtsa ide... Ne piszkáljon a zsebe felé, mert lelövöm.

Megnézte az órát és csodálkozva mormolta:

– B. Y. Kétségtelen, hogy az őrnagyé. Bertram Yves.

Lorsakoff kissé bizonytalanul tartotta a revolvert. A másik gúnyosan mosolygott.

– Nézze, Lorsakoff, én nem félek magától. Eddig is könnyen elintézhettem volna – és miközben ezt mondta, hüvelykujját összeszorította a tenyerében,

mire nagy, köves gyűrűjéből valami folyadék lövellt ki hosszú, vékony sugárban, és sisteregve habzott az asztalterítón, másodpercek alatt hatalmas foltot marva a vászonba. —Kénsav... Mialatt az órát nézte, végezhettem volna magával. De nekünk szükségünk van egymásra. Különösen most, miután világos, hogy Yves a saját szakállára dolgozott, és bennünket csak eszközül használt.

— Akkor miért magyarázott nekem tüzetesen a telefonban egy különös karóráról, amelynek felkattintható fedele van és krokodilfej a kerete?

— Mert időre volt szüksége, hogy eltüntessen minden nyomot.

Lorsakoff leeresztette a pisztolyát:

— Zavaros... De belátom, hogy magát illetően valószínűleg tévedtem. Az egészben az a legnagyobb hiba, hogy egyikünk sem ismeri személyesen az őrnagyot.

— Én ma láttam.

— Honnan tudja, hogy ő volt az?

— Aubert tábornok karonfogva lejött vele a lépcsőn, és később a szökőkútnál a megbeszélthelyen Lambertier vicomte—tal találkozott.

— Milyen ember?

— Különb, mint a híre. Megesküdött volna rá, hogy egy huszonkét éves, léha kölyök. Jóképű, kicsit szeplős, folyton vigyorog, és hülyének tetteti magát. Úgy játssza a részeg, hogy minden színész megirigyelheti.

— De miért mondta volna telefonon, hogy nála van a terv, a krokodilos órában, ha az volt a szándéka, hogy becsapjon bennünket?

— Amikor telefonált, akkor még nem volt ez a szándéka. Közben történt valami.

Lorsakoff káromkodott.

— Ha így van, akkor megkeserüli. Rövidesen a kezemben lesz a nyaka!

— Hogyan?

— Maga számár! Hát nem tudja, hogy miben állapotunk meg? Dr. Brétail tervét a helyszínen kell hitelesíteni. Oda kell utaznia. És akkor a kezemben van. Értesítse még ma Laportert és Hildebrandtot.

— Szerintem elsősorban Grisonnal kell beszélni. Egyedül ő állott személyes összeköttetésben az őrnaggyal.

— Igaza van! Megyünk Grisonhoz.

Zebre tette az órát, eloltotta a villanyt, Macquart—ral együtt elmentek. A kapu előtt az orosz egy pillanatra megállt:

— Hm... Az imént még itt aludt az arab kávéfőző. Hol a fenében van?

Néhány percig gyanakodva néztek jobbra—balra, de végre is sürgős volt az útjuk, és elsiettek.

... Az arab kávéfőző óvatosan lejött a falépcsőn. Ugyanis egész idő alatt az ajtónál hallgatózott.

Párás, szürke hajnal bontotta szét fokonként az éj árnyait a fák és a házak körül.

Siettek.

A tengerpartig nyúló, hosszú sikátor kihaltan tátongott végig. Váratlanul azonban szembejött valaki. Egy katona. Igen részeg volt. Dúdolt, és minden második házfalnak nekiütődött. Azután vad, csúnya káromkodással szidta az arabokat, és hívta őket ki az utcára, hogy összetörje valamennyit... Az egyik házfalnak megtámaszkodott, és cigarettát kapart elő a zsebéből. Már messziről barátságosan intett a két közeledőnek:

– Jöjjenek csak, uraim... egy szegény katonának... aki holnap talán meghal a civilizációért, adjanak egy kis tüzet, a haza nevében... Vive la France!

Lorsakoff és Macquart éppen abba a házba igyekeztek, ahol a legionárius megállt. Az orosz nevetve vette elő az öngyújtóját, és sokáig csiholt, mert úgy látszik, kevés volt a benzinje. A katona részeg emberek módján egészen az arcához hajolt a cigarettával.

– Ne menjenek fel...

– Nincs itthon Grison?

– Itthon van. Holtan. Megölték.

– Gyere a halpiachoz...

Végre meggyulladt az öngyújtó, a katona néhány szippantás után félrecsapta a sapkáját, és tántorogva továbbment, artikulátlan énekléseket üvöltve...

– Szegény Grison – mondta Macquart. – Igaza volt, Lorsakoff. Valaki beleköpött a játékba, és Yves ellenünk fordult.

– Vigyázzon, Macquart, mert más nem beszélt vele közülünk, csak maga ismeri személyesen, és ő tudja ezt...

– Engem ne féltsen, hiszen...

Lövés dörrent. A golyó Macquart feje mellett fütyült el. Mindketten egy kapu alá ugrottak. Vártak.

Csend.

Macquart óvatosan kinézett. Az utca néma és elhagyatott volt. Sehol egy ember.

– Nom du nom... – csikorgatta Macquart a fogát. – Úgy látszik, a gazemberek életre-halálra kezdik a játékot.

A halpiac hajnali sürgés-forgásában ismét találkoztak a katonával, aki megszólította őket, hogy fizessenek neki egy pohár pálinkát, mert ő indul a sivatagba. Beültek egy csapszékbe.

– Beszélj, Hildebrandt – súgta az orvos.

– Éjszaka Grisonnal volt találkám – mondta a katona. – Amikor kopogtam a lakásán, senki sem nyitott ajtót. Lenyomom a kilincset. Az ajtó nyitva. A lakás felforgatva, minden a földön, az ágynemű széthasogatva, és a szoba közepén szétroncsolt fejjel, összeszurkálva ott fekszik Grison holtan.

Hallgattak.

– Ma reggel indul? – kérdezte Macquart.

– Igen. Aut–Taurirtba megyünk. Ezt nagyon jól kiszagolta Grison.

– Figyelj – szólt közbe Lorsakoff –, amíg újabb értesülést nem kapsz, jegyezd meg, egy karóra, amely krokodilt ábrázol, ötvenezer frankot jelent neked, ha megszerzed. Laporterrel is beszélni akarok. Még hallasz rólam ma. Addig is tegyetek mindent úgy, ahogy megbeszéltük.

A katona visszament a kaszárnyába. Indulás előtt reggelig kaptak kimaradást. Miközben az őrparancsnokkal beszélt, az őrjárat behozta Galambot. Vigyorogva nyújtotta oda a csuklóját, hogy megbilincseljék.

Hildebrandt elsápadt!

A szökevény csuklóján egy karóra volt, amely krokodilt ábrázolt!

3.

Latouret őrmester, aki az ügy következtében önmagával meghasonlott, egy szót sem szólt hálátlan, gaz pártfogoltjának. Csak pörkölt macskabajuszát simította meg olykor, és düledt szemmel nézett a fiatalemberre... Nom du nom... – ez volt a tekintetében.

– Megbolondultál? – förmedt rá Troppauer, a költő, aki az ügyből kifolyólag indokoltan vélte, hogy tegeződjék bajtársával. – Olyan úri dolgod volt itt, mint Dante kollégámnak a paradicsomban, és elhülyéskeded!

Galamb vállat vont.

– Nem azért álltam be a légióba, hogy unatkozzam. Megszoktam és megszerettem a költeményeidet, és hallani akarom őket ezentúl is, tűzön–vízen át!

– Ezt komolyan mondd? – kérdezte meghatottan a költő.

– Nagyon komolyan. Gyermekkorom óta a költészetnek élek, és úgy érzem, valaha büszke leszek arra, hogy én voltam a nagy Troppauer egyik első híve.

A gorillaállkapcsok körül mozogtak a rágóizmok, és a nagy üres tekintetű szemeket könnyek homályosították el.

– Biztosíthatlak, hogy terjeszteni fogom ezt a tényt, ha valaha nagy költő leszek. Megértem a csodálatodat, de hogy követsz a sivatagba is... ez, ez... igazán gyengéd figyelem...

– Tűzön–vízen át a költészetedért! – kiáltotta lelkesen Harrincourt. – Megszoktam, megszerettem ezeket a verseket, és nem akarok nélkülük élni.

Troppauer elpirult, és lesütötte a szemét:

– Örülök, hogy egy világgal ajándékozhattalak meg... – rebegette és elfogultan, roppant, nagy kezével előkotort zsebéből egy hevenyészett eposzt. Kisimította a papírt, nagy élvezettel nyelt egyet, és drámai hangon jelentette: – Holnap vonul az ezred, hahó! Írta: Troppauer Hümér.

Galamb élvezettel tudta átadni magát gondolatainak Troppauer egy-egy hosszabb költeménye közben. Szokásává vált, hogy a borízú hang zsongása

kísérje elmélkedését, és ha a költő elragadtatott arccal szünetet tartott, találmora megölelte:

- Gyönyörű! Csodálatos! Feledhetetlen! Nincs még egy?
- Ebből még négy éneket írtam!
- Kevés! Olvasd gyorsan! Te! Te Puskin!

A költő élvezettel nyalogatta görbe, széles száját, zavartan simította meg borostás, kék állát, és folytatta. Galamb pedig tovább tűnődött azon, hogy mit kellene tenni a tizenötezer frankkal. Világos, hogy nem az övé. Nem vághatja zsebre más ember pénzét csak azért, mert tévedésből hozzá került... Elsősorban tehát át kell néznie tüzetesen a tárcát, amelyet a meggyilkolt ember több holmijával együtt kénytelen volt zsebre tenni a fürdőszobában. A kalyibában, átöltözés után, ezeket magához vette. A zubbonya zsebében van minden, azonban a holmikat megnézni csak „légmentesen” biztos helyen lehet. De egy ilyen kaszárnya csodálatosan megépített valami. A mosdóhelyiségeknek például nincs ajtajuk. Nehogy egy pillanatra ellenőrzés nélkül legyen, akit ellenőrizni akarnak. Hol nézhetné meg a tárcát? Mégiscsak képtelenség, hogy itt van a zsebében, és nem kukkanthat bele. A legénységi szobában mindig tartózkodik néhány ember, ott nincs alkalma, a kantinban még kevésbé... és a városba nem engedik ki...

Átkozott dolog.

– Na?! – kérdezte diadalmasan Troppauer.
– Nem találok szavakat... Ember! Hogy te ezzel a zseniddel itt vagy, és nem Svédországban ülsz a Nobel–díjdon!...

– Mit várhat egy költő manapság a korától? – kérdezte tragikus megadással, és ujjaiával végigszántott ritkás, de hosszú fürtjein. – Szóval, tetszett?

– Óriási! Csak az utolsó két sor mintha, tudj' isten...

– Igen!... Ez az – lelkendezett a költő –, nagyszerűen látod a lényegét! Magam is éreztem, hogy ennél a résznél kissé hanyatlott a kedvem, és ott kell befejezni, ahol egyedül maradok a mindenségben mint egyetlen csillag...

Kivett egy tintaceruzát, megnyálazta, és nyomban kihúzta a két sort.

– Most jön a harmadik ének, kissé hosszú, de felülmúlja az eddigieket.

– Mit nekem hosszú, ha egy Troppauer–versről van szó! Olvasd, mert ledöflek! Te... Te halhatatlan!

A kaszárnyaudvaron két tiszt sietett át. Nagy felfordulás volt. Délután felrobant egy kézigránát a mosókonyhában, és a katonák közül csak egy maradt életben, súlyos sebekkel. Most izgatottan várják az ezredparancsnokságról a vizsgáló bizottságot a szakértővel. De közben telefonértesítés jött, hogy a bizottság csak reggel száll ki, addig hagyjanak mindent úgy, ahogy most van. Felelősek azért, hogy a bizottság érkezéséig semmit se mozdítsanak el a helyéről.

Nyomban elzavarták a kíváncsiskodó katonákat a mosókonyha környékéről, és egy hadnagy harsányan rendelkezett:

- Latouret őrmester!
- Oui, mon commandant.

– A bizottság érkezétekéig őrséget állít a mosókonyhába! Minden úgy maradjon, ahogy most van. Senki sem léphet be a helyiségbe.

... Galamb ott tartott a gondolatban, hogy a fene egyen meg minden rejtélyt. Neki már sohasem lesz ehhez való érzéke, Troppauer viszont ott tartott versében, hogy „ha megrendül majd a mindenség, és valahonnan felcsendül egy átok...”

Felcsendült!

– Troppauer, maga bárgyú, nyolcpúpú teve, hogy az a...

Szóval, felcsendült az átok Latouret őrmester ajkáról, hogy valóban megrendült a mindenség, és ha csak a fele igaz annak, amit állított, az is elég lett volna ahhoz, hogy a Troppauer család legtávolibb felmenői is elsüllyedjenek szégyenükben.

A költő, irataival és zilált fürtjeivel, porig alázva vacsorázni ment. Galamb állt, mint a cövek. Latouret a bajuszát húzogatta és nézte. Arcán kigyúltak a sebhelyek.

– Közlegény!

– Oui, mon chef!

Kis hatáspauzát tartott.

– A mosókonyhában nyolc halott fekszik, illetve az, ami megmaradt belőlük. Hatórás őrséget áll. Öt perc múlva teljes menetfelszerelésben jelentkezik az őrparancsnokságon.

Kegyetlen dolog volt. A hadnagy nem is gondolt arra, hogy magányos posztot küldjenek ki éjszakára a szörnnyű helyre. Még kevésbé olyan embert, aki hajnalban indul a sivatagba.

– Megértette?

– Megértettem, őrmester úr!

– Mit vigyorog !!? – üvöltötte magából kikelten, mert azt várta, hogy Galamb elsárgul az iszonyattól és dühtől. – Talán örül az őrségnek?

– Örülök, őrmester úr! – mondta őszintén, mert csakugyan örült. Ezen a magányos helyen nyugodtan megnézheti a zsebében őrzött tárcát. Biztos, hogy nem zavarják.

Az őrmester pulykavörös lett a méregtől.

– Örült! Maga örült!... Majd megtanítom én búsulni, ne féljen!... Maga... maga... Rompez! Rompez! Mert széthasítom!

Szegény, hogy mérgelődik – gondolta Galamb, miközben felment a szobába. Pilote az ágyán ült, és azzal foglalkozott, hogy éjszakára alaposan bedörzsölje a lábát fagyúval. Ő már tudta, hogy mit jelent az, ha egyszer a század elindul!... Hildebrandt levelet írt, de közben figyelte a készülődő Galambot, és lopva egy társára nézett, aki látszólag aludt.

Ez Pencroft volt. Sovány, nagy orrú, de szélesvállú ember. Amerikából jött át. Ha a gőzösnek csak öt perc késése van, akkor villanyosszékbe kerül. Így nem tehetnek ellene semmit. Politikai gyilkosságba keveredett, és Cherbourgban futni hagyták... Hildebrandttal jóformán sohasem látták együtt. Az amerikai egy görög kecseszkecskenbajnokkal, Adgropoulosszal barátkozott. Sport-

barátság volt. Pencroft valamikor Európa különböző országaiban önvédelmi bokszolásra képezte a rendőrséget, mint hivatásos ökölvívó. Hildebrant a gróf úrral volt legtöbbször együtt. Magas homlokú, komoly, kissé fanyar ember volt a gróf úr. Látszott rajta, hogy a jobb társadalmi osztály valamelyikéből került ide. Sohasem beszélt civil múltjáról.

Galamb mindenkiel barátkozott. A katonák között is népszerű volt, és egy marseille-i pincér révén követte őt Afrikába is a Galamb név. Mikor a légióba beállt pincér először szólította így, nevettek. Később megszokták és Harrincourt megtartotta a csúfnevét. Első számú barátja mégis Troppauer volt, a költő. Krétaival is barátkozott, ha ugyan barátkozás az, hogy valaki felkarol egy szerencsétlen félhülyét. Kréta arcára az öröklött degeneráltság koravén ráncai ültek ki, ha mosolygott. Most aludt, sapkájával a szemén, ruhástól, tarkója mögött összekulcsolt ujjakkal, és holmija szanaszét hevert körülötte. Galamb felrázta:

– Öregem! Reggel indul a század! Gyerünk a cókmókkal! Aludni azután is lehet...

– Aludni mindig lehet... – és vigyorgott. – Mit akarsz, Galamb, kérlek. Most még nem indulunk...

– De ha sorakozót fújnak, már nincs idő.

– Akkor már nem is kell... Akkor már indulunk. – Ezzel szemére húzta a sapkáját, és tovább aludt.

Mit csináljon?

– Hildebrandt! Csomagolja be ennek a szerencsétlennek a holmiját. Nekem jelentkezni kell őrségre a mosókonyhába.

Mind rábámultak.

– A nyolc halotthoz? – kérdezte Adrogopoulosz, és megborzadt.

– Oda hát. És nincs időm már rendberakni Kréta cókmókját.

Pilote odament, és hozzálátott, hogy az idióta hátizsákját felszerelje, de közben zord arccal dörmögött valamit.

– Ide hallgass, Galamb! Ez itten a légió, és nem az Üdvhadsereg...

Azért csak rakta a holmikat dühöngve.

De Galamb rohant az őrmesterhez. Latouret végignézte tetőtől talpig. Ha nem kellett volna a mosókonyhában sürgősen őr, akkor bizonyára talált volna hibát. Így csak azt mondta figyelmeztetőleg:

– Ez az őrség éppolyan szigorú, mintha a kormányzóság előtt posztolna. Három lépés után szabályos fordulat és újabb három lépés. Ha leül vagy rágyújt, haditörvényszék elé állíttatom... Megértette?

– Igenis!

... Hát ez... hát ez... úgy mondja azt, hogy igenis, mintha megdicsérték volna. Csak úgy sugárzik.

Most már azt sem bánta, hogy eljárása kissé szabályellenes, és vészjósló mollyal folytatta:

– A világitást természetesen nem pocsékoljuk, sötétben lesz! Egy légionista nem ijed meg nyolc halottól, és nem fél a kísértetektől!... Mit?... Mit örül? Mit vigyorgó? Rompez... Rompez!... Mert felhasítom a gyomrá!

És kénytelen volt megtágitani a gallérját, mert úgy érezte, hogy nyomban gutaütést kap.

...Pedig Galamb őszintén örült. Mert így a hajnal első világitásánál átnézheti a tárca tartalmát anélkül, hogy meglepetéstől kellene tartania, mert ha sötét van, akkor kívülről nem látni be, ő pedig messziről megpillantja azt, aki közeledik.

Jó tíz perc gyalogút választotta el a mosókonyhát az erőd többi épületétől. Még nappal is ritkán járt erre katona, ha nem volt kimondottan mosnivalója, mint a felrobbant gránát áldozatainak. A hatalmas, kihalt, éjszakai gyakorlótér túlsó végén állt a házikó.

Ebben az épületben tehát nyolc halott van. Úgy látszik a sors specializálta magát arra, hogy szegény Galambot ijesztgesse – gondolta magában kuncogva. Na, akkor strapálhatja magát. A sötét mezőről nyugodtan, szinte vidáman lépett be az elhagyott mosókonyhába.

Távolról takarodót fűjtak, és nemsokára az idelátszó törzsépületek sárga fényű ablakai is elsötétednek. Néhány dermedt pálma között magányosn állt a kis ház, roppant mezőség végében.

Becsukta az ajtót. Lassú léptekkel megindult fel és alá, ahogy az őrmester megparancsolta.

4.

Tíz óra... A moskitóháló nélküli ablakon betűz a hold, és lassan kúszik előre keskeny fénykörével a padlón.

Egy, kettő, három... Koppanás, fordulás... Egy, kettő, három...

... Unalmas ezzel a fel és alá járással, az bizonyos. Legalább rágyújthatna az ember. Vagy egyáltalán sejtené, hogy körülötte milyen a világ.

Messziről tompa kondulások hallatszanak. A néma csendben recseg léptei alatt a padló. Nem valami kellemes őrség, ideges embernek. Még szerencséje, hogy ilyesmiről a Harrincourt családban nem tudnak. Éppolyan egykedvű, mintha a kantinban volna. Néha azon veszi észre magát, hogy hangtalanul fűtörészik...

Most valami reccsent a sarokban. Éspedig duplán. Azután csend. Persze, régi a padló, és ahogy éjszaka lassan lehűl a levegő, a nappali hőségben kitárgult deszka ismét összehúzódik. Ettől a reccsenés.

Ha valaki nem tanult fizikát, az most frászt kap.

Messziről elnyújtott vonatfütty hallatszik. Az ablakon át az elhagyatott mezőn egy kóbor kutya fut keresztül, és minden csendes, csak valahonnan cseppek hullása hallatszik. Valószínűleg egy vízcsep szivárog... Most újra reccsenés. Hm....Miért mindig ugyanazon az egy helyen recsegteti a padlót a lehűlés?...

A holdfény előresiklik a padlón, és most egy hanyatt fekvő emberi fejet világít meg. Krétafehér, halott arc, kék szájjal, nyitott szemmel.

Csúf vagy, öregem, ez nem kétséges. De ne félj semmit, Galamb nem bánt, csak őrködik. És holnap szépen eltemetnek mind a nyolcatokat, akkor azután átadhatjátok magatokat nyugodtan az enyészetnek. Egy nap ide vagy oda az örökkévalóságban már nem diferál... Szegény jó Latouret őrmester. Isten nyugosztalja, ha a sors kifürkészhetetlen jóakaratóból úgy adódna, hogy szélütés érje; ő most mérgelődne, mert azt hitte, hogy ilyesmitől egy átlagembert az epilepszia kerülgeti... És ahogy továbbsiklik a hold, egy barna folt is látszik, egy tépett, véres zubbony, amelyet hevenyészve ráborítottak a tetemre.

Egy, kettő, három... Koppanás, fordulás... Egy, kettő, három...

... Azért ez túlzás, kérem, ezzel a folytonos reccsenéssel, hosszabb–rövidebb időközökben. Nem azért... De hát valaki itt tartózkodik, és ez tilos. Miféle marhaság ilyen helyen elbújni? Ámbár az is lehet, hogy valami rágcsáló van a padló alatt.

Reccs.

A hold most egy hófehér, ökölbe szorult kezét világít meg, ahogy a fénykör lassan átsiklik a fejen... Távrolról újabb negyedek harangoznak, és valami madár sikolt fel egy pillanatra az éjszakában. A hold most a dermedt pálma koronájából is odarajzol néhány hosszú levelet a padlóra...

Megint reccsen kissé... Azután duplán és élesen...

Mindenségit a hazajáró öregapádnak!

Csináljuk szabályosan. Egy mozdulat, és a fegyver súlyban van, egykattanás a závarzaton, és hangosan kiált:

– Halte!...

Csend....

Előveszi a zseblámpáját. Villanyt nem akar gyújtani. Ha csakugyan egy rágcsáló mocorog a rothadt deszka alatt, akkor nagy baj lehet a parancsellenes kivilágításból. És még azt hinné az a szálkásbajszú, hogy fél. Pedig erre igazán nincs oka. Mi a fenét félne, szuronnal a kezében?

A zseblámpa fénye végigtáncol a helyiségben, a padlón, a falon, még a mennyezeten is. Sehol semmi. Az ajtó mellett a robbanástól szétrepedt egy hordó míniumfesték, amivel a bádogtetőket szokták bemázolni. A rozsdás színű, nyúlós ragacs mint valami ősköri csúszómaszó terült végig egyik faltól a másikig. A sarokban, amerről a recsegések hangzottak, egy pasas fekszik arcra borulva, nagy vértócsában, feje búbjáig letakarva egy köpennyel. Ez a szegény már nem recseg... Ez itt balra, felhúzott térdekkkel, aránylag épségben megúsza... De hol a feje?... A vakolat telefröcskölve kis repeszdarabokkal és vérrel, mindenféle tépett, foszlányos rongyok és mozdulatlan, szinte természetes helyzetben odatett testek a padlón... Nyolc.

Nem is... Kilenc... Nem nyolcat mondtak? Hm. Az bizonyos, hogy itt kilenc van... Nézd csak. De fura!

Az ördög tudja. Akárhogy nézi: ez kilenc ember és egy láb... Lehúzta a zseblámpa gombját. Visszatette puskáját a vállára, és tovább sétált. Majd leltárat csinál itt a halottakról!... Nyolc volt vagy kilenc, nem mindegy?... Több

nem lett azóta, és kevesebb sem lehet, mert nem valószínű, hogy valaki erre felé lopja a halottakat...

A csoda van ezzel a padlóval!...

Két gyors reccsenés, egy nesz... és csend...

...A hold most jó darabon bevilágította a helyiséget, és odatűzött az arcra borult katonára a sarokban... Ott recseg a padló, az bizonyos, és...

Mindenesetre erős idegzet kell ide... Mert például esküdni mert volna, hogy a katona, ahogy arcra borulva feküdt az előbb még mindkét karját kinyújtotta. Most pedig az egyik... Na, mindegy...

Mit fog itt részletkérdésekkel törődni? Minden halott úgy fekszik, ahogy akar! Éppen tizenkettőt kondul... A padlón holdfényvel világított, mozdulatlan testek... Félhomály, néha egy csepp hullása hangzik fel, és kint látszik az elhagyatott éjszakai mező...

Egy, kettő, három... Koppanás, fordulás... Egy, kettő, három...

... Vajon mit csinál most Colette – gondolta igazán profán eszmetársítással, egy párizsi táncosnővel kapcsolatban. Ezzel még beszélt is, mielőtt elutazott...

Nagy reccsenés.

Most újra lekapja a puskát, és a sarok felé fordul. Aztán döbbsen áll meg.

Egy sötét tárgy zuhan feléje... A vállát érte az irtózatos ütés, pedig a fejének szánták. Előredőfött, de levegőt ért a szurony. Közben Galamb is kívülesett a fénykörön, és a kilencedik halott másodikirtózatos ütése sem találta el a fejét, csak vállon sújtotta... Fájdalom hasított a karjába, kiejtette a fegyvert, és most már tudta, hogy a harmadik csapással szemben védtelen. De nem!

A harmadik ütés nem csapott le, mert...

... Valahonnan Galamb háta mögül két lövés dörrent! Nyílt a mosókonyha ajtaja, és a kilencedik halott kiugrott, menekült... ott fut az árnya a mezőn.

Galamb, bár a vállá és a jobb karja bénultan sajgott, egy kézbe fogva fegyverét, utánarohant...

Trará! Trará!

Az őrség a lövés hallatára riadót fűjt. És nyomban utána a vezénylő altiszt harsány hangja süvöltött fel az éjszakában:

– Aux armes!

A sötét mezőn vagy harminc lépéssel Galamb előtt futott a támadó. Csak az árnyéka látszott. Ahogy az erőd felé ért, tétovázás nélkül átvette magát az alacsony kőkerítésen...

A kilencedik halottat elnyelte az éjszaka sötétje.

Mire Galamb visszatért a faltól, az elhagyatott mező benépesedett. Jött az őrség, acetilénlámpákkal és futólépésben, lövésre kész fegyverrel, jött egy csomó altiszt, rohanva csatolták a derékszíjukat, és ugyancsak jött a kapitány, néhány tiszt kíséretében.

Latouret őrmester rohant legelő, és a legvéresebb ütközetben kellemesebben érezte magát, mint pillanatnyilag.

Az őrparancsnok nagyot kiáltott:

– Halte! Fixe!

A mosókonyhába kirendelt poszthoz értek, aki sapka nélkül áll, és bal kezében fogja a fegyvert.

– Közlegény!

– Alázatosan jelentem: körülbelül tizenöt perccel ezelőtt valaki rám támadt a sötétben, egy kemény tárggyal többször megütött és elszaladt.

– Eltalálta, mikor utánalótt?

– Nem lőttem utána.

– Hát ki lőtt?

– Még valaki volt a mosókonyhában elbújva.

– Nom de Dieu! – sziszegte fogai között a kapitány, mert ennyi botrányos rejtelem és disznóság egy kaszárnyában példátlan volt.

– Alázatosan jelentem, mon commandant, a posztoló fickó félt, és megrendezte ezt a heccet a lövöldözéssel. Ez az alak amúgy is megszökött, dacára annak, hogy én pártfogoltam. Alattomos, gyáva, és színlelő...

A köröszpanyád – gondolta Galamb. Az egyik tiszt hajlott Latouret véleménye felé. De mielőtt folytathatta volna a vizsgálatot, olyasvalami történt, amitől a kapitány jobban megrémült, mintha a nyolc halott egyszerre felkelt volna, hogy még egy pipadohányt elszívjon ezen a világon. Ugyanis a kapuőrség altisztjének harsány hangja ismét belerikoltott az éjszakába:

– Aux armes! Aux armes!

És felharsant a trombita, de nem riadót fújt, hanem sorakozót. Szent Isten! Ez egy feljebbvaló érkezését jelenti!

A városparancsnok volt!

5.

Cochran táborszernagy, amikor meghallotta a riadót, ezer átkot ordítva ugrott ki az ágyból, hogy: Ez a szemétdomb, ez a gyarmati hadsereg szégyenfoltja, hát mi ez, kérem?!... Előretolt helyőrség a sivatagban?!... Ez nem Oran volna? A legfelsőbb katonai törvényszéknek és a gyarmati hadsereg hadtestparancsnokságának aszékhelye? Na várjatok! Na várjatok, ti bohém, katonaruhába bújtatott civilisták... – Ilyeneket lihegett, miközben magára kapkodta az uniformisát, és a felesége sírva kérte, hogy ne izgassa fel magát.

– Hallgass, Josephine! – kiáltozta zordan a feleségére. – Te, vagy az oka az egésznek! Mert az örökös vendégeskedés elveszi az időmet attól, hogy ezeknek az elhízott lógósoknak a körmére nézzek... Ezek azt csinálják, amit akarnak. De ennek vége lesz, Josephine! Hol a kardom!?

– Szent Isten! Mit vétettem?!

– Ne idegess máj! Nem miattad kell a kardom!... Antoine! Antoine! A sofórt... Gyerünk!

... Amikor az autó túlkölvé nekihajtott az erőd bejárójának, elhangzott a „fegyverbe” kiáltás, megszólalt a trombita, a széles, rácsos kapu mindkét szárnya kitérült, és a tiszteket távoli helyőrségek sötét előérzete nyomasztotta...

– Alázatosan jelentem a létszámot...

Lihegve intette le a hadnagyot:

– Tartsa meg a létszámot! Gyerünk! Lámpát kérek, és előre, oda, ahol az a sok kis fény mozog... Majd én... Majd itt más rendszer következik... illetve én megírom egy anzixon az uraknak, a Kongó mellé... Altiszt! Altiszt! Lefújni, maga gazember! Mit állítja nekem sorba a világ összes légionistáját! Rompez!... Rompez!

Mint a számum vonult végig az erődudvaron csörtetve, fújtatva, könyökhajlásba csapott kardmarkolattal. Sápadt, ijedt tisztek csoportja követte.

Ott állt a mosókonyha előtt az őrség, a közrefogott Galambbal. Mikor a magas vendég húsz lépés távolságra ért, a kapitány kardot rántott:

– Garde á vous!

Egyetlen zörejjel csapódtak össze a bokák, egyetlen süvöltéssel villant elő a tisztek kardja... Cochran lihegve, szó nélkül, tetőtől talpig végigmérte őket, azután fel és alá futkosott egy ideig.

Az egyik tiszt előtt megállt. Ez nyomban jelentette:

– A létszám három.

– Nem fontos... A létszám meg fog változni... úgyis leváltjuk itt az egész helyőrséget... Arról beszélj, kérlek – fordult a kapitányhoz – hogy mi volt a gránáttal, hogy történt a riadó és ez a lövöldözés... Én ugyanis, kérlek, már több éve abban az illúzióban élek, hogy Afrikának az északi része, megboldogult barátom, Lyautey marsall óta pacifikálva van, viszont úgy látom, hogy Oranban éjszaka még riadók és lövöldözések fordulnak elő. Hát erről szeretnék, ha lennél olyan kegyes... Rompez! Tessék csak a tiszt uraknak hüvelyébe dugni a kardot, majd rövidesen sűrűn kihúzzhatják a haza védelmére... Most pihenj! Mindenki. Hát parancsolj, kérlek...

A kapitány tiszteletteljesen, de hangjában egy árnyalat hűvösséggel felelt:

– Kérlek, excellenciás uram. Valószínűnek látszik a feltevés, hogy ez az ember félelméből hamis riasztást adott le.

– Őrszem! – mondta Cochran. – Gyere ide! Miért lőttél?

Galambban meghűlt a vér. Ráismer.

– Alázatosan jelentem, nem én lőttem. A sötétben egy ütés oly erővel érte a vállamat, hogy elejtettem a fegyvert.

– Lámpát! – recsegte a táborzemagy. Maga ragadta meg a lámpát, és odavilágított Galamb arcába. Egy másodpercig bután nézte. Ráismert. De csak egy másodpercig látszott, hogy meghökken, azután éles hangon rászólt: – Add ide a fegyvered... Fehér papírt... – Belebotort a puska csövébe a papírral. Azután megszagolta. – Ebből a fegyverből nem lőttek. Mutasd a vállad!

Mi ez? Egész bizonyos, hogy meg kellett ismernie őt Cochrannak! Hát itt mindegy, hogy ő mint frakkos úr vagy mint közlegény jön elő?... Mi a csoda

ez? A táborszernagynak már egy arcvonása sem mutatja, hogy ráismert. Most odavilágít a vállára, ahol hatalmas véraláfutás látszik.

– Valószínűnek tartod, kapitányom, hogy ezt a friss és roppant erős ütést öncsonkításból alkalmazta az ifjú és utána kilötte a fegyverét?

A kapitány Latouret őrmesterre nézett, kissé álmotagon és szomorúan, de mégis valahogy úgy, hogy az őrmesternek a veséje is beleremegett. Néhány gyors kérdés következett:

– Mikor állították ide?

– Pont nyolc óraker.

– És miért teljes menetfelszereléssel?

– Mert reggel indul a századom.

– Úgy... roppant érdekes... érdekes... – kiáltotta Cochran. – Szóval, az egész Fort St. Thérése—ben csak egy század van, mert különben fel sem tételezem, hogy tízórás őrségre a menetszázadból állítanak embert... Őrparancsnok!

– Alázatosan jelentem – állt elő Latouret –, ez az ember büntetés alatt áll, szökésben volt tegnap.

Éppen őexcellenciája – gondolta Galamb.

– Ahá! Ahá!... – bólogatott Cochran. – Büntetés alatt áll... És így intézkedett a haditörvényszék ítélete, illetve a másik lehetséges eset szerint a mai parancsban benne volt ez a szokatlan büntetés!... Vagy csak úgynevezett őrmesteri bosszúról van szó?! Személyes ellenszenv egy szökevényvel szemben?... És nincs tisztában az őrmester azzal, hogy ilyen helyen magányos posztot nem állítanak?!... Közlegény! Hogy nézett ki, aki megtámadott?

– Nem láthattam. Sötét volt.

– Hát nincs villany a mosókonyhában? Miért volt sötét?

– Alázatosan jelentem, úgy szólt a parancsom, hogy a villanyt ne pazaroljam.

– Mi?!

Cochran akkorát nyelt, hogy az ádámcsutkája tízcentiméteres síkban mozgott fel és alá a nyakán, a szeme kidülledt, és megállt, mintha két gomb nyomulna elő az agyából.

– Mi?.. Mi volt ez?!... Ismételd!... Különben ne ismételd... ezt az altisztet, aki ilyen takarékos, nyomban el kell indítani oda, ahol harcok dúlnak! Ott a legnagyobb pocsékolás folyik! Oda kell az ilyen! Kérlek, kapitányom, ez az őrparancsnok levált egy altisztet a menetszázadnál... Most már értek mindent! Az őrmester bosszúja! Hogy sötétben, egyedül és menetelés előtt ideállítson egy bakát, akire haragszik, hogy egész Orant felforgatta, és holnap vezércikkben fognak rólunk megemlékezni a lapok! Hát kérlek, a menetszázadot a sivatagban ez az őrmester állandó őrtjáráttal előzi meg. Parancsa: minden menetelési etap előtt az őrmester földeríti az utat nyolc emberrel a legközelebbi pihenőig. A nyolc embert minden etapnál váltják, az őrmestert nem. Ez a legény, akit ideállított az őrségre, mint invalidus végig a vöröskeresztes kocsin megy... Majd én megtanítom az őrmester urakat!... És ha lehet, ma éjjel már ne legyen több riadó. Ajánlom magamat!... Jó éjszakát! Gratulálok!...

– Garde á vous!

Kardsüvöltés, bakancszörrenés és a táborszernagy csizmáinak lomha kongása, ahogy a néhány sápadt tisztól követve elcsörtetett.

6.

... A legénységi szobához vezető sötét lépcsőn Hildebrandt és Pencroft ültek egymás mellett suttogva.

– Hogy az ördögbe történt?... – kérdezte Pencroft.

– Elsősorban – mondta még mindig lihegve Hildebrandt, mert jó másfél órát futott, amíg visszatért a főbejáraton át, részegnek tetteve magát –, elsősorban az a tejelesszájú vagy hülye, vagy nagyon is okos, és nincsenek idegei. Azt akartam, hogy mire megtámadom, már félőrült legyen a félelemtől. Hiába volt minden... Azért leütöttem volna, mert észrevétlenül rohantam rá. De az ördögbe! Valahonnan a közelből két lövés dördült.

– Ez hogy lehet?

– Úgy, hogy nem ketten voltunk a mosókonyhában, hanem hárman. Én elbújtam, mialatt a siheder az őrmesternél lejelentkezett. De úgylátszik, valaki megelőzött, és mivel a lövések a kemence felől jöttek, valószínű hogy a mögött bújtl el az illető. Tehát van valaki még itt alégióban, aki ezzel az ügygel foglalkozik... És ez most már ismer engem, mert ő ott volt a sötétben, mikor én a félhomályban beléptem, hogy elbújjak.

– És ki ez a tejföllösszájú?

– Azt nem mondta Lorsakoff. Csak vagyont ígért a krokodilusos karóráért. Bizonyára összefügg az ügyvel... De holnap megtudjuk. Indulás előtt még a pályaudvaron beszélünk vele.

– Meg kell tudnunk, hogy ki van itt, aki az órára vadászik. Az is lehet, hogy a fiú cinkosa.

– Nekem van egy feltevésem. Vedd sorra azokat, akik a szobában voltak, mikor Galamb megmondta, hogy hová megy őrségre. Én nyomban átláttam, hogy a mosókonyhában nyugodtan megtámadhatom, és aztán elbújhatok, míg ő jelentkezik az őrparancsnoknál. Ugyanez másnak is az eszébejuthatott körülötünk. Ki volt a szobában? Te, Adrogopoulosz, a grófúr, Troppauer, Pilotte, Jazmirovics, a hülye Kréta, Lindmann és én.

Pencroft élénken felelt:

– Talán megtudhatjuk, hogy ki ment ki ezek közül...

– Tudok jobbat. A robbanásakor szétvetett a légnyomás egy nagy hordó míniomot, és a festék kifolyt. Az én cipőm tele volt vörös ragaccsal. Azt remélem, hogy az ismeretlen, aki rám lőtt, nem vette észre cipőjén a vörös festéknyomat, és erről felismerjük...

– Ezt az embert kell elsősorban elintézni...

Néhány légionista jött a kerti útról, csoszogva, dörmögve. Elhallgattak. Mire az egyik katona meggyújtotta lent a villanyt, Pencroft, az amerikai, már hanyatt fekve aludt úgy, hogy lábai messze lógtak a lépcsőn, szája szélén egy habfoszlány rezgett, és hortyogott. Hildebrandt nyitott zubbonyban ült, derékszíja a nyakáról lógott le, kepije az orra hegyét fedte, és félig elnyelt szavakkal magyarázott valamit egy igen tisztelt pénztáros kisasszonynak, miközben olyanokat csuklott, hogy szinte bukfencet vetett. A hazaérkező katonák maguk sem voltak sokkal józanabbak, kivéve az altisztet, aki megvetően köpött egyet a két alak láttán.

Legutolsónak jött Troppauer, sapkája helyett babérkoszorúval a fején, és karját messze kinyújtva hirdette a szörnyű vészt, amely a költőszemélyében holnaptól kezdve minden lázadó arabot fenyeget. Épp ott ment el mellettük, és ormótlan, vastag lábszáraival kis híján rálépett Hildebrandtra, azután bedülőngélt a hálóterembe.

... Két bakancsát feltűnő vastagon vörös miniumfesték borította...

KILENCEDIK FEJEZET

1.

Sorakozó!

Nagy részük holtrészegen tért haza, és néhány órát sem aludt, most mégis pillanatok alatt öltöznek a sáros, piszkos cipőket gyorsan áttörölik, és mire a napos káplár berúgja az ajtót, hogy szokásos reggeli véleményét közölje az egész lusta szemét bandával, addig már nagy részük a derékszíjat csatolja.

A trombita elhal, a század az udvaron áll, és a kapitány néhány búcsúmondat után „Indulás!”-t vezényel. Azután „Jobbra át”, majd elindul lován a tiszt, magasba villan a kardja, a zenekar rázendít egy indulóra, és a peloton harsány dallal kikanyarodik az utcára...

Közben már régen megjött a parancs, amelynek alapján „Latouret őrmester leváltja a menetbe beosztott Larnac altisztet, és útközben mint állandó járőrparancsnok teljesít szolgálatot.”

Latouret őrmester szerette az Oran környékén dúsan termő, vörös pinard bort, megszerette a Ford St. Therese-t és a veterán harcos nyugalját, de most mégis boldogan ment a távoli helyőrség fészkes poklába, mert keze alatt lesz Galamb... Pályafutásának szégyenfoltja, altiszti tekintélyének letörője, ez a vigyorgó suhanc, ez a gyalázatos színlelő, akit ő meg fog tanítani... *Nom du nom.*

Pillanatnyilag azonban a vigyorgó suhanc a vörös kereszttel díszített ponyvás szekér árnyékos belsejében aludt, makkegészségesen, de minden előnyével a betegálmányba helyezett katonának. Szívből sajnálta ezt a szegény Latouret-t. Óreg, megcsontosodott katona, de nem rossz fiú.

Így menetel a század. Este lesz, azután ismét reggel. Csak mennek...

Galamb kinézett hátul a ponyva hasadékán. Mögötte, de jóval messzebb, az utóvéd menetelt, gépfegyveres ösvérekkel. Kissé távolabb bennszülött csoporok bukkantak fel és megint eltűntek a homokdűnék mögött.

A legionárius nem szereti ezeket a portyázókat, akik a reguláris csapatokkal együtt járják a sivatagot, és megtelepszene a helyőrségek közelében. Rendetlen horda, a harc csak a zsákmány miatt érdekli őket.

A kочи előrészen át látszott a sivatagban menetelő század hosszú emberkigyója. Végtelen sárga halmok között, iszonyú melegben, seholy egy földnyi árnyék, csak a vakító Szahara krémszínű porfelülete és lágy vonalú hullám... hullám... ameddig a szem ellát, mindenütt sárga hullám...

Az orvos az egymás mellé halmozott kininzsákokon egy pokrócot terített végig, és aludt... Most talán meg lehetne nézni a tárcát...

Nem... Amíg nem tudja, mi van benne, addig nagyon kell vigyázni. Tesék... Egy katonát hoznak, rángatózik... habzik a szája, véres foszlányok rezegnek minden hörgés után... Lefektetik. Az orvos álmosan ugrik fel. Hideg tömlőt

a fejére... De úgyis vége!!... Valószínűleg tüdőembólia... Egy ér megpattant... Arcát, kezét szürke por lepi.

– Fini... – motyogja a köpcös orvos, és sörtés, rövid nyakát töröli egy kendővel...

Délután négyre eléri az első oázist. Hosszú fütty. Az ezredorvos sanda szemekkel nézi a kocsiiban a makkegészséges katonát.

– Kérem, főorvos úr – jelentkezett Galamb váratlanul –, szeretnék beállni a sorba, de parancsban van, hogy így utazzam. Nem adhatnám át a helyemet egy gyengébbnek? A vállsebem már igazán nem akadályoz.

– Majd intézkedem – felelt nyájasan a főorvos. – Derék elhatározás... Azt hiszem, a hadnagy úr vállalja majd a felelősséget azért, hogy felcserélje a helyét egy invalidussal...

A hadnagy napiparancsba vette, hogy a teljesen felgyógyult 40-es közlegény helyét a kórházszekéren egy gyengélkedő vegye át, és a 40-es közlegényt szolgálattételre, menetelő szakaszához vezényelték...

2.

Vége... A gyorsan hűlő szaharai éjszakában mindenki a köpenyébe burkolózott, és távolabb, a portyázók táborából messze világítottak a keszrasütéshez szolgáló, tüzes kövek. A kürtös takarodót fújt.

Vége...

Galamb elindult, egyedül a ritkás pálmatorzsek között, hogy valamelyik nyugodalmas helyen megnézzé a tárcát. A pálmakoronákon majmok visongtak, és megszámlálhatatlan kabóca zürrögött mindenfelé.

– Megállj, bajtárs! – kiáltotta utána valaki.

A gróf úr volt. Csak nem lesz megint valami akadály?

– Mi az, méltóságos úr?

– Ne csúfolj!... Tőled nem vártam el. Ez, ez... a többiekhez méltó.

– Egészen komolyan mondom, hogy ez nem csúfnév. Olyan előkelő vagy, öregem, hogy magam is azt hiszem, valami főúri családból származhatsz.

– Hát a származásom... – A hosszúkás, finom arc elkomorodott. Magas homloka, amely kétoldalt a halánték felett érdekesen kopaszodott, különös ráncokba húzódott, és nagy, tiszta, kék szeme a távolba nézett.

– Szeretnék valamit mondani neked... Te más vagy, mint a többiek... A költőt is megérted, talán én is őszinte lehetek...

Galamb kedve ellenére mondta:

– Csak tessék... légy oly közlékeny, és mondj el mindent... bár most...

– Én lengyel vagyok, Lukewitzból származom. Tizenöt éves koromban feltaláltam egy gépet...

Galamb sóhajtva ült le melléje egy kőkoloncra. Hiába, már ez így van. Na... Most meghallgathatja ennek az úrnak a drámáját.

– Az igazi nevem Spoliansky, és... Mit gondolsz, ki volt az apám?
– Szabadsághős. Első Pál cár kivégeztette...
– Közel jársz, de nem...
– Nézd... Rajtad látni, hogy nemes vér folyik az ereidben. Valld be, hogy megölted azt a nőt... vagy ismerd be őszintén, hogy elkártyáztad az ezred zsoldját, mint gárdatiszt, szóval mondd el a hangosfilmeket, s feküdjünk le...
A gróf úr sóhajtott. Bánatosan megcsóválta a fejét, és felállt.
– Nem. Mégsem mondom el... Neked sem... Ne haragudj...
– Igazán nem sértettél meg – felelte Galamb, alig lepezett örömmel, és Spoliansky egy nagy sóhajjal elballagott a tábor irányába... Az egyik lábát kissé húzta maga után... Biceg vagy mi?

Eh, nem fontos!

Kiment az oázis széléig, ahol már por lepi a bokrokat vastagon. A végtelen homoktenger, mintha valódi óceán volna, ezüstfehér színben terül el a holdfényben.

Körülnézett... Messze volt mindenkitől. Egy későn nyugvó kakadu rikoltott, néhány béka kvartyolt a némaságban, és nagyon távolról a portyázók zümmögő énekkórusa szüremlett feléje.

Tenyérnyi holdfény tűzött át a karcsú palmyrák koronája között. Ez éppen alkalmas világítás ahhoz, hogy olvasson. Elővette a tárcát. Egyszerű bőrtárca volt, amilyen milliószámra akad mindenfelé. A tárcában sok mindenféle volt. Elsősorban tizenötezer frank papírpénz. Néhány nyugta, sok névjegy. Azután egy újságkivágás. Féloldalas hír, bekeretezve vörös ceruzával:

MEGRENDÍTŐ CSALÁDI DRÁMA A NEMRÉGEN HAZATÉRT DR. BRÉTAIL HÁZÁBAN

Tegnap este véres esemény színhelye volt Oran előkelő villanegyede, a Boulevard Bonaparte. Dr. Brétail agyonlőtte a feleségét, Corot kapitányt és önmagát. Dr. Brétail nemrég tért haza a Niger vidékéről, ahová a szerencsétlenül járt Russel kutatót kísérte mint a nagy tudós titkára. Dr. Brétail hazatérése után feleségül vette a tragikusan elhunyt tudós özvegyét. A rendkívül szép asszony valamikor énekesnő volt, és csak Russel kedvéért hagyta ott a színpadot. De Oranban, ahol Russelék nagy társadalmi életet éltek, még szerepelt olykor a jótékonysági estélyeken az egykor ünnepezt színésznő. Ilyenkor híres dalát, a „Si l'on savait”-t énekelte...

Si l'on savait!...

A dal a halott melletti szobában! A dal, amely folyton szólt, és nem énekelte senki!

Tovább olvasott.

...A szerencsétlenül járt Russel magántitkára, dr. Brétail, a tudós halála után nőül vette az özvegyet, és úgy látszott, hogy boldog házasságot élnek, míg tegnap este bekövetkezett a véres családi dráma.

Csak két lakáj tartózkodott a házban, és mindkettő ugyanúgy meséli a történeteket. Dr. Brétail úton volt, azt hiszik Algírban, és Mme Brétail vendégül látta Corot szpáhi kapitányt, a népszerű úrlovast. A lakájok állítása szerint Corot kapitány máskor is megfordult a házban Brétail távollétében. Este tizenegykor történt a dráma. A szalonban teát szervezött az egyik lakáj. Brétailné a zongoránál ül, és a „Si l'on savait”-t énekelte. Ekkor váratlanul megjelent az ajtóban Brétail! A lakáj két lövést hallott, egy sikolyt, egy zuhanást. Corot kapitány és az asszony átlőtt fejjel buktak le. És mielőtt a szolga megakadályozhatta volna, dr. Brétail is halántékon lőtte magát. Mire a mentők megérkeztek, már egyikükben sem volt élet...

Galamb cigarettára gyújtott. Eszébe jutott a ház. A poros szoba és a furcsa nő, az anyajeggyel...

... Jogos vagy jogtalan féltékenység? Ki tudná eldönteni – folytatta a hír. – Lehet, hogy a Russel mellett átélt expedíció szörnyűségei viselték meg dr. Brétail idegrendszerét, vagy talán az érdekes asszony, aki nemcsak kezén viselte a háromszög jelét, hanem a szívében is, valóban fellobbant: először néhai férje titkárjáért, most pedig Corot kapitányért? A kérdésre pontos választ nem kaphatunk. Annyi bizonyos, hogy Oran társadalmát érzékeny veszteség érte, és a szörnyű dráma...

A cikk közepéről egy fénykép nézett rá... Furcsa, érdekes fejű, szép asszony, összenőtt, sűrű szemöldökkel és csodálatosan kifejező, szomorú szemmel. Egyszer csak valahonnan nem is messziről, zümmögve felcsendült az ismert finom női hang:

Si l'on savait...

... Néhány másodpercig mozdulatlanul ült. ...Az éjszakai légáramlástól kissé egymáshoz súrlódtak a pálmalevelek, halk zörejjel... És a szöveg most dúdolásba ment át... Kétségtelen... Ugyanaz a hang!

Felugrott!... a hang irányába ment, de az éneklő zümmögés különös módon távolodott... Az ördög játszik vele... Most tisztán hallja: *Si l'on savait...*

Néhány fa mögül kiért a sivatag peremére.

Dermedten állt meg!

Istenem...

Egy homokdűne tövében, a Szaharában, ott ült a nő! Az imént még az újságból nézett rá! Megvilágította a hold. Fehér lovaglórúhában volt, parafakalapban, és hótiszta rajta minden! Világosan látszik nagy, bánatos szeme, kissé sűrű, összenőtt szemöldöke... Egyenesen Galambra néz, mosolyog és dúdol:

Si l'on savait... Si l'on savait...

Határozott léptekkel, de nem futva, elindul a nő felé. Ez most lassan felállt. Lovaglóbójával ütögette a csizmáját, és elindult...

A mindenségít! Ha a homokdombok mögött eltűnik... Most már futni kezdett. Ezt mégiscsak el kell intézni egyszer, ezekkel az örökös kísértetekkel. Hát már sohasem hagyják békén?

Megkerülte a dombot.

Semmi...

De mintha nagyon messziről jönne, talán az ötvenedik dombhullám távolságából... Halk, lágy alt hangú bölcsődálnak hangzott a melódia.

Galamb leült, és idegesen füttyörészett. Úgy, ahogy az ember elhagyatott síkatorban önmagát bátorítja ilyesmivel. Mert ez mégis túlzás, kérem. Lássuk be.

Azt már meg se kísérelte, hogy utánamenjen a látomásnak. Csodálatos, de igen távolról énekel a hölgy...

Csak abban téved, ha azt hiszi, hogy egy Harrincourt az ő kedvéért idegösszeroppanásban fog meghalni.

Azért a mindenségit ennek a dúdolásnak...

Idegesen rágyújtott.

Hogy kerül egy nő ilyen városi öltözékben a sivatagba? A század csak látta volna a végtelen síkon, ha valaki errefelé utazik? Mit sétál ez itt 45 fokos melegben, ilyen könnyedén, a Szahara közepén? És kilehet?... Élő ember nem... ez már valószínű... Eddig ugyan nem hitt a kísértetekben, de ezután kénytelen lesz vele... Majd rajta is úgy röhögnek, mint öreg matrózokon, amikor előadják hasonló élményeiket, de a tengerrel kapcsolatban. Még szerencse, hogy ő nem mesélheti majd el élményeit, mert rövidesen „hivatása közben ért baleset” következtében meghal. De ilyen dalolásokat éjszaka nem fog rendezni. Ez marhaság. Ezek önagysága tempói... Igazi női dolog. Agyonlövik, mert szpáhi kapitányokkal flörtöl, erre idegen férfiakat nem hagy nyugton... Mit akar tőle? Bántotta ő?..

Egyszerre olyan közel, hogy úgy érezte, mintha kinyújtott karjával megfoghatná, feltűnt a daloló kísértet... És hangosan, messzehangzóan énekelt!

A holdfény csalóka távlata ellenére sem lehetett ötven lépésnél messzebb... Utánvetette magát.

Most megvagy!

Hopp...

Egészen határozottan látta, ide a domb mögé futott. Megkerülte. A nő nem volt ott... *Si l'on savait...* – hangzott nagyon távolról...

... És ezzel bizonyossá vált, hogy nem ember. Ilyen közlőről egyszerre ennyire eltávolodni, azután ismét ötven lépésről dalolni... De a csizmája nyoma itt világosan kirajzolódik a porban...

Követte a nyomát.

Határozottan látszott a bemélyedő sarok és talp körös-körül a porban. Hohó! A kísértet önagysága lába belenyomódik a porba? De hiszen akkor súlya van! Térfogata! És éppúgy rakja egyik lábát a másik után, mint a többi halandó... Ilyen kísértetet az öregapja sem látott... Akkor ez valami svindli, és ilyesmit ő kikér magának...

A nyomok visszatértek az oázis felé... De most...

Elhúlten állt!

... Egy homokdomb után, ahol rövid sík rész következett, megszűntek a nyomok.

Egyszerűen megszűntek!
Hát ilyen még nem volt!

A nyomok véget értek a homokterepen, két domb között, a szabad síkon, mintha mondjuk felrepült volna a hölgy. Az utolsó két lábnyom tisztán látszott, de tovább semmi, csak a sima por...

Ezek után nem törődött tovább az üggyel. Kérem. Tudomásul veszi, hogy kísértetek igenis vannak. De milyen csinosak!

Leült ismét a bokrok közé, és tovább kutatta a tárca tartalmát. A kísértettel feladta a játékot. Ónagysága nyert!

... Egy levél volt benne. Monsieur Henry Grisonnak címezve. Sürgetik benne, hogy intézkedjen gyorsan az „ügyben”, mert „Kalimegdán nem várhat tovább ősznél...” Hm... – gondolta Galamb. Kalimegdán úr majd elszalad, ha nem vár, mivel őszig Grison úr nem intézkedhet, mert nem bizonyos, hogy idén lesz a végítélet és az ezzel kapcsolatos feltámadás.

De ebből legalább tudja, hogy ki az áldozat. Henry Grison, Avenue Magenta 9.
Mi van még?

Egy csontplakett. Nézd csak... Az van ráírva, hogy „őrnagyi rangban”, de név vagy ilyesmi sehol. Illetve itt lent: „személyesen állítottam ki: olvashatatlan tábornok”. És egy szám: „88”. Felette aranybetűkkel: „Vezérkar. D. osztály”.

Szóval, Grison úr valami kiszolgált, reumás katona volt és ez valami emléklap-féle vagy tízéves ütközeti találkozó. No jó... Ez itt egy értesítés...

A csudába!...

... Nem messze, a homokdomb tövében, térdeit átkarolva ott ült a kísértet, és énekel!

Galamb nézte. Nem mozdult. Minek? Hogy kezdődjön előlről az egész? Ült és nézte. Azután cigarettára gyújtott. A kísértet felállt, és széttárta feléje a karját. Harrincourt legyintett. Ő ezeket kikéri magának... Elég volt. Hagyják békén... Bántott valakit? Mit akarnak tőle?...

A legtávolabbi homokhullámok felett halvány, krétaszínű csík válik le az ég aljáról... és a hölgy énekel.

Galamb gondol egyet. Az udvariasság kísértetekkel szemben is katonai erény. Kiveszi a szájharmónikáját, és szép érzelmesen kíséri a hazajáró nő dalát, behunyt szemmel, cifrázva...

Egy pillanatra kinyitja a szemét, mert a nő abbahagyta a dalt. Hm... A kísértet ijedten áll, és csodálkozva bámul rá.

Azután megfordul és elszalad. Halló! Nagysád! Szellemné! Álljon meg, ne féljen, nem bántom...

De a szellem eltűnt egy domb mögött.

... Nagyon sajnálta, hogy így ráijesztett a kísértetre, azután visszament a táborba, megevett egy fél cipót, és jóízűen elaludt.

TIZEDIK FEJEZET

1.

Másnap továbbindultak, és Galamb már a sorban menetelt. Troppauer őszinte bánatára négy párral hátrább. Valamennyien frissen, vidáman indultak útnak, de most már a Szahara közepén túl, olyan vidéken jártak, ahol három-négy nap távolságra nem akadt oázis, és a katonák kimerülten, elcsigázottan rótták a port.

Este a sivatagban táboroztak. Latouret őrmester már várta őket az állandóan elől járó patrullal. A vén katonán alig látszott a megerőltető szolgálat. Ha lefogott valamit, ez csak a bánkódás miatt volt.

Mint egy csomó rongy, úgy hullott le a század a forró, sivár porra. Latouret kiszemelte a posztokat, és beosztotta a másnapi őrjáratát.

Váratlanul megpillantotta Galambot, amint letette a bardáját. – Közlegény!

– Oui, mon chef!

– Magának parancsba adták, hogy a szekéren utazzék. Hogy kerül a menetbe?

– Saját kérelmemre a hadnagy úr megengedte, hogy átadjam a helyemet komolyabb invalidusok számára.

– Azt hiszem, maga... rövidesen elég komoly invalidus lesz... Reggel, sorakozó előtt fél órával jelentkezik nálam előőrsbe. Rompez!

Galamb elégedetten dörzsölte a kezét, mikor odébb ment. A jó öreg, dühös Latouret majd gondoskodik róla, hogy „hivatása teljesítése közben” elhunyon...

Ezután kísértált a dombok közé, hogy hátha meglátja valahol a kísértetet. Tetszett neki ez a hazajáró úrinő. Leült, és elővette a szájharmonikáját, hogy csalogassa. De hiába... Úgy látszik, elriasztotta a megboldogultat...

– Csodálatos este van, bajtárs!... – szólalt meg mellette Troppauer. A költő alacsony, vastag alakja végig szürke volt a portól. Tárt karral kiáltotta: – Ó, Szahara, te királynője a pusztáknak, áldott a por, amellyel a nagy költőt üdvözlöd...

– Dicső gondolataid vannak – helyeselte Galamb. – Csak így tovább... Nincs valami olvasnivalód? Napok óta egyetlen rímedet sem élveztem.

– Volt néhány szép sorom... de most búcsúzom, Galamb, nem olvasok... Hív a sivatag. Valami motoszka! ma bennem! Egy vers. Egy gondolat... Szervusz!

És elkacsázott... Napóleoni fürtjeit rendezgetve tépelődött újabb rímeken. Rövidesen eltűnt a sötétben... Galamb viszont a halott ember problémáján tűnődött, hogy végleg lerázza a lelkiismeretéről. Egyszerűen becsomagol mindent, és elhelyezi a katonai raktárban. Halála esetén felbontják, és ott lesz a cím, hogy a pénzt és az értéktárgyakat Monsieur Henry Grison örökösei-

nek juttassák el. Henry Grison utolsó címe: Avenue Magenta 9. szám volt. Ezen a nyomon elindulhatnak...

Bumm!

Lövés... Nyomban felugrott és körülnézett... A táborban máris felharsant a riadó.

Rohant a szakaszához. A hadnagy hajlekötőben siet ki a sátorból, és a gramofon tovább szól odabenn. Miért van a légióban minden hadnagnak táskagramofonja? – villant át Galamb agyán egy másodpercre.

– Merről jött a lövés?... – érdeklődik a hadnagy. Senki sem tudja megmondani. Őrjárat indul minden irányban... Tíz perc múlva visszatérnek.

Szent Isten!

Troppauert hozzák... Szegény költő... Galamb alig tudja türtőztetni magát a sorban, szeretne odarohanni.

– Beszélj! – szólt rá a hadnagy. – Mi volt?

Troppauer felült. A seb nem súlyos, a karját fúrta át egy golyó.

– Nem tudom, hogy ki lőtt és honnan – mondta a vastag ember. – Sétáltam álmodozva, ugyanis költő vagyok... Troppauer Hümér, a lírikus...

– Ember! – kiáltott rá a hadnagy. – Jelentést mondj!

– Kérem, kérem – integette higgadtságra Troppauer, miközben az orvos tisztogatta sebeit. – Egyszer csak, amint sétálok, egy durranás, a karomat át-fúrja egy golyó, és elvágódom. Ugyanis, ha menekülök, akkor a lesipuskás még egyszer lőtt volna. Így azonban azt hitte, hogy megölt.

– Fúvasson újra sorakozót – mondta a hadnagy az altisztnak.

Felharsant a kürt.

– *A terre!* – vezényelt a hadnagy.

Mindenki letette a fegyverét. A tisztt és az altiszt sorra járt puskától puskáig. Aki a lövést leadta, annak nem lehetett ideje kitisztítani a puskáját. Egyenként vizsgálták a závarzatot, a csövet.

– Ez volt az – kiáltott végül az őrmester az egyik puskánál.

Galamb fegyverét tartotta a kezében.

2.

– Közlegény! Galamb kilépett.

– Hol voltál, amikor a lövés történt?

– Sétáltam. De a fegyver nem volt nálam.

– Ki látott?

– Troppauer közlegény. Öt perccel a lövés előtt beszélgettünk.

– Veszekedtetek?

– Sőt. A költő a legjobb barátom.

– Utánam, indulj!

A hadnagy ment. Két altiszt közrefogta Galambot. A kórházszekérhez mentek, ahol Troppauer karját éppen bekötözték.

– Közlegény! Ennek az embernek a fegyveréből lőtték ki a golyót rád!

Troppauer ámultan felemelkedett.

– Az ki van zárva.

– Micsoda hang ez?! – rivallt rá a tiszta. – Te találkoztál vele előzőleg?

– Igen. Galamb kért rá, hogy néhány verset olvassak neki, szereti a verseimet, mert én, ha még nem említettem volna: költő vagyok, én...

– Fogd be a szád! Volt ennél az embernél puska, mikor találkoztatok?

Troppauer diadalmasan kiáltott:

– Egy szál sem! Ott ült egy domb alján a Szahara közepén, és nem volt nála más fegyver, csak a szájharmonikája...

A hadnagy visszament. Kimérte, hogy a homokdombtól, ahol Galamb ült, hány lépés a táborig és vissza. Félóra idő kellett ehhez, futólépésben. Tehát Galamb tisztázva volt.

– Gyanakszol valakire? – kérdezte a hadnagy Troppauert.

– Valamelyik irigyem lehetett. Egy művésznek sok irigye van.

A tettes nem került elő. Galamb gondolkozott, hogy jelentsen-e valamit a kísértetről. Ez mégiscsak furcsa, hogy egy kísértet jár a nyomában, azután az ő puskájával megsebesítenek valakit... Mi a csudát akarnak tőle?... Lehetséges, hogy az a szép, szomorú rejtély volt a merénylő?... De mit vétett az ügyben Troppauer?

Ott maradt Troppauer mellett, s a költő verseit olvasta fel, amit a beteg lehunytt szemmel hallgatott...

– Bocsánat, Galamb...

A gróf úr jelent meg. Dallamos, finom hangja csupa tapintat és előzékenység volt.

– Kedves Troppauer – mondta a betegnek. – Nagyon szűk a cipő. Állandóan sántítok. Kérlek, cseréljük vissza...

A költő cipőt cserélt a gróf úrral. Galamb kíváncsian tudakolta a furcsa eset okát.

– Még Oranban, mielőtt elindultunk – magyarázta Troppauer –, este megkért a gróf, hogy cseréljünk bakancsot, mert én úgyis bemegeyek a városba, tehát ki kell tisztítanom, ő meg szeretne lefeküdni, de tele van vörös latyakkal a cipője, és bíbelődni kéne vele. Tudod milyen a költő? Elcseréltem vele a cipőt, és reggel már meneteltünk... Úgy látszik, szűk neki a cipőm... Azt olvasd, amelyikben a szerelmet egy nyíló almához hasonlítom, amikor lehullik...

Galamb azt olvasta, és a költő lehunytt szemmel élvezte...

TIZENEGYEDIK FEJEZET

1.

Legközelebbi útszakasz: a Murzuk oázisig tíz pihenővel és négy táborozással. Latouret őrmester felderíti az utat. Mindenki jól tudja, hogy ez a felesleges járőrszolgálat büntetés. Nem minden káröröm nélkül nézték a katonák, amint sorakozó előtt fél órával nekivág a sivatagnak. De hiába várták, hogy a vén katona fáradt lesz vagy komor. Sebhelyes arcán semmiféle érzelm nem látszott. Lepörkölt, fehér hiúzbajusza éppolyan harciasan és zordan meredt a legionáriusokra, és éppúgy felfedezett minden kis hanyagságot, szabálytalanságot, mint azelőtt.

Még az éjszaka sötétjében indult el a nyolc ember, közöttük Galamb, Latouret őrmester mögött. Iljics, egy orosz diák került melléje. Iljics, vagy ahogy a légióban hívták: Kölyök, kissé szaporán lélegzett, ami az első komoly jele a kimerülésnek. Ilyenkor már a tüdő erei tágulnak...

– Átkozott egy út... – mondta sípoló hangon. – Csak tudnám, meddig még, hiszen a Szahara errefelé már ismeretlen.

– Fenét – nyugtatta meg Galamb. – Murzuk oázis még nagy gócpont a marokkói és az algériai karavánutak találkozásánál...

Kölyök bánatosan csóválta a fejét.

– Én többet tudok egy átlagos katonánál. Murzuk oázis az utolsó pontja a civilizációnak. Innen az egyenlítőig csak egy–két tudós jutott elmég eddig. Fontos lett volna mindig ez a rész, mert ha Murzukon át a Niger vidékéig eljutunk, akkor Angol Guineáig építenének vasutat. Ezért az útert járt erre Hornemann, Barth és legelőször Suetonius Paulinus, de ottvesztek. A Niger vidékén még egy hatalmas, ismeretlen földdarab van, amely vitathatatlannul azé lesz, aki hamarabb eléri.

– Mondd, Kölyök, hol tanulsz te ennyi feleslegeset ilyen utazókról, akik mindenbe beleütik az orrukat... Tisztára képtelenség a te korodban ennyi hiábavalósággal bíbelődni... Majd Murzukban megállunk és kész...

– Tévedsz. Murzukban szpáhi és szenegáli helyőrség van.

– De jól tudod! – nézett rá Galamb némi gyanakvással. Utóbbi időben nem szerette a különös ismeretekkel rendelkező katonákat. Ördög vigye a sok rejtelmet!

Kölyök zavarba jött.

– Igen... Véletlenül egy hölgy révén ismeretségekre tettem szert... Sokat tudok, és különös módon elmondtak néhány érdekes adatot a szaharai politikáról...

– Kérlek, hogy ezeket az adatokat másnak sorold fel. Én, fiam, őszintén megmondom neked, hogy jobban érdekel az utolsó szeretőd, feltéve, ha ő nagy-

sága valami szellemeset mondott, és van egy kedvenc dala, amit én később közvetítenék neked szájharmonikán.

Kölyök kutatóan nézett rá.

– Azt hiszem, te alakoskodsz. Pedig talán, ha őszintén beszélénk...

Mi van ezekkel? Amióta Troppauerrel ezt az elsőrangú hülye viccet kitalálta, hogy verseket olvastat vele, azóta az egész század megtisztelti közlékenységével. A gróf úr is őszinte akart lenni, most meg Kölyök...

– Hagyjuk az őszinteséget, öregem. Nem érdemes itt a családi múltton rágódni. Elsikkasztottad és punktum...

– De nem...

– Hát akkor elkártyáztad, és rendben van.

– Nem úgy volt...

– Jó, jó... Megölted és kész.

Kölyök felkapta a fejét.

– Honnan tudod?...

– Mindenki így van veled. Elkártyázta, megölte vagy elsikkasztotta, esetleg a másikat is feleségül vette vagy ilyesmi... Ne törődj velem... Én mondom.

Latouret időnként hátrapillantott a beszélgetőkre, de nem szólt semmit... Csak beszélj... Még dohányozhatsz is, de egyszer majd... Ha igazi alkalom lesz... Nom du nom...

A nap égetett és az állandó sárga, vakító, sivatagi visszfény, amely szinte zúgva áramlott szemükön keresztül az agyukba, az örökös sivár porhalmok tengeréről, kibírhatatlan... phü

– Ne cammogjunk, a mindenségit... nincsenek a korzón... Gyerünk a légiós indulóval! Énekelni... un... deux... trois... Allons!...

Szinte repedező, szikkadt torkukból fáradtan, hamisan, recsegve hangzott fel:

Tin t'auras du boudin Tin t'auras du boudin...

Koller, az ács, döngve bukott ki a sorból...

Nom de Dieu!...

Egy ember hátramaradt veled. Sátrat vertek, bevárják a századot...

– Garde a vous... En avant... Marche!

Az őrzőjárat folytatta útját a Szaharában. Most már nem énekeltek. Az őrmester nem is vezényelt ilyesmit. Micsoda puhányok! Az ő idejében, amikor még dívott a crapaudine, a siló és hasonló büntetések, amikor még a szekér löcséhez kötötték azt, aki lemaradt, hogy menjen vagy vonszoltassa magát, amikor még a sivatagban elhullott legényekről csak a felszerelést vették le, és mindenki elhaladt az alétan fekvő mellett, akkor még énekeltek, és aki nem akart vagy nem tudott, azt karikára kötötték, hogy meggebedhetett... De azóta itt más világ lett. Annyit foglalkoztak velük a lapok, annyit firkáltak róluk, hogy egyre új meg új intézkedésekkel tették kényelmessé a légiót minden városi csirkefogó számára...

– Megmondhatom neked Galamb, ha érdekel. Titok, de elmondom.

– Nem! –mondta gyorsan Galamb. – Nem érdekel, ha titok, és nagyon kérlek, ne mondd el...

– De... mégis... jobb, ha tudod...

– Jobb, ha nem!

– Az út oda... még eddig... merész expedíciónak számított... Nincs is út... Murzuk oázistól a Nigerig képtelenség... és már helyőrséget is csináltak... A huszadik század legnagyobb botránya... Útközben és ott is csak úgy halnak... de nekik út kell Guinea felé... és Timbuktu nyugaton van... nem alkalmas... Hű... nem fogom bírni...

Egy másik katona szédeltett félre a sorból... Ezt is hátrahagyták egy félig–meddig pihenttel.

... Ha nem nézne rá olykor olyan sandán a jó öreg Latouret, Isten nyugtassa, ha megmásíthatatlan jóindulata elszólítaná a légióból, akkor megpróbálna szájharmonikázni a fiúknak, talán ez használna nekik a strapa ellen...

Hm... Megpróbálja... Mi lehet? Hiszen többen dohányoznak, és azért sem szól... Legfeljebb ráordít majd, hogy hagyja abba. Azt megteheti neki.

Tüzel a nap...

Hat órája menetelnek a végtelen, sárga portenger kellős közepén, amikor egyszer csak Latouret őrmester csodálkozva kapja fel a fejét. Valami finom, halk, sípoló zümmögést hall... Mi ez? Itt, a halálos mars elviselhetetlen utolsó órájában, mert még ennyi idő választotta el őket a táborozástól... Mi ez?

Megfordult.

Sacrebleu! A tejszelepképző cincogtatja a szájharmonikáját... és... ördög és pokol! Két puská van a vállán! Elvette attól a suhanctól!... Ezt nem szabad, ha rászól, csak azt a kölyköt bünteti, aki maradt volna otthon a mamájánál, ahelyett, hogy idejött katonának... Hát csak cipelje a puskáját másnak is, majd örül nemsokára, ha a lábát bírja... De hogy evvel a vacak, poros, fojtó levegővel még harmonikát is fúj... Tisztára bolond, és döglötten fog a második menetelésből kibukni... Hát csak bukjon... csak fújja...

És Galamb fújta. Most már egész vidáman. Ebben az órában már egy sem dőlt ki.

– Halte... Fixe! Á terre!

Két óra pihenő.

2.

Már csak négyen mentek. Az őrmester, Galamb, Kölyök (ennek Galamb vitte a puskáját), Nadov, a turkesztán óriás, aki naponta két szót sem beszélt, és Minkusz, az osztrák orvos. A második hét órából négyet tettek meg.

És Galamb harmonikázott.

Azután abbahagyta. Latouret visszafordult, hogy végre lássa kiszédülni a sorból, de csak azt láthatta, hogy Harrincourt előkotor a tarisznyából egy

darab hideg juhhúst, ami még melegen se volt valami gusztusos táplálék, és jóízút harap belőle.

Még ilyet! A sivatagot járt vén őrmester már kissé kóválygott. Ez meg vigyorg, eszik, muzsikál, két puskát hord, és úgy néz ki, mint akit hízőkúrára fogtak itt...

Nadov, a turkesztán óriás, mint valami oszlop zuhant ki a sorból, nagy dőn-géssel. Minkusz lehajolt föléje, hogy meghallgassa a szívét, de közben egy szép bukfenczel ő is elterült mellette.

– Közlegény!

Ez Kölyöknek szólt. Ő még aránylag áll a lábán, csak az ajka remegkékülten, és hunyódik a pillája.

– Bardát ver a betegek fölé, és bevárja a csapatot. Vegye át a puskáját... Őrjárat! Vigyázz! A mon commandemant... en avant... marche!

Az őrjárat, ez esetben egyedül Galamb, feszesen megindul az őrmester után. Néhány lépés múlva bátortalanul cincogtat, majd amikor látja, hogy Latouret nem szól, szépen, hangosan harmonikázik.

Bealkonyodott, a kékes égen bágyadt fényű, korai csillagok gyúlnak ki a sivatag felett, és a kéttagú őrjárat megy: elől az őrmester, háromszál hiúzbajuszával, mögötte Galamb, feltűzött szuronnal, szájharmonikázva.

– Közlegény!

– Oui, mon chef!

– Mikor szokta meg a trópust?

– A napokban, mon chef!

– Mit hazudik? Maga nem most jár először a sivatagban!

– Alázatosan jelentem, én még sohasem hazudtam. Nem finom szokás.

Mentek. Itt is, ott is hiénák kerülgették őket nagy távolságról, hol előttük, hol mögöttük futva... Némelyik vészesen felüvöltött, hisztérikus, rekedt, asszonyi kacagásra emlékeztető hangon...

Távol gyenge fény tűnt fel. Az ott már Murzuk oázis.

TIZENKETTEDIK FEJEZET

1.

Murzuk oázis a sivatag csendőre. Szpáhik, szahariánok, szenegáli lövészek állomásoznak benne. Ezek portyáznak időnként a Szaharában, hogy sakkban tartsák a tuaregeket, berbereket, riffeket. Murzuktól délre a nagy semmi következik.

De Murzukban villanyvilágítás van, rádióállomás, kórház és keramitos utak. Szpáhik sorfala között vonul be az orani század, katonabanda szól, és az ott lakók bámulják a fáradt sereget.

Az átvonuló tartalékszázadok számára külön laktanya van Murzukban. Ide irányítják az újonnan érkezőket. A porlepte, kimerült század ruházatát és felszerelését pótolják, orvosi vizsgálat következik és három nap teljes szabadság...

A portyázókat szpáhik zárják körül, és az oázis távoli részébe viszik, ahol karókat vernek le, és tüskés drótot tekernek rájuk. A szabadon hagyott kijáratok elé pedig szaharián őrséget állítanak. Elkülönítik a szabadcsapatot. Ezek nem valami érzékenyek, nyugodtan szívják a kendert, és sütik a kesztrát a drótsövény mögött. A bejáró előtt egy vézna, ősz szakállú, burnuszos arab felállítja paráztűzhelyét, és kávéfőz néhány *centimes*-ért.

A légionisták csodálkozva tapasztalják, hogy úgy bánnak velük, mint kedves rokonnal vagy nagybeteggel. Még a szpáhik is, akik különben olyan magasan hordják az orrukat, dohányt ajándékoznak nekik és süteményt, megvendégek őket a portyázók táboránál működő arab kitűnő kávéjából, és mindenki annyi vörös bort ihat, amennyit csak akar.

– Nem tetszik nekem ez a nagy gyengédség – mondta Pilotte a hallgatag Nadovnak.

– Miért? – kérdezte a turkesztán óriás mély, nagybögő-színezetű hangján.

– Úgy látszik, sajnálnak bennünket.

Egy kövér néger őrmester a szudáni vadászoktól barátságosan a vállukra veregetett.

– Hová, fiúk?... Gyertek, igyatok a pénzemért pálinkát vagy kávé...

– Mondja, sergent – mondta Pilotte, mikor az arab Matuzsálem kitette eléjük a kávé – maga hol van beosztva?

– A gazdasági hivatal B osztályába. Mi látunk el benneteket fehérneművel... Meg daróccal a raboknak.

Egy élénk hang rikoltott közbe mögöttük.

– Hahó!... Mit hallok? Rabruhában masírozunk tovább?

A következő pillanatokban a körben guggoló katonák fején keresztül odapottyant törökülésbe Galamb.

– Ha nem tudnád – felelte az őrmester – rabokat is kísértek.

– Adjál annyi kávét a katonáknak, amennyit akarnak – mondotta mögöttük egy kapitány, a kék huszárok uniformisában, nyilván a szpáhi parancsnoka. – Nem kell felugrálni, gyerekek, csak maradjatok ülve, és igyatok, egyetek, éreztétek jól magatokat...

Barátságosan intett feléjük és továbbment.

– Az az érzésem – mondta Galamb –, hogy ez nem is katonai tábor, hanem valami misszió, ahol a kedvesnővérek kapitányoknak maszkírozzák magukat.

Az bizonyos, hogy a szpáhi kapitányok nem éppen nyájas modorukról közismertek a sivatagban.

– Maguk most jó ideig ellesznek – mondta egy kopasz, fekete szakállú hosszú szpáhi. – Messzire mennek leváltani... Aut–Taurirtba. Murzukban szokás, hogy jól bánjanak azokkal, akik leváltják Aut–Taurirtból az embereket.

– És mit mesélnek, akik visszafelé jönnek?

Csend.

Most jelent meg Kölyök is. Odaállt a kör szélére, a drótkerítés cölöpének dőlt. Mosolyog, mint rendesen, és gumit rág.

– Miért nem mondja, hogy mit mesélnek? – kérdezte idegesen Nadov. – Ha egyszer erre megy át a tartalék, akkor visszafelé is itt megy keresztül a leváltott csapat is.

Mivel újabb csend következik, Pilotte türelmetlenül vág közbe:

– Beszéljenek, a mindenség! Ne becézzenek itt bennünket mint a csecsemőket, inkább mondják meg, ha valami baj vár ránk Aut–Taurirtban, hogy felkészüljünk rá! Mit beszélnek, akik onnan visszajöttek?

– Hát éppen ez az... – mondta halkán a néger őrmester.

– Micsoda?

– Hogy még senkivel sem beszéltem, aki Aut–Taurirtból visszajött volna..., Hallgattak.

– És – kérdezte kissé rekedten Minkusz, miután megnedvesítette az ajkát, és egyet krákogott – sok század ment már arrafelé keresztül?

– Hát... még csak másfél éve áll az előretolt helyőrség... – felelt kitérően a kopasz hóríhorgas.

– Feleljen őszintén! – kiáltotta Minkusz. – Hány százával mentek át itt Aut–Taurirt felé, mióta a gazdasági hivatalban van?

– Hm... Tizenkettő...

Nyomasztó hangulat ült a füledt, fényes pálmalombok alatt üldögélő kis csoporton...

– Szóval – felelte vontatottan Nadov –, tizenkét helyőrséget... váltottak le... és a tartalék bevonult... de a szolgálatból... senki sem tért vissza...

Ismét csend volt. Csak az oázis légy milliói döngicséltek tömött rajokban...

– Hol van az a helyőrség? – kérdezte Minkusz.

– Hát... azt bizony pontosan nem tudom – felelte a szpáhi. – Nemigen járt még ott más a hadseregen kívül. De arrafelé lehet, ahol már sok az erdő.

– Hát ez nagyszerű! – örvendezett Galamb. – Ott már az egyenlítőnél vagyunk! Igazán elmondhatjuk majd, hogy világlátott emberek lettünk.

Tréfáját fagyos hangulat fogadta. Itt most senkinek sem volt kedve nevetni. Lehetséges, hogy a légió Murzuktól az egyenlítői őserdőig küldi ki őket, a Szaharán keresztül? És lehetséges, hogy ezen az átkozott, messze pontján a glóbusnak helyőrség van?...

– Valamit mondott az imént – szólt most közbe Pencroft az őrmesterhez –, hogy rabokat is kísérünk...

– Azt hát – bólogatott a szudáni. – Arrafelé valami fegyenctelep is van.

... Távolról botok pufogása, majd tevbőgés hallatszott és elviselhetetlenül sok légy kínozza az üldögélőket. Egy hatalmas, fényes bőrű arab jött közéjük. A karján szarvasvipera tekergőzött. Jövendőt mondott, és amuletteket árult. Embrió kisujját bőrbe varrva, és kis, arab pergamentekercset, bűvös szöveggel. A hatalmas, barna színű embernek hosszú bajusza volt és nagy, kampós orra.

– Halló, öregem! Mintha már találkoztunk volna! – kiáltott feléje Galamb, mert úgy rémlett neki, hogy ezt az embert már látta Marseille-ben. Vagy Oranban?

– Nem tudok róla, rumi úr, hogy találkoztunk volna.

– De egész biztos, csak akkor még nem házaltál ezzel a fogatlan kígyóval...

– Fogatlan?... – kérdezte az arab udvariasan, és kissé megnyomta a kígyó nyakát, azután odatartotta közel Galamb arcához. – Tessék megnézni...

Mindenki felugrált, és a kör nagyot tágult.

A szarvasviperának mindkét méregfoga látszott!

Percek alatt biztos halál, pokoli kínok között, és nincs semmiféle ellenszer...

Galamb még közelebb tartotta vigyorgó fejét, és belenézett a kígyó torkába, mint egy öreg doktor.

– Vidd innen! – kiáltotta néhány légionista türelmetlenül a varázslónak. – Vidd innen, te ördög!

– Csak meg akartam mutatni, hogy nem fogatlan – felelte nyájasan a nagy bajuszu arab –, ahogy a rumi úr mondta...

– Abban nem volt igazam, pajtás – biccentett vidáman Harrincourt –, de azt fenntartom, hogy én már láttalak valahol...

– Nem emlékszem... talán tévedni kegyeskedsz.

– Nono... tévedni ugyan emberi dolog, de azért velem is előfordulhat. Hát akkor ülj le ide, öreg átokkereskedő barátom, és tedd valahová kedvenc ölbéli kígyódat, hogy a tisztelt közgyűlés is helyet foglaljon, azután mondj nekem jövendőt! Lehetőleg kellemeset, akkor kapsz egy feketét – és odaszólt az ősz arabnak, aki egyre főzte a kávéját. – Egy pohárral a kígyódajka úrnak. Gyerünk, kisfiú!

A legalább nyolcvanéves kisfiú kivett egy kis réztartályt a parászból... A varázsló lecsavarta karjáról a kígyót, és egy bőrszátkba siklatta, amelynek bekötötte a száját, azután megnézte Galamb tenyerét:

– Hosszú életű lesz... – kezdte.

Galamb dühös lett. Más nem hiányzik!

– Hallod, nem fontos meghamisítani a valóságot. Csak mondd ki bátran, hogy nem élek soká...

– Hosszú életű lesz a rumi úr... egészen biztos. Ez itt az élvonal, a hüvelykujj alól indul ki, és átmegegy a tenyerén... Jó hosszú vonal...

– Nézd, öregem... Nem is olyan hosszú, csak piszkos a kezem, azért látod így... de ha jobban megnézed – próbálta rábeszélni, szinte könyörögve. De a varázsló állhatatos volt:

– Ez így van... Hosszú életed lesz... És itt... Ez érdekes... különös... Egy nő szelleme üldöz!

Mi?... Hohó! A szellem... No nézd!

– Ide hallgass, öreg Ali baba! Te tudsz erről a szellemről?...

– Igen... Én tudok róla... Egy szép, szomorú nő szelleme követi a csapatot... Nadov közbedörmögött:

– Ne éljek, ha nincs így... Most már elmondom, hogy a múltkor... valamelyik oázisnál... azt hittem, hogy a bortól van, mert oázisban én mindig részeg vagyok, láttam egy nőt, a sivatagban ült, túl az oázison, és énekelte!...

– Nadov! Nem voltál részeg! Én is láttam – bólogatott Galamb, és a varázslóhoz fordult. – Ide hallgass, Aladdin! Ha ismered a kísértetet, és alkalmilag látod, mondd meg neki, hogy tiszteltetem, és ne féljen tőlem, én nem haragok, és nagyon tetszik nekem... Szeretnék megismerkedni vele.

– Micsoda hülyeségek ezek – mondta idegesen Hildebrandt, aki eddig egy szót sem szólt. – Hallja, Galamb, a Szaharában nem hálás dolog kísértetekkel tréfálni.

– Nem hülyeség, cimbora – világosította fel Galamb –, egy kísértet jár a csapat után, elegáns nő, és háromszögletű jel van a kezén. Ez a kedvenc dala...

És előrántotta a szájharmonikáját.

... Millió csillag ragyogott a sivatag felett, tág fényű, szokatlanul nagy, vörös és rezgően ezüstszerűek, a mozdulatlan pálma– és fikuszlombon át. És Galamb behunyt szemmel, érzéssel rezegtetve a tenyerét, szája szögletéből finoman, élesen fújni kezdte kishangszerén a dalt:

Si l'on savait...

Két majom, átutazóban egy tamariszkusz koronájáról a szemközti platánra, megállt, és kíváncsian nézett le a lombok közül... A hold ezüstös fényében tisztán látszott a távoli sivatag felett ködszerűen lebegő por...

És Galamb fújta a „Si l'on savait”-t, valamennyi szem a távoli Szahara felé irányult, hogy talán a daltól, mintegy hívásra, megjelenik a szellem.

Ehelyett valami más, valami sokkal meglepőbb történt...

– Gazember! – sikoltotta Kölyök. – Gyilkos gazember...

És szinte a levegőn át úszva, nagy ívű tigrisugrással rávetette magát... Pencroft-ra!

Két kézzel eltaszította az amerikaiat a torkánál fogva, villant a rohamkés, és bizonyára leszúrta volna, de az egérképű, szikár ember rövidesen kicsapott, szabályos horogütéssel állon találva Kölyököt. Az ütésnek alig volt lendülete, de Pencroft hihetetlenül erős lehetett, mert egy apró recsenés hallatszott, és Kölyök ajultan bukott a földre...

Döbbenet álltak. Pencroft lihegve igazította a zubbonyát, és Kölyök még ájultan is egész testében remegett. Valamitől sokszerű állapotba került...

... Az erdők felől egymás után felbúgtak a takarodók, és ki-ki sietett a laktanyája felé.

2.

Mentek... A század valósággal népvándorlássá növekedett Murzukban. Elsősorban kaptak két pánccélkocsit, amelyek kis kaliberű, gyorstüzelő ágyúkkal voltak ellátva, azután megszaporodtak három tipróláncos teherautóval, ezek muníciót vittek, csatlakozott továbbá öszvérek hosszú sora, gépfegyverrel, lángszóróval és reflektorokkal, hatalmas kórházkocsi egy vörös hajjú szanitéccal.

Ezenfelül sok teve, öszvér és kocsi következett, különféle rakománnyal, útépitéshez szükséges szerszámokkal. Hatalmas alvázakon gerendákat, vastraverzetket, huzalt, sodronyt és rézdrótot szállítottak magukkal.

A menet közepén haladt a kétszáz fegyenc. Bennszülött és fehér rabok vegelesen. Jobb csuklójuknál fogva párosan összekötötték őket. Durva, barnás vászonruhában voltak. Ezeket ötven goumier kísérte: A gyarmati közigazgatás legdurvább eszközei, fényesen felöltöztetve, a kiképző altisztektől elsajátított szolgálati stílus műveltségének gőgjével.

Az ötven goumier is választhatott a fegyház vagy az aut-taurirti szolgálat között, mivel egy osztag angol matrózt, akik verekedés miatt a csendőrségre kerültek, ott is pökhendiek voltak, úgy elverték, hogy három tengerész behalt a sérüléseikbe.

A goumier, sajnos, semmit sem ért a diplomáciához, és fogalma sincs arról, hogy az angol matróz kényes portéka, ha agyonverik. Amíg él, éppoly ágrólszakkadt vízi bohém, mint a többi tengerész, de ha agyonverik, akkor ,akta, lesz belőle! Akta, amelyre azt illik felelni, hogy: „A megindított vizsgálat alapján vétkesnek talált csendőröket példás büntetéssel sújtottuk...”

Talán nem is ötven goumier-t találtak volna vétkesnek, ha kevesebb is elegendő Aut-Taurirtban.

És valamilyen kihágás miatt Burca, Lenormand és Hilliers katonai mérnökhadnagyok is vétkesnek találtattak, ezért Aut-Taurirtba helyezték át őket.

Gardone kapitányt, aki igen sokat ivott, és az Operában egy hölgy miatt botránnyt provokált, sürgönyileg vezényelték párizsi lakásáról Murzukba, ahol bevárja az orani csapatot, és az aut-taurirti helyőrségben átveszi vicomte Delahay őrnagy mellett a helyettes parancsnoki tisztséget...

... Szitkozódva tépte össze a hosszú sürgönyt. Tudta, hogy mit jelent ez a dicső fogalmazás. Valami pokoli garnizonba fog kerülni, ahol vagy megdöglök, vagy előléptetik...

Azt azonban ő is csak Murzukban tudta meg, hogy hová került, amikor egy őrnaggyal beszélt a századirodában.

– Hogy innen... az egyenlítőig?... – kérdezte hökkenten, a térkép fölé hajolva...

– Nem egészen... – felelte az őrnagy. – Nehéz terep, az bizonyos...

– De hát mi az az Aut–Taurirt?... Miféle hely az, a Szahara és a Niger vidéke között, hiszen ott talán sohasem járt még ember...

– Dehogynem... Emlékezzél csak vissza! Két évvel ezelőtt ment először Murzuktól délre egy felderítő csapat, de ezen a helyen megölték a patrult, és a leküldött büntetőszázad nyomát sem találta a gyilkos bennszülötteknek... Megállapították, hogy a szokota négerek tették, de ezek a Nigeren és az ósedőn túl tanyáznak. Senki sem tudja, hogy kerültek a mi vidékünkre. Azután Normand és az expedíciója sem tért vissza. Timbuktaból keresésére indultak, és megállapították, hogy valamennyit lemészárolták. Azután elindult Russel expedíciója, erről bizonyára hallottál, hiszen nagy port vert fel, rendkívüli támogatással indult útnak, és valami átjáró után kutatott, de ő is eltűnt...

– Bocsáss meg, kérlek... De hát ez ismeretlen, felderítetlen út...

– Lander, Hornemann és Caillée eléggé felderítették...

– De nem hadseregek és helyőrségek számára! – csapott az asztalra Gardone elkeseredetten...

Az őrnagy vállat vont.

– Katonák számára csak egy lehetetlen van: a parancs bírálata. Másfél évvel ezelőtt elhatározták, hogy az egyenlítő és a Szahara között helyőrség lesz a semmiben, és azóta ott helyőrség van. Ez Aut–Taurirt. Út kell a Russel–féle elveszett átjáró helyett. Tehát út lesz, és aki onnan hazajön, ha leváltják, az igen szép karriert csinált...

– Ha hazajön – mondta sápadtan Gardone.

– Na igen... De ha nem, akkor is szépen emlékeznek meg róla.

Ezt kissé hűvösen mondta és felállt. Az őrnagy jó katona volt, és Gardone nem tetszett neki.

Így indult el a század a részeges, Párizshoz szokott, kővér Gardone kapitánnyal, rabokkal és egy század tapasztalatlan újonccal.

3.

– Azt mondd meg, hogy miért rohantál Pencroftra? – kérdezte Minkusz, az orvos, Kölyöktől. Ez biztosan valami lélektani elváltozás.

– Nem tudom. Egyszerre forró lett körülöttem minden, nem is emlékszem rá, hogy mi volt...

Mögöttük nyikorogtak a kerekek, harsogtak a tiprólancos autók, csörömpölt a páncélos, pufogtak a hajcsárok botjai, amint a forró sivatagban nehézkesen törtetett előre a végtelennek látszó menetoszlop.

– Ez már velem is volt – mondta Nadov. – Egyszer Szmolenszkben, a búcsún annyit ittam, hogy két napig aludtam utána...

– Maláriád van – állapította meg Pilotte –, sokszor ilyen átmeneti rohammal kezdődik, azután egyszerre jön a hidegrázás.

– Lehet – hagyta rá a Kölyök. – Az bizonyos, hogy beteg voltam.

– Nem volt semmi ügyed ezzel a gengszterrel? – kérdezte Hlavács, a cipész. A találó gengszter nevet Pencroft kapta bajtársaitól.

– Nem! Soha... – mondta a Kölyök.

Azután már nem beszélgettek. Egyre forróbb lett a levegő. Egy sirokkószerű déli légáramlás elviselhetetlen főfájást és lomhán kavargó portölcséereket hozott... az öszvérek köhögtek és ordítva kirúgtak, csattogott a korbács, pufogtak az öklök, a hajcsárok szitkozódtak. A kapitány elől lovagolt, a rosszullét a dühvel összekeveredve émelygett benne, és minden varrat külön fáj a koponyáján. Időnként a nyeregtaskából üveget húzott elő, és ivott.

Egy szokatlanul nagy homokdomb árnyékában letáboroztak. Képtelenség volt továbbmenni. Az egyik teherautó hajtókarja eltörött, hosszú szerelésre volt szükség. A lovak és öszvérek vakon bukdácsoltak...

Galamb örömmel konstataálta, hogy itt sok kiváló alkalom kínálkozik a halálra. A tízezer dollárt már hozzátartozói zsebében érezte. Valahogy nem fáj a halál. Akiknek nem fáj az élet, azok a halál gondolatát is könnyebben viselik el.

Gondolta, utána néz Troppauernek, aki még mindig nem állt a lábán.

– Te... – Kölyök szólította meg.

– Mi van, fiú?

– Beszélnem kell veled...

– Parancsolj, pajtás...

– Nagy titkot akarok rád bízni...

– Hagyjuk ezeket, öregem. Meg vagytok tisztára háborodva a titkaitokkal... És mért pont engem szemeltél ki? Figyelmeztetek, hogy léha, felületes, komolytalan fráter vagyok, fecsegő, pletykás és megbízhatatlan...

– Kérlek... ne alakoskodj... Gyere egypár percre külön a többitől... Most tudom, hogy őrszolgálatban van a gazember... Nyugodtan beszélhetünk... Úgyis elfognak tenni láb alól... Neked kell mindent elmondani...

Olyan szomorú és kétségbeesett volt, hogy Galamb megszánta. A mindenségit a titkoknak és rejtélyeknek!

– Hát gyere, fiú, de kérlek, ne vágj állandóan ilyen siralmas képet...

Leültek egy távoli domb árnyékába.

– Párizsban az egyetemre jártam – kezdte a Kölyök. – Igazán vidám ember voltam, pedig sokat éheztem, de a nyomor nem számított, a diákélet szép volt, derűsen láttam a jövőmet, és... Ekkor megismerkedtem egy nővel...

– A baj mindig így kezdődik – jegyezte meg nagyképtűen Galamb, és ujjain keresztül átengedte a port egyik kezéből a másikba, miközben arra gondolt, hogy jó lenne, ha itt maradna a sivatagban homokórának.

– Ez a nő megígérte, hogy elősegíti a karrieremet. Van egy kitűnő barátja, bizonyos Henry Grison...

– Kicsoda?

– Henry Grison... Miért ijedtél úgy meg?

– Ezzel az úrral találkoztam...
– Hol?
– Egy érdekes házban... Pizsamában fogadott, a földön...
Kölyök nézte...
– Én tudom... hogy te ki vagy... – És rövid szünet után mereven Galamb szemébe nézett, majd így szólt: – Batalanga.
Nagy hatást várt. Galamb igen bután nézte. Azután megfogta a fiú homlokát.
– Lehet, hogy ebben igazad van, de nem ártana, ha megmérnéd a lázadat...
Kölyök mereven és gúnyosan nézte, azután újra, szinte szótagolva ismételte:
– Ba-ta-lan-ga!...
Mit akarnak tőle? Most ez a legújabb. A Batalanga!
– Nagy komédiás vagy – mondta Kölyök –, de nem hiszem, hogy továbbra is alakoskodszt, ha megmondom, hogy én már jártam Batalangában...
– Ez rendben van, fiam... Jártál ott, tudomásul veszem. Csak arra felelj most, hogy ki ez a Grison, és hol élnek rokonai vagy örökösei.
– Nem tudok róla sokat. Az ő ajánlata révén kerültem Russel expedíciójába...
Galamb ismét megélnéült.
– Russel! Várj! Hiszen ez volt az a kutató, akinek az özvegyét elvette... dr. Brétail... Hopsza! Hiszen ez érdekes...
– Tudtam, hogy ez érdekelni fog.
– De mennyire! A meggyilkolt Brétailné követi a csapatot.
Kölyök falféren ugrott fel.
– Ne mondd! Könyörgök, ne mondd!.. Megőrülök – és kétségbeesetten zokogva vetette magát a földre.
Harrincourt gyengéden felemelte. Most már komolyan vette, amit a fiú mondott, és sajnálta. Nem tudta, mi baja, csak látta, hogy nagyon szenved.
– Úgy tudom – mondta csendesen Kölyöknek –, hogy Brétail agyonlőtte az asszonyt meg egy kapitányt és önmagát.
– Nem igaz... – suttogta Kölyök. – Mind a hármat megölték!
Millió apró, izzó porszem szúrta az arcukat, és a levegő mozdulatlanul állt a sivatag felett a rekkenő forróságban.
– Különös... – motyogta Galamb. – És nem tudsz közelebbit?... Hogy ki volt a gyilkos?...
– Én... voltam!

TIZENHARMADIK FEJEZET

1.

Galamb most az egyszer megrázkódott belülről. Ennek a titoknak a szörnyűségét még az ő felületes, nemtörődöm, vidám lelkivilága is teljes tragikumában átérezte. Batalanga még csak hagyján, s a szökőkút a márkival tréfa. Holttest a fürdőszoba előtt, rendben van, fő, hogy a villanyt eloltsák. A táborszernagy felismeri mint bakát, oda se neki. Macquart nem jön el az estélyre: se baj. De ez itt más, megrendítőbb, ahogy a Szahara közepén ül a húszéves Kölyök és sír, mert megölt néhány embert. De ami a legkétségbeejtőbb egy felületes ember számára, mindezt egyedül ő tudja. És neki most tenni kell valamit. És ne értsük félre: nem szájharmonikázásról van szó, nem valami hülye viccről, hanem egész komoly tennivalóról.

– Hát ide hallgass, most ne bójg... Már sajnálom, hogy nem a Troppauer verseit hallgattam inkább. Ugyanolyan, mint a te históriád. Izgalmas, lehangoló, és egy szót sem ért belőle az ember... Nesze, itt egy cigaretta, gyújts rá, és mondj el mindent őszintén.

A fiú néhány sóhajjal valahogy rendbehozta szabálytalan lélegzését. Időnként még egyet csuklott. Rendkívüli felindultság didergett benne, úgyhogy eleinte összekoccanó fogai szótagokká harapták szét, amit mondott...

– Most mindent meg fog tudni – suttopta. Azután jelentősen hozzátette: – Őrnagy úr.

Galamb felugrott, és siránkozva vágta földhöz a sapkáját:

– Csak ezeket a marhaságokat hagyjuk már, könyörgök!

– Jó, jó... Hát akkor erről nem beszélünk. Vegyük úgy, mintha nem tudnék semmit.

– Az egész ügyben én vagyok az, aki nem tud semmit. És mennél többen magyarázzák, annál kevesebbet tudok.

Kölyök megértően mosolygott:

– Rendben van. Hallgass hát meg. Vegyük úgy, hogy te nem tudsz semmit. Csak egy derék bajtársam vagy, akinek elmondom ezt a szörnyűséget azért, hogy ha meghalok, akkor legyen, aki hurkot dobjon a gazemberek nyakába. Tudd meg elsősorban, hogy ez a sok–sok ember, aki itt táborozik ebben a hatalmas körben, soha többé nem tér vissza onnan, ahová megyünk. És ennek mind az a néhány gazember az oka, aki megölte Russelt.

– Hát miféle életelixírt talált ki ez a Russel úr?

– Egy kétezer éves átjárót. Suetonius Paulinus, aki már az első században járt a Níger vidékén, megemlékezik egy feljegyzésben a krokodil útjáról, amely a pusztában minden akadály nélkül elvezet a Fekete Óriások birodalmába. Mivel a Níger mentén, azon a vidéken, amit Suetonius leírt, törpe pigmeusok élnek, Russel feltevése szerint a szokota négereket nevezte óriásoknak, akik

hatalmas emberek, de csak a pigmeusokhoz viszonyítva! Így ez a jegyzet, amely az óriás szó miatt nem foglalkoztatott komoly tudósokat, Russel révén bizonyos fokig éppoly hiteles lett, mint Hérodotosz útja. No, most vessük össze ezt Hérodotoszal...

– Pajtás... Ne vessük össze! Vagy csináljuk ezt máshol, és ne a Szaharában! Nekem a tengerészeti akadémián is mindig bajom volt ezekkel a régi írókkal.

Szürke porfátylakon át látszott a krétaszínű hold. Bágyadt sugárzás ragyogta be a végtelenbe nyúló homokhalmokat. Egy felriadt öszvér keservesen elordította magát, és hiénák felelgettek rá a távolból.

– Ezt muszáj meghallgatnod... – mondta Kölyök. – Sok ezer ember pusztul el emiatt...

– Ne haragudj, de ez marhaság, hogy itt a sivatagban mindenfelé klasszikus írók miatt pusztulnak az emberek! Nagyon meleg van, egészségtelen a klíma. De erről nem tehet sem a Vergílius, sem a Shakespeare!

– Tudom, hogy tetteted magad. Azért mégis kérlek, hogy légy türelmes. Hérodotosz azt írja, hogy a Nílus és a Niger összeköttetésben állanak. Ezt valami homályos módon a krokodilokkal magyarázza. Russel szerint a Krokodilok Útja Szenegambián vezet át, és Hérodotosz, aki Suetoniusszal járt úton, nyilván a Gambiát tévesztette össze a Nílussal. Ha ezt az átjárót, amely a Niger vidékét és a Szaharát összeköti, megtalálja valaki, akkor az újkor leghasznosabb felfedezésével járult hozzá a gyarmatosításhoz. A Szahara–vasút meg lenne oldva. A vonal összekötné a Földközi–tengert a nyugat–afrikai kikötőkkel. Azután Franciaország számára szerezne meg Szenegambia ismeretlen vidékét, Batalangát, a szokoták földjét.

A szokota bennszülöttek ismerik azt az utat, amelyet Suetonius és Hérodotosz óta annyian kerestek hiába. Russel csálhatatlanul biztosnak hitte a feltevését, hogy hol kell lenni ennek a titkos átjárónak... De Russel eltűnt. És soha többé nem tért vissza. Brétail doktor érkezett csak meg Marokkóba, halálos betegen, és ez a bizonyos Henry Grison hazatért.

– Ez a Grison... Ez ott volt Russellel?

Kölyök bántó, rekedt hangon nevetett:

– Ott volt?... Ő lőtte agyon!

2.

Szóval, az az ember, akinek a tárcája itt van a zsebében, akit az ó rohamkésével leszúrtak Brétail doktor házában, az a bizonyos Henry Grison ölte meg Russelt?

– És te honnan tudod mindezt?

– Engem az a nő, akiről gyanítom, hogy Grison szeretője vagy ügynöke volt, összehozott Grisonnal. Henry Grison mint gazdag oroszánvadász és

Afrika–utazó férközött Russel közelébe. Grison szervezte mint gyakorlati ember Russel expedícióját, és bevett engem is.

– És ki volt ez az ember?

– Most már tudom: hírhedt politikai kalandor. Jó pénzért mint mohamedán próféta zavargást rendezett Arábiában vagy mint munkás sztrájkra izgatót az iraki petróleumforrásoknál. Egy Laporter nevű vadász és én voltunk a legfiatalabbak az expedíció tagjai között.

A sivatagban táboroztunk, közel az őserdőhöz, azon a helyen, ahol Aut–Taurirt helyőrséget alapították később. Az erdőben lakó pigmeus bennszülöttek segédkeztek a tábor körüli munkában. Innen indult el utolsó útjára Russel. Csak Brétail doktor kísérte el. Talán azért nem hívott mást is, mert sejtette, hogy az expedíció tagjai között lehet néhány hamis ember. Laporter, Lorkoff, az orosz, Grison, egy Byrel nevű angol és én tartottunk ki idáig, a többi kísérő betegség miatt vagy más okból lemaradt útközben.

Este a bennszülött segítők, vagy négyen, akik között egy főnök is volt, Illomor, kis ünnepséget rendeztek, amelyre vendégül látták fehér gazdáikat.

Jámor embereknek látszottak, kivivel kínáltak bennünket. Egy különleges pálma hajtásából készítik ezt az italt. Színtelen, szagtalan pálinka. Az ősi hit szerint szűzlányoknak kell megrágni, és a szájukból teszik egy korsóba, amely kézről kézre jár. Általában minden primitív népnél megtalálod ezt a nyállal erjesztett italt. Még tréfálkoztak velem, hogy az újonc trópusi utazónak ez a legkeservesebb pillanat. Mert a korsót visszautasítani a főnök kezéből halálos sértés. Nagy tüzet gyűjtöttek, primitív hangszerekkel zümmögtek, és itunk. A második pohárnál már nem éreztem undort. Maró, gabonapálinkaszerű ital, de mintha pezsegne a szájban... A bennszülöttek rövidesen vadul rikoltoztak, és különös eksztázisban nagy bakugrásokkal szökelltek a tűz körül.

Különös, érthetetlen módon egyszer csak úgy éreztem, hogy nekem is ugrálnom kell. Forró lett a fejem, a tűz, az erdő, a vadak összevisszakeringtek előttem, azután a karom, lábam rándult egyet–egyed, és végül úgy rémlett, hogy ott ugrálok velük a tűz körül, de már nem tudtam magamról...

Reggel arra ébredtem, hogy megkötözve fekszem, és Laporter ül mellettem.

– Csak maradjon nyugodtan – mondta szelíd hangon, ahogy nagybetegekkel szokás beszélni. Irtózatosan fáj a fejem.

– Mi... miért vagyok megkötözve?

Laporter hallgatott.

– Miért nem felel? – kiáltottam ingerülten.

– Nézze, maga rosszul volt tegnap, és hát... elfelejtettük, hogy bizonyos embereknél... a kivi pálinka gyilkos dührohamot idéz elő... Igen ritka eset, de előfordult már máskor is.

Kissé felemelkedtem...

Borzasztó volt!

A főnök törökülésben guggolt, mellette Grison. Előttük feküdt két pigmeusi és Byrel... Holtan!... Agyonlőttem őket!

El tudod képzelni, mit éreztem?... kábító ital dührohamában lövöldözni kezdem, és meglőttem két bennszülöttet meg egy európaít. A kilőtt revolverem ott feküdt mellettem.

Elhallgatott, és lihegye bámult maga elé. Két pimasz hiéna egészen közel osont hozzájuk, és néhány lépésnyire előttük leültek, mintha ők is hallgatnák az elbeszélést. Galamb egy homokkővet vágott feléjük, mire a két állat rekedt vakantással elfutott a sivatagba.

– Itt kezdődött minden – folytatta Kölyök. – Később Laproter eloldozta a kezemet. Borzalmas főfájásom volt. Délfelé járt az idő. A törzsfőnökmozdulatlanul ült, nem szólt semmit. Illomornak hívták. Ez is a fülemben maradt, mert olyan furcsa név: Illomor... Grison beszélt velem, azt mondta, hogy földelje el a halottakat. Illomor nem felelt. Csak ült, a lábujjait piszkálta, és maga elé bámult. Lorsakoff azt mondta, rossz jel. Ha a főnök nem szól, akkor fogadalmat tett. Nagy fogadalmak után sokszor hetekig hallgat a bennszülött, és ilyenkor nem lehet tudni, hogy milyen fogadalmat tett. Esetleg csak elbujdosik néhány hónapra az őserdőbe, de az is lehet, hogy valamennyiünket leölet, mielőtt továbbmegyünk...

Lefényképezték a halottakat. Azután jegyzőkönyvet vett fel. Ebben az állt, hogy én öltem meg kivimámorban Byrelt és a bennszülötteket. Grison és Laporter aláírta. Lorsakoff elémtette a papirost. Ha nem írom alá, ezt a bíróság csak súlyosbító körülménynek veszi majd. Különben sem volt szándékomban letagadni. És mit értem volna velem? Négy tanúval szemben?

Aláírtam.

Ezután Lorsakoff azt mondta, hogy menjünk a tanár elé. Talán valami baj érte Russelt és dr. Brétailt? Elföldeltük a halottakat, azután útnak indultunk.

Behatoltunk a dzsungel sűrűjébe, a nyomukon. Később Laporter és én pihentünk. Lorsakoff Grisonnal előrement. Egy óra múlva visszatérték, és azt mondták, hogy menjünk tovább, nem találják a nyomukat. Pedig már mélyen benn jártunk a titokzatos Batalanga földön.

Délután ráakadtunk Russel tetemére. Agyonlőtték. Laporter, Grison és Lorsakoff látszólag kétségbeesetten rohantak a tetemhez.

– Gyilkosság... – mormolta az orosz.

– És Brétail? – kérdeztem.

– Vagy őt is megölték, vagy...

– Vagy?...

Egyik sem felelt. Lefényképezték a tetemet.

Némán visszaindultunk. Nyomasztó és titokzatos volt az egész. Útközben a sivatagban Grison azt mondta:

– Maga szörnyű bűnt követett el. Ha nem zárják be, akkor élete végéig tébolydába kerül. Nem akarom tönkretenni. Lorsakoff és Laporter is hallgatni fog. A jegyzőkönyv maradjon a mi titkunk. De cserébe: maga az én emberem lesz. Szükségem van megbízható segítőtársakra. És magában bízom. Ha egyszer elveszíti a bizalmamat, nyilvánosságra kerül a zsebemből ez a jegyzőkönyv és

a fénykép! Minden pillanatban az őrültek, a fegyencek vagy a földönfutók sorsára ítélném...

– Mit kíván tőlem?

– Még nem tudom. Én nemzetközi hírszerző vagyok. Ha szót fogad, nem lesz oka panasznra.

Ez időtől fogva játékszer voltam a kezében. Gyenge jellemű vagyok, és súlyos bűnöm bizonyítéka nála van. De különben is... Olyan erős, parancsoló, hatalmas ember ellen mit tehettem?

Marokkóba, majd Oranba mentünk. Közben apródonként megtudtam sok mindent. Például, hogy Grison lőtte agyon Russelt. De nem találta nála a tervet. Ezt Brétail kerülő úton elvitte, mert sejtették, hogy a kísérek között ellenség van. Russel aznap hajnalban megtalálta az átjárót. De beteg volt. Ezért sürgette Brétailt, hogy vágjon neki az útnak egyedül. De másfelé, hogy ne találkozzék velünk. Brétail Oranban várta Russelt. Helyette Lorsakoff, Laporter és Grison jött. Brétailt is megszarolták. Úgy mint engem. Fénykép és jegyzőkönyv a halott Russelről. Brétail szörnyű gyanúba keveredhet: megölte a tanárt. Ha az esküdszék felmenti is, a gyanút senki sem moshatja le róla. És levelekkel is zsarolták. Russel felesége és a titkár már régen szerették egymást. Valamikor az asszony néhány levelet írt hozzá, állítólag kompromittálók voltak, és ezeket Lorsakoff ellopta. Russelné és Brétail szörnyű helyzetbe került. Engedelmeskedniük kellett. Brétail beismerte, hogy a terv birtokában van. Azt mondta, hogy hajlandó osztozni az árán, de nem adja ki a kezéből, csak a vásárlónak. Ő akar megalkudni. Lorsakoff ebbe is beleegyezett, de csak úgy, ha Brétail minden lépését ellenőrizheti. Laporter meg én mint inasok vigyáztunk a titkárra a házban. Ha kimozdult, Lorsakoff vagy Grison állandóan a sarkában volt.

Brétail húzta, halasztotta az ügyet. Először azt mondta, hogy kidolgozza az odavatett tervet, azután sokáig alkudozott a vevővel, akit Grison hozott. Később feleségül vette Russelnét. A tervet nem látta senki. Nem is sejtették, hogy hol őrzik. Hiszen egy őserdőben hevenyészett vázlat nem valami hatalmas tervrajz. Esetleg csak egy szelet papír. Lehet, hogy a zsebében van, de eldughatta egy gyufaskatulyában. A zsarolók valósággal rátapadtak. Egyre dühösebbek lettek. Dr. Brétail most már a szemükbe nevetett, ha feljelentéssel fenyegették. Hiszen ők is bűntársak lettek. Ha sikerül rákenni Brétailra a vádat Russel haláláért, nem tudják semmivel sem megmagyarázni, hogy miért hallgatták el a tudomásukra jutott bűntényt ennyi ideig.

A helyzet most az volt, hogy kölcsönösen egymás nyakán tartották a kezüket. De aki a másik torkát összeszorítja, az önmagát megfojtja. Éjszakánként Laporter nemegyszer kutatta át a házat a térkép után, de fogalma sem volt, hol lehet. Brétail továbbra is kifogásokkal húzta az időt. Közben feltűnt a háznál Corot kapitány; általában olyankor, ha Brétail nem volt otthon. Úgy látszott, hogy az asszonnyal jól értik egymást.

Azon a napon sirokkó volt... Csontig sajgó meleg szél fúj, a bal dobhártyám kettős lüktetéssel dobolt a carotis ér izgalmától. Koponyát repeszto nyomás

terpeszkedett a város fölé. A szobámba mentem, hogy ledőljek. Ilyenkor óráig feküdtem az ágyon, és csak a konyak segített rajtam... Fél üveggel ittam ki egy hajtásra, szokásom szerint, és végigdőltem az ágyon, hogy aludjam... Egyszer csak forró lett a fejem, rángani kezdett a karom... a lábam... kiáltani, felugrani nem tudtam... Mi ez?...

Mintha valami lidércnyomásos álombeli jelenet játszódna le: nyílt a szekrényem ajtaja, és kilépett belőle félmeztelenül, átdöfött orral a törpe pigmeus főnök: Illomor!

Kiáltani, üvöltöni akartam, mert a karom, lábam a tamtam és a sípritusára mozdult, de csak feküdtem tehetetlenül, rángatózva és a főnök csendesen megszólalt:

– Ez volt a fogadalmam.

Egy pisztolyt tett az asztalomra, és rövid irdei nyelven, egy szájrándulással, mintha csak köpne, ezt mondta:

– Nogad!

Ölj!

– Még láttam, amint lándzsáját emelgetve, a törpe négerék hosszú lépéseivel elmegy... Azután tüzek lobogtak fel, sípok szóltak, tamtam hangzott, és torkokból felszökő néger dalok...

Többre nem emlékszem...

Hamuszínű arccal meredt maga elé, rekedten a sok beszédétől és a rémületes emlék fojtogatásától.

– ... Mikor magamhoz tértem, megkötözve feküdtem az ágyamon. Laporter vizes ruhával törölgette az arcomat. Sejtheted, mi történt...

– Ne, ne... – mondta Galamb iszonyodva... – Ne mondd... Gondolom...

Hallgattak.

... Hajnal derengett a sivatag felett, és a szállongó porsziporkák már megvilantak néhol a fehéres virradásban.

Kölyök lárvaszerű, dermedt arccal suttogetta:

– Mind a hármat... én... a kivi mámorában. Laporter bizonyára megakadályozhatta volna.

Felharsant az ébresztő. Futólépésben kellett visszamenni a táborba...

– A legfontosabbat... – lihegte futás közben Kölyök. – ...még nem mondtam... Laporter kényszerített a légióba... Ők el tudták intézni, hogy ehhez a századhoz kerüljek...

– Majd ráérsz...

– Nem, nem... most kell. Laporter akarta, hogy beálljak... Aut–Taurirttól utat építenek... Az elveszett Russel–féle átjáró helyett a Batalanga földön... Az egyenlítő őserdején át... Lehetetlen vállalkozás... mégis meglesz... százával hullanak el az emberek... Ezzel a századdal sokan vannak, akik meg akarják akadályozni... Engem azért kényszerített Laporter és Grison...

Elfulladt a futástól, nem kapott levegőt, de megpróbált beszélni...

– Laporter a légióban van, és... a neve...

Már nem jött hang a torkán, csak futni tudott, sípoló tüdővel... De még a nevet akarta mondani, és...

Lövés dördült!

Kölyök futás közben egy szaltószerű bukfencsel elterült a porban, a hátára gurult, és szétcsapta a karját. Azután nem mozdult, csak a szája sarkán kibugygyant a vér...

TIZENNEGYEDIK FEJEZET

1.

– A terre!

Megismétlődött a jelenet.

Ki-ki a földre tette fegyverét, és a hadnagy a kapitánnyal végigment. Galamb kilépett a sorból, és feszesen megállt.

A kapitány végignézte:

– A puskád?

– Nem találom, mon commandant!

A hadnagy meglepetten felismerte a katonát:

– A te fegyvereddel azt a vastag embert is megsebesítették. Hol voltál, mikor a lövés történt?

A merénylőnek megint nem sikerült Galambot eláztatni. Öten is jelentkeztek, hogy az áldozat mellett futott.

Egy altiszt jött puskával a kezében.

– Itt a domb mellett, ötven lépésre a sebesülttől találtam.

– Ez a te puskád? – kérdezte a hadnagy Galambot.

– Oui, mon adjudant.

– Különös. Neked mindig alibid van, és közben a puskád gyilkol.

Semmit sem tudtak megállapítani, de Galambot, habár teljesen igazolták a katonák, a megmagyarázhatatlan gyanú, a bizalmatlanságrosszindulatú homálya fogta körül.

A menetoszlop folytatta útját. A Kölyök bal vállát érte a lövés, és a tüdőt is megsértette. Az ezredorvos és a vörös szanitéc ápolás alá vették.

A Szaharának olyan vidékén meneteltek, amerre évekig nem vetődik el ember. Vergődve, küszködve haladtak. A lábuk olykor bokán felül süppedt az izzó talajba, elégette, felsebezte a bőrüket, és a napi másfél liter poshadt vízadag nem enyhítette nyomorúságos állapotukat. A végsőig ingerlékeny és ideges volt ember, állat egyaránt. Még Galamb is dühös lett. Sok vacak por ment a szájharmonikájába, és vagy egy fél hanggal hamisan fújt. Később egészen eldugult. Pillanatnyi lelkiállapota is kissé emlékeztetett egy eldugult szájharmonikára. Szerette ezt az ijedt, sápadt gyereket. Szegény. Milyen szomorú eset, ha az ember ilyen fiatal korában az alkohol élvezete miatt gyilkos lesz. De egyszer csak kiszabadul innen ez a fiú, és akkor majd azt a tanácsot adja neki, hogy járjon zenés kávéházba, az jót tesz lelkiismeretfurdalás ellen. Igen! Ezt a tanácsot fogja adni, ha már ez a kedves gyerek hozzá fordult bánatával. És majd azt is ajánlja neki, hogy ne csavarogjon állandóan Afrikában, mert ez nem vezet jóra, inkább nézzen valami állás után, mondjuk, legyen vasutas vagy hírlapíró, és a szolid élet idővel helyrehozza.

Fene ezt a szájharmonikát!

– Közlegény... – kérdezte a kavargó homokzivatárban hörögve a káplár, aki végigment a szakaszon... – Maga rinocérosz?!... Pléhből van?! Hóóó... Az emberek rakásra döglenek, és itt szájharmonikákkal bíbelődik?... Hóóó... khm... Khm... Szétszakad a tüdőm!

A déli áramlás sűrű portölcséreket kavart.

Galamb udvarias érdeklődéssel nézett rá:

– Valaki rosszul lett?

– Ember! Négyen kaptak hógutát délután!

– Az a naptól lehet.

Az emberek rogyadozva köhögtek, a kavargó portölcsérek az ötvenfokos, izzó légáramlásban jajgató pokollá tették a menetoszlopot, és Galamb a körömpiszkálójával a szájharmonika oldalán egy srófot próbált meglazítani...

Mennél közelebb értek az egyenlítőhöz, annál kízóbb volt ez az állandó vándorlása a pornak. A passzát zónájában jártak. Mintha a forró talaj füstölögne, úgy röpköd állandóan a homok, és az összezsugorodó nap parázsszerűen izzik a porfátylak mögött.

– Zárkózn! Zárkózn! – ordítja a káplár, mert percenként felbomlik a menetoszlop.

– Nincsen srófhúzója véletlenül? – szólítja meg kedvesen Galamb.

– Nom de Dieu... – Az altiszt szitkozódva, köhögve botladozik tovább a pornak. Egy katona kizuhan a sorból, többen a fejüket fogják és jajgatnak... A páncélkocsi a kis kaliberű ágyúkkal leállt. Három szédelő mechanikus a gépből kirezgő benzinpárák fölé hajolva dolgozik az óriási gépezetben... Valaki megérinti a félájult szerelőt. Galamb áll mögötte:

– Legyen szíves, kérem, hogyha ezzel a munkával kész, akkor hozza rendbe a szájharmonikámat is...

... Csak az mentette meg az életét, hogy hirtelen lehajolt, és így a kalapács néhány centiméterrel a feje mellett zúgott el.

2.

Este, mikor lehült a levegő, erőltették a menetelést. Az egyenlítő felől szüntelenül szállongó portölcsérek jeges, fehér sugárzásban terjengtek.

A gróf úr, aki aránylag jól bírta az utat, a hidegtől ideges lett. Hlavács, a suszter ment mellette. Egyszerre csak arra lett figyelmes, hogy előkelő bajtársának vacog a foga.

– Sohasem hittem volna, hogy emberek erre képesek – mondta Hlavács.

– Én jól bírok mindent, csak a hideget nem – felelte vacogva. Előkelő külseje most először sínylette meg a szolgálatot. Magas homloka körül ősziülő haja, klasszikus arca és remek, férfias alakja semmivé váltak ebben a didergésben.

– Kedves Hlavács kolléga... Én nem sajnálnék tizenöt frankot magától, ha szerezne nekem egy... inget... amit felvennék ez alá... Nincs több fehérneműm...

és két ingben kevésbé fáznék... Nem... valami úri dolog... kettős fehérműt hordani... De itt olykor... fel kell adni... az etikettet...

– Csakugyan ennyi pénzt áldozna? – kérdezte Hlavács.

– Szavamra... Van talán egy felesleges inge?

– Az nincs, de lophatok éppen egyet – morfondírozott a cipész. – Milyent szeretne?

– Nem vagyok barátja az ilyesminek... de az eset oly kivételes, hogy eltekin-tek!... Ha szabad választanom a század ingei között, akkor... ezét a Harrincourt-ét szeretném. Úgy is mindegy, hogy kitől lopja. Vagy sem?... Harrincourt-nak finom inge lehet...

– Kérem. Legyen Harricourt-é, de akkor húsz frankot fogok kérni.

– Miért éppen húszat?

– Micsoda kérdés? Egy finom ing mindenhol drágább. Nadov ingét olcsóbban is számíthatom.

Ez ellen a gróf úr nem tudott érvelni.

Nyolcnapos menetelés után elérték az utolsó térképezett oázist, Agadirt. Erről is inkább csak tudták, hogy van. A század fele beteg volt. Pokoli zaj, bögés, csörömpölés töltötte be a kis oázist, amely már porral betemetve, elképzelhetetlen légyfelhőkkel feküdt a vigasztalan Szahara egyhangú, sárga síkján...

Az állatok nyerítettek és üvöltöttek, mert a legyek fürtökben csüngtek róluk. Mindenféle védekezés hatástalannak bizonyult ellenük.

A portyázók és a légionisták között helyezkedtek el a rabok és a hatalmas bennszülött csendőrök. Nem volt ajánlatos a szabadcsapatot a katonasággal összeereszteni... Még így is kiűtött a ribillió, mert kávézni a legionáriusok most is csak odajárnak a vén kávéfőzőhöz, egy pohár meleg italra. Titokban még pálinkát is kaptak, bár ez a kantinos szabadalmi közé tartozott. De a kantinosnak nem volt kmirha pálinkája. Ez egy szörnyen átható, pomádé- és keserűmandula-illatú, erős szesz, amit mindenféle virágból erjesztettek. A kávéfőző körül mindig egy kis karéj légionista ült törökülésben, és megvitatták az eseményeket. Örömmel üdvözölték a közeledő Galambot. Mint ő mondta, az arabbal együtt Zenés Kávéházat nyitnak a Szaharában.

De ma nem a szokott bakugrásokkal jött. Komoran bandukolt, és nem vette elő a hangszerét sem, miután leült...

– Elszomorít a helyzet – mondta sötéten.

– Engem is... – legyintett az óriási Nadov, mert igazán reménytelenül állomásoztak itt, betegen, rongyosan, egy ijesztően halálos pontján a világnak, elzárva a társadalomtól.

Galamb élénken emelte fel a fejét.

– Szintén ellopták egy ingedet? Elképzelhetetlen, hogy milyen meglepetések érhetik az embert a Szaharában... Ellopták az ingemet... Mindössze két ingem volt... Egész finomak... A másik is ilyen kék–sárga csíkos volt, fehér pöttyökkel, mint ez, itt rajtam. Valódi műselyem... – Nagyon szomorú volt.

– Parancsolsz kávé, rumi úr, vagy kmirhát... – rikácsolta fülsértő, rekedt, sipító hangján a vén arab. – Erős szagú, jó ízű kmirhát... vagy finom kávé...

– Kávét adjon, kisleány – mondta búsan. Ha valakit magázott, az feltűnő jele volt nála a rosszkedvének.

– Nekem kmirhát – lépett oda izzadtan Rikajev, a dán borbély –, de gyorsan... phű... a hőség... – ő is kigombolta a zubbonyát, mint a többiek –... és a legyek... a legyek megölnek... –

Ezrével zsongtak, kinyíló szájukba, szemekbe repültek, a kávéfőző hiába lengette rongyát. Tömött csomókban zsongtak. Galamb megkapta a kávéját, és búsan kevergette. A kávéfőző bement az udvarba, és hozott egy nagy kannát, ebben tartotta a tartalék pálinkáját, de most megcsúszott és szörnyű!... az egészet Galamb nyakába öntötte. Végigfolyt rajta a maró szagú ital tetőtől talpig.

– Hülye! – kiáltotta kétségbeesetten Galamb, és felugrott. – Ez a szörnyű szag most napokig gyilkolni fog.

– Bocsáss meg, rumi úr – rikoltotta papagájsírámát az öreg, és rongyával törölgetni kezdte. – Ó, de átkozott ügyetlen vagyok...

A katonák röhögtek. Legalább valami derűs mozdalom kavarta fel az oázis áporodott, rekkenő melegét.

Ekkor harsant fel Troppauer Hümér csataordítása:

– Ide hozzám, katonák!

Ötven goumier-val verekedett a költő.

TIZENÖTÖDIK FEJEZET

1.

Benid Tongut, a legdurvább goumier körüljárta a lehullott rongyként pihenő foglyokat, akik még szörnyűbb helyzetben voltak, mint a katonák. Eddig már vagy tucatot temettek el a sivatagban. Létszámukat az indulásnál úgy állítják fel, hogy harminc százalékkal kevesebb fog megérkezni belőlük.

Ápolatlan, cinikus külsejű, vigyorgó, torzonborz halálfejek, vadul villogó, bennszülött tekintetek, fáradt, szomorú, intellektuális arcok, valamennyien a biztos halál apatikus tudatában, utálkozó, fásult grimasszal állták a goumier-k csattogó korbácsát.

Barbizon, egy zömök, bronzbőrű korzikai bandita volt a legtekintélyesebb ember a rabkolóniában. A pihenő közben éppen dalolt valami szerelmes olasz nótát a naplementéről, és amikor befejezte a dalt, egy majomállkapcsú, borjúszemű, vastag, borostás ember lépett hozzá:

– Engedje meg, hogy fejedelmi énekért megajándékozzam egy fél tábla bagóval. En költő vagyok.

– Köszönöm. Névem Barbizon. Bandita voltam Korzikán.

– Ennek is örülök – mondta a vastag költő – ugyanis sokan mondják, hogy hasonlítok Napóleonra. – És előrehúzta deres, hosszú, ritkás haját a homlokára.

– Csakugyan emlékeztet rá... Különösen a hangja... Kérem, itt mögöttem fetreng egy sikkasztó, azt hiszem, napszúrása van, és nekem már nincs meg a vízadagom, nem adna a magáéból?

– Parancsoljon... – A jólelkű Troppauer odanyújtotta kulacsát. Barbizon gyorsan megitta a sikkasztót, de egyszer csak olyan korbácsütést kapott, hogy kiejtette a kulacsot, és a víz kifolyt.

– Piszok bandita! Hát ha elfordulok, máris pimaszkodsz... te... te... – és a megdühödött Benid Tongut még kétszer csapott le.

Mielőtt harmadszor is üthetett volna, valaki megfogta a karját. Troppauer volt. Szelíd, lírai hangon mondta:

– Csendőr úr... A biblia azt mondja: Ne menjen le a nap a te haragoddal...

– Mi?... Menjen a fenébe! És eressze el a kezemet... – Kirántotta a csuklóját, de a másik a zubbonyát fogta meg:

– Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat!... Legyen istenes, csendőr úr... hiszen maga is csak ember...

A csendőr szitkozódva mellbe taszította a költőt:

... Később, mikor magához tért, két társa egy csöbör felett tartotta, és az orrát törölgették. Az edényben a víz piros volt, és Benid Tongut sohasem akarta elhinni társainak, hogy a költő mindössze egy pofont adott neki.

Ez a pofon kissé mozgalmassá tette az egyhangú tábori életet. Először is Galamb, mikor meglátta költő barátját a goumier-öklök között, hogy elsőse-

gélyt nyújtson addig is, amíg odaér, a tízliteres kannát behajította a goumier-k közé. Ez mindjárt egy kis levegőt csinált, mert ketten a földre zuhantak, és a többi szétrebbent.

... Általános verekedés kezdődött. Az egyik csendőr, akinek tüzet fogott a ruhája, üvöltve verte magát a földhöz, egy másik pisztolyt rántott, de ennek az arcába vágta egy bőristránggal, hogy felismerhetetlen lett.

Futólépésben érkezett Latouret őrmester, mögötte a megerősített őrség, szuonyt szegezve.

– Fixe!... En joue!...

Egy pillanat alatt nem volt verekedés.

Ilyesmiben nem ismertek tréfát a sivatagban. Jött az orvos a vörös szanitéccel. A sebesülteket elvitték. A többi állt...

A vizsgálat gyorsan ment. Az ítélet is. Barbizont kikötötték. Troppauer és Galamb egy hétig fele vízadaggal menetel, a többi katona és a goumier-k, akik részt vettek a verekedésben, kettős szolgálatot látnak el huszonnégy óráig.

– Megőrültél! – szidta Galamb Troppauert, amikor a kaszárnyaáristomnak megfelelő tábori szolgálatot látták el söprűvel. – Mit vered a csendőröket? Gyere a századhoz verset olvasni, ezeket már megnevelted.

– Nem akartam neki verset olvasni. Csak bántott egy jóra való banditát, és tudod, hogy milyen rajongó vagyok... Idéztem a bibliát ennek a baromnak... Mit tehet ilyen helyzetben egy költő?

– De minek kellett úgy szájon vágni, hogy fejest repüljön az oázis másik végébe?

Troppauer elfogódottan morzsolgatta az ujjait.

– Istenem... Költő vagyok. Mit csináljak?

2.

– Bizonyos vagy benne, hogy eljutunk Aut-Taurirtig? – kérdezte Gardone kapitány Finley hadnagytól gyakorlat előtt a sátorban.

– A felszerelés megfelelő. Ellátták a csapatot mindennel. Sajnos, az emberanyag rossz.

Gardone nagyon szenvedett. Arcán a sápadt, napégette kreol szín sárga, egészségtelen vegyülete ült. Nehezen lélegzett, és patakokban folyta verejték róla... Pedig idáig lovon tette meg az utat.

– Azután – folytatta Finley hadnagy – félek, hogy nem egy gyanús alak van itt, különleges megbízatással. Ezt az örületes útépitést a dzsungelen át angol Guineáig szívesen megakadályozná néhány nagyhatalom. Gyanús, rejtélyes esetek fordulnak elő. Például a két titokzatos lővés... Csak az nyugtat meg, hogy valószínűleg a francia titkosszolgálat tisztjei közül is vannak itt néhányan.

Gardone szemhéjai fáradtan hunyódtak.

– Mi?... Tisztek?... Ugyan! Hol?

– Mit lehet azt tudni. Talán a szabadcsapattal, de lehet a légionisták között is vagy a transzporttal...

– Ezek rémregények! Francia tiszt nem áll be közlegénynek, nem, nem hagyja verni magát mint rab a goumier-ktől... Ilyesmire lehetetlen.

A hadnagy mosolygott.

– Hogy mennyire lehet, azt bizonyítja Poisson kapitány esete, aki tavaly még Ain-Szefrában volt parancsnok. Egy évig szolgált Yves őrnagy mint közlegény, hogy megtudja a lázadás igazi okát. Jelentése után Poissont nyugdíjazták. Két hadnagyot, akik állandóan vadászgattak, és az őrmesterre bízta a szolgálatot, kidobtak Szudánba.

– Én nem lennék ilyesmire képes...

Nagyot sóhajtott, és egy vizes kendőt borított az arcára.

A tábor élénk nyüzsgésén látszott, hogy ez az utolsó pár óra vonulás előtt. Mindenki elkészült a bizonytalan ideig tartó menetelésre. Akiktől elvonták a fél vízadagot, azok utoljára még ittak egy jót. Ezek közé tartozott Galamb is. A jókedvét ismét visszanyerte. Az ő kedélyén az sem fogott, hogy szédelgett a saját szagától a nyakára öntött kmirha miatt.

Egyszer csak a barnabőrű, ősz bajuszú arabot pillantotta meg, aki Murzukban jósolt. Nini! Hát ez hogy került ide?!

– Halló! Őreg varázsló! Maga autóbuszon jött?!

– Én a szabad harcosokkal vagyok, rumi úr – mondta a varázsló. – Megyek veletek mindenhová.

– Nagyon okos, legalább nem unatkozunk. De hol hagyta a kis kacskarिंगós barátodat?

– Képzeld, uram, ellopták. Hallottál még ilyet?

– Miért ne? A vadnyugaton lovat lopnak, a Szaharában viperát. Egész kedves kis állat.

– Én aggódom – csóválta a fejét a varázsló –, sok gazságot követtek már el kígyóval. Akinek szarvasviperája van, az bárkit megölhet. Elég, ha ellopja az ingét...

Galambnak tátva maradt a szája:

– Mi ... Mi ez már megint... Ingét? Mit mondasz?

– Ha valakit itt meg akarnak ölni, akkor az illető viselt ingét betömik egy zsákba, amelyben vipera van. A kígyónak nem adnak enni, dőfködik a zsákot, szóval kínozzák az állatot. Azután éjjel, közel ahhoz a helyhez, ahol az ing tulajdonosa van, kibocsátják a kígyót. A vipera száz ember közül is azt fogja megmarni, akinek az inge a zsákjában volt.

– Mi? Nem rossz...

– Ez évszázados módja a gyilkolásnak, mindenki ismeri erre felé, és egy úr azt mondta, hogy... messze Indiában is csinálják... Szálem...

Az arab mélyen meghajolt, azután elvegyült a nyüzsgésben.

Hopp!

Persze! Már tudja, hol látta. A meghajlás... Megvan!

A lakáj!

Az Avenue Magentán, doktor Brétail villája előtt, mikor azt a nőszellemet, akkor látta először... A nő a villa hátsó kapuján csengetett, és a lakáj eresztette be. Ez volt! Hiszen ez csak bemázolta magát. Ez fehér ember! Halló! No, megállj, te bűdösfilmszínész!... Merre van... Nem láttak, kérem, egy kígyóbűvölőt, aki barnára van festve, de lakáj ... Marha maga!... Halló... Nézd csak, hát hová tűnt!... Meg kell fogni! Ez tud valamit a kísértetről, aki mostanában is sűrűn megjelenik előtte, de csak álmában, és nagyon kellemesen viselkedik... Hé!...

De hiába kereste. Az álarabot mintha a föld nyelte volna el. Senki sem tudott róla, sehol sem látták...

Az a dolog, amit az ingról mondott, marhaság. Neki mindig ilyen izéket mesélnek. Egy kígyó nem véreb. Majd Sherlock Holmes nyomozni megy, és pórázon vezet egy viperát, hogy szagolja a tettes nyomát. Mindenfélét beszélnek itt egy hiszékeny embernek. Olyanok, mint a matrózok, akik halálhajóról meg tengeri kígyókról regélnek az újoncnoknak. Még szerencse, hogy nem esett a fejére. Valaki ellopta az ingét, mert bukott a szép mintára.

Takarodó után mindenki lefeküdt, mert tudták, hogy másnap mennek tovább. Éjfél tájban iszonyú ordítás verte fel a táborn. Négyen aludtak egy sátorban, közöttük Galamb is. Egy Kramartz nevű közlegény rohant ki üvöltve... Szarvasvipera harapta meg, és olyan mélyen mart bele a katona felsőkarjába, hogy nem bírta visszarántani a fogát. Csak kint a sátor előtt hullott le róla, és nyolc puskatus csapott egyszerre a hullőre.

A szerencsétlen Kramartz néhány perc múlva meghalt. A szarvasvipera el- len nincs védekezés...

Galamb ijedten állt ott. Amikor az általános riadalom lecsillapodott, egy távoli pálma alá ült. A többiek ismét visszafeküdtek. Holnap menetelni kell.

Galamb azonban kissé megrendült. Nem értette teljesen a dolgot, mert hiszen ha az ő ingét lopták el, akkor miért marta meg a vipera Kramartzot? Vagy elromlott a kígyó szaglása?... Végeredményben vipera is lehet náthás... Milyen egyszerű lett volna minden, ha őt marja meg. Most már nem volna gondja rá, hogy milyen módon patkoljon el.

Lehet, hogy Kramartz halálának ő az oka?... De hát ha az ő ingével váltották meg a viperát, hogy került a kígyó Kramartzhoz? És ki lopatta el az inget?... Csak a szellem lehetett! A nő! A háromszögű anyajeggyel... A sivatag szelleme... Na, csak kerüljön a szeme elé...

Valaki megérintette a vállát:

– Jó estét.

A lovaglórúhás kísértet állt mellette.

TIZENHATODIK FEJEZET

1.

Valahol egy felriadt papagáj rikoltozott. Különböben néma csend. A kísértet itt áll vele szemben...

– Nos? – kérdezte hűvösen a nő.

Galamb vigyorgott.

– Jó, hogy jön, éppen most gondoltam, hogy furcsa dolgok történnek a tábor körül, és ha legközelebb hazajárni látom, akkor megkérdezem, nem tud-e közelebbit...

A nő idegesen kiáltott rá:

– Mondja kérem! Maga nem érez semmit, ha így szemtől szemben áll egy nővel, akit meggyilkoltak?! Akinek a haláláért ön is felelős!

– Ezt a gyanúsítást a legerélyesebben kikérem magamnak!

– Nézze, kérem, én régen figyelem magát – mondta remegő hangon a nő.

– Elismerem, hogy bámulatra méltó idegei vannak, csodálatosan színészkedik, és amit tesz, az meghaladja a hírért, de mégiscsak van szíve, azt hiszem... Láttam, hogy segít a gyengéknek.

– Asszonyom! Én lassan megszoktam, hogy időnként sürgősen közölnek velem valamit, amit nem értek, és amihez semmi közöm sincs... Beletörődtem, hogy ne higgyék el azt, ami igaz, és tudjanak rólam valamit, ami nem igaz, de most talán mégis mondhatna valami közelebbit!...

– Felesleges, hogy színészkedjen előttem... Én tudom, hogy maga ki!

– Nem mondaná meg nekem is? Hadd tudjam én is!

– Ön Yves őrnagy!

Galamb elkeseredetten kiáltott:

– Hát ezzel az őrnaggyal a sírba visznek, és akkor majd én is hazajárok, mint nagysád.

A nő egy pillanatig bizonytalanul nézte.

– Szóval, kicsoda maga, a saját bevallása szerint?

– Harrincourt. Jules Manfred Harrincourt elcsapott tengerészkadét és filharmonikus. Ezek után szabad tudnom, hogy az ön személyében kit gyászoljak?

A nő önkéntelenül elmosolyodott. De azután megvetően lebiggyesztette a száját:

– Ezt a mesét akarja elhiteni velem? Ne próbálkozzék ilyesmivel...

– Kérem, elmondok magának őszintén mindent. Remélem, megbízhatok egy kísértetben, hiszen odalent talán mégsem pletykálnak... Hát tessék meghallgatni.

... És Galamb elmondott mindent. Az akadémián kezdte, folytatta a főfelügyelővel, és leszámítva apróbb mellékvágányokat, amikor kitért néhány hölgyismerőseire, vidám nótákra, aránylag összefüggően előadta az ügyet...

A nő állandóan gyanakvással nézte... Kissé alátámasztotta az elbeszélést a fiú állandó, gyerekes vigyora. Végül bizonytalan hangon megszólalt:

– Hiszen könnyen bebizonyíthatja, hogy maga nem Yves őrnagy... Ez esetben a maga számára nem bír értékkel egy ócska óra...

– Sajnos, odaadtam Macquart–nak...

– Mi?! – A nő sápadtan, reszketve nézett rá. – Hiszen nekem azt mondták... hogy Macquart... Nem megy el...

– De se baj. Azért ott volt. És elvitte az aranyórát...

– Ki beszél itt aranyóráról? Egyszerű karóra, krokodil fejjel...

– Az megvan! Boldogan odaadom, bár nem az enyém... Tessék... Ördög és pokol!... Kérem – mondta Galamb –, az órát ellopták...

Az óra nem volt a csuklóján...

2.

A nő felkacagott.

– És én már kis híján elhittem ezt a komédiát...

– Kérem, esküszöm...

– Ne esküdjön!... És én elég bolond voltam... Még kételkedtem abban, hogy kicsoda... Nem akartam hinni, hogy színészkedik... megtévesztett a komédiázása...

– Kérem, higgye el...

– Ugyan!... Az órát majd eljuttatja oda, ahol várják, és én vagyok az oka, mert megmentettem.

– Mitől, kérem?

– Ember! Ha magát nem önti le az arab kávéfőző kmirha pálinkával, akkor most halott. Én ostoba, megmentettem magát!

A kmirha! A kígyó hiába kereste az ing tulajdonosát, mert a szörnyű kmirha szaga fogta őt körül. Hogy dolgavégezetlenül ne távozzon, megmarta szegény Kramartzot. Tehát az ő életét az arab kávéfőző mentette meg.

Illetve, ez a nő... Elég rosszul tette! De mindenesetre a szimpátiajele a megboldogult részéről...

– Kérem, higgyen nekem... – könyörgött a férfi. – Nem örülök, hogy az életemet megmentette, mert ez nálam sorscsapásnak számít, de boldog vagyok, hogy foglalkozott velem... és... rokonszenvesnek talált. Ugyanis én nagyon sokat foglalkozom magával gondolatban.

Megfogta a kezét. Jó meleg női kéz. Halottban ritkaság. De ez ingerülten kiszakította a csuklóját.

– Ne merészeljen hozzám nyúlni.

A nő ismét eltaszította, és futott... Galamb utána.... Most nem tűnsz el, mint a sivatagban!... Hopp! Ott a fordulónál nem mehet tovább, mert egy mimóza-sövény zárja el az útját.

A nő futott... a sövényhez ért, Galamb nagy ugrásokkal követte, és már szinte elérte, amikor a fák közül úgy csapták fejbe, hogy ájultan zuhant a földre.

TIZENHETEDIK FEJEZET

1.

Magához tért, zúgott a feje. Nem érzett fájdalmat, csak az az illúziója volt, mintha egy hordó volna a nyakán, amelyből tízezer bezárt méh szeretne szabadulni.

Virradt...

Megtapogatta a fejét a tarkója körül. Kissé dagadt volt, és sajgott az érintésre...

A mindenségít! Alaposan kupán vágták.

Visszament a táborba.

Szóval, a kísértet mentette meg. És a kávéfőző útján. Persze! A kávéfőző hallotta, hogy ellopták az ingét, tudta, hogy eltűnt a kígyó, és valószínűleg sejtette az összefüggést. Ezért nyomban leöntötte őt a bűdös pálinkával. Hogy egy ilyen sivatagban mi minden lehetséges... Az ember az életével játszik!... És ha legalább elveszítené... De ne adj' isten...

Szóval a kísértetnek szimpatikus volt. Kár, hogy nem hisz neki... Pedig milyen szívesen odaadta volna azt az ízléstelen barokk vacakot. Egy krokodilfejnek mintázott óra... Pláne kattintható fődéllel, amilyent ma már csak nyugalmazott tűzoltó csővezetők hordanak, mellénybe fűzött rézlánccal... De hát ellopták... Az ördög tudja, kinek kell...

Trará!... Trará!...

Sorakozó!

Hoppla! Gyerünk csak a többiek közé, hogy legyen alibi. Ilyenkor szoktak az ő puskájával ölni!

De most kivételesen nem történt ehhez hasonló. Mindenki rohant a szakaszához, az emberek felsorakoztak, a motorok berregtek, a kocsik zörögtek, káromkodás, pufogás, vezényszavak, azután indulás...

Troppauer beállt a sorba. Már kutya baja. Az oázisban végleg kipihente a sebesülését. Előreszólt Galambnak:

– Hol a fenébe kószáltál? Mindenfelé kerestelek már... Ez a Kölyök üzent. Veled akar beszélni... A kórházkocsin van, elég rossz bőrben...

– Sajnálom, hogy nem voltam itt... Szegény, amint lehet, hátramegyek...

Hosszú fütty, és nagyon távolról egy éles hang:

Indulás!

Délután, az egyórás pihenő közben Galamb hátrament a vöröskeresztes kocsinhoz.

– Halló, fiú... Mi újság?! – kiáltott a betegre.

Sárgás, csontvázra fagyott arccal, tüzelő szemekkel feküdt ott Kölyök, és élénken mozgatta a fejét, amikor Galambot meglátta, mintha már türelmetlenül várná...

– Beszélned nem szabad... – intett neki Harrincourt. – Majd levelezünk: Itt van ceruza és papír. Irjál, mint a Troppauer, csak megértsem...

A beteg bólintott, elvette a blokkot, és felírta:

„Én öltem meg Brétailt, az asszonyt és Corot kapitányt. Csak ketten voltunk a házban. Laporteur és én. Mielőtt a rendőrséget értesítettük, kényszerített, hogy velem együtt átkutassuk a szobát. A halott kapitány kezéből kis cédula hullott ki. Gyűlölöm Laportert. Az írást nyomban megsemmisítettem. Ez áll rajta: »Figyelnek bennünket. Ha meg akarja majd tudni, hogy hány óra van, igazítsa be a napon a mutatókat. Éjfélkor pontos órája lesz. Dr. Brétail.« Tudtam, hogy ezzel fontos nyomot semmisítek meg. Laporter kitanított, hogy mit mondjak a rendőröknek.”

Galamb elolvasta a cédulát.

– Öregem, az egész marhaságból nem sokat értek. De azt a Laportert szívesen megrúgdosnám, kár, hogy nincs itt a légióban ...

A beteg ámultan nézett rá. Miután Galamb zsebre tette a papírt, egy másikat kapott fel, és izgatottan írt:

„Laporter itt szolgál velünk, az álneve...”

– Garde á vous!

Galamb felugrott. Az ezredorvos állt ott.

– Mi ez itt, kaszinó? Takarodjon azonnal!

Galamb eliszkolt.

Micsoda marhaságokat firkált a Kölyök? De ha ez a Laporter csakugyan itt van, azt nagyon megantítja boksolni.

– Bocsánat... – ahogy lelépett a szekérből, a gróf úrba ütközött. Nézd csak! Ez itt hallgatózott? Csak nem ő a Laporter?

– Mondja – szólt rá nyersen a gróf úrra – nem álneven él maga itt a katonák között? Mi?!

– De kérem...

– Semmi kérem! Vigyázzon magára! És ne ólálkodjon itt a kocsi körül, mert ha továbbra is bántja ezt a fiút megjárhatja... Hogy hívják magát? Nem Laporternek?! Mi?!

– Szó sincs róla...

– Na, hát szerencséje van. – És otthagya.

A gróf sötét tekintettel nézett utána. A szanitéc jött elő oldalról.

– Goromba fráter... – mondta a vörös.

– Szóval, maga szerint nincs remény? – kérdezte a szanitécet a gróf.

– A doktor azt mondta, hogy ha még egy kicsit rázza a szekér, akkor meghal, mert vérömlése lesz...

– Nincs semmi esély, hogy meggyógyuljon?

– Abszolúte semmi – legyintett a vörös, és előhúzott egy darab kenyeret. Nagyot harapott belőle. – Nyitva van egy ér, és nem záródhat be. Műtétet kellene csinálni, de itt nem lehet.

– Köszönöm... – egy pénzdarabot adott át a szanitécnek, és elgondolkozva továbbment.

Galamb meg éppen leverte a bardáját, mikor jött az altiszt a szakaszhoz:
– A portyázók között két tífuszos van – hirdette harsányan. – Mindenki tisztogassa gondosan a ruháját, hogy féreg meg ruhatetű lehetőleg ne legyen rajta, mert az terjeszti főként a nyavalyát. A fehérműt mosni kell. Karbolos vizet ad a szanitéc.

Fene egye meg, gondolta Galamb. Most nincs egy váltás inge. Ellopták a pimaszok. Na, mindegy. Ezt, ami rajta van, kimossa, amíg pihennek. Elő a szappannal! Kibontotta táskáját, amelyben a holmija volt.

De alig nyúlt bele, nyomban meglepetten ejtette a földre, hogy mindene szétgurult. Ott volt az inge.

A szép, színes inge, kissé gyűrötten, de ott volt a táskában.

Halló! Ez aztán az öröm... Nahát, igazán tisztességes orgyilkosok. Mivel a viperának nincs rá szüksége, visszahozták a gyönyörű inget.

Nagy örömmel bontotta ki. És akkor következett a másik nagy meglepetés: az ingéből a földre hullott valami, koppanva.

A karóra!

A szép, krokodilusos karóra, amit a kísértet úgy kért, és amit elloptak, itt van! Benne volt a megkerült ingben...

2.

Csak éjfélkor indultak tovább. Most már igen közel lehetek Aut–Taurirthoz.

A menetoszlopban felbomlott a szokott rend. Lehetetlenség volt ilyen útszakaszon fegyelmezni az embereket. Gardone kapitány mint valami elolvadt viaszbáb ült a lován, csak a pálinka tartotta benne a lelket. Nem volt képes ellátni a tisztét. Finley hadnagy intézkedett helyette.

A porban, melegben hetek óta menetelő század embertelen feladatot végzett, és minden egyes katona utolsó erejét is elhasználta.

Éjszaka a legénység szanaszét hevert egy táborban, amelynek semmiféle formációja sem volt, nem vették körül fallal, és aki akarta, az leverte a bardát, aki nem akarta, az csak úgy odahullott a földre, és nyomban ájult álomba merült.

Ezalatt elől egy acetilénlámpa fényénél Latouret őrmester szétteregette a térképet. A tisztek körülültek. Finley nézte az irányt, a vörössel jelölt megtett utat.

– Lehet, hogy itt, Agadir után, mikor megkerültük a hammadát, eltértünk néhány fokkal a helyes délkeleti iránytól.

– Nem valószínű, mon adjudant – mondta Latouret –, mert akkor Bilmaóba kellett volna érnünk.

Nem messze tőlük a vörös szanitéc egy lámpát tartott, és az ezredorvos kofeininjekcióval élesztgette Gardone kapitányt.

– Kitartunk tovább, délkeleti irányban – zárta le a megbeszélést Finley. – Félóránként adjanak jelt kék röppentyűvel, talán meglátnak bennünket valamerről.

Ezen a tengernyi néptelen földdarabon valahol van egy apró helyőrség, mint a gombostű a szalmakazalban; ha nem bukkannak rá hamarosan, akkor végük.

Hajnalodott. A szétterülő nap fényénél a látóhatár legtávolabbi széléig az őrjítően egyforma, izzó, sárga dombhullámok végtelenje fogta körül őket.

– De hát... Meddig megyünk még? – lihegte Gardone, jóformán alig tartva magát a nyeregben. Finley a fogát szívta.

– Azt hiszem, eltévedtünk...

Ezt megértette a kapitány. A rémülettől szinte leszédült a lóról. Eltévedtek a Szaharában?

– Eh bien!... Sergent!... – kiáltotta egy rekedt hang durván Latouret-re. – Minek menjünk, mondják, hogy rompez... Rompez! A mindenségít neki! legalább dögöljünk meg békességben, hagyják lefeküdni az embert vagy leül-ni...

– Majd rád szólok még egy golyószórót! Ostoba bleu! Estére megérkezünk...

– Jól tudja, hogy eltévedtünk! Mondják meg becsületesen! Maga se hiszi, amit mond.

Az őrmester szitkozódva továbbment. A déli hőségben nagy pihenőt tartot-tak. Este már nem akartak továbbmenni. Finley és Bruce hadnagy az altisztek-kel és a töredék engedelmeskedő csapattal félkaréjjá fejlődtek, gépfegyvereket szegeztek a századra. Finley közékük hajtotta a páncélkocsit, ő maga pisztoly-lal a kezében járt közöttük, ordított sorban mindegyikkel...

Pokoli volt. A tisztek maguk is érezték, hogy ez nem lázadás, ez az idegek csődje.

A züllött karaván még egyszer megindult. Többször nem fog. Ez bizonyos volt. Sem gépfegyverrel, sem ágyúval ezt a csapatot lábra állítani már nem lehet, ha még egyszer megáll.

A csüggedés mindig újra és újra lábra kapott, pedig még csak alkony volt, és a távoli ég aljáig nem látszott más, csak a Szahara.

Ekkor valahol a sorok között halkán zizegni kezdett valami...

Egy szájharmonika!

Egyre vidámabban, egyre játékosabban szüremlettek elő a hangok, és a hü-lye Kréta, aki az elmebetegek közismert szívósságával jóformán szóltanul, de vigyorogva jött Orantól, váratlanul nagyot rikkantott.

Ettől elnevelték magukat néhányan. Az agyalágyult, felpiszkálva a tetszéstől, artikulátlanul énekelni kezdi a harmonika hangjára:

„*Le sac, ma foi, toujours au dos...*”

Bolond katonanóta arról, hogy: „Szavamra, a zsák mindig a háton, csak menni, menni, és sohasem ölelni.”

Először csak röhögtek, de azután a teherautó kormánya mellett az egyik sofőr rákezd énekelni: Ki tudna egy szájharmonikának ellenállni? Mire a rőt

és ibolyaszínre puffadt napot elnyelik a távoli dombhullámok, az egész század énekel bolondul, és a halálba menők utolsó, hányaveti energiájával:

„*Le sac, ma foi, toujours au dos...*”

Egy szájharmonika mózesi pálcájára melódia buggyant a kimerült lelkek dermedt sziklájából.

Később Galamb egy körömpiszkálóval hangszerelte a zenekart, mert a Szahara kissé árt ennek a kényes instrumentumnak.

Finley tudta, hogy mit jelentett ez a harmonikázás. Talán az életüket. Oda-ment Galambhoz, és megveregette a hátát.

– Jó volt a harmonikázás!

– Pedig nem is vagyok igazán formában. Szeriőzt jobban játszom. – És máris rázendített a légió szerelmi dalára:

„*L’amour ma rendu fou...*”

... És mentek...

Éjfél felé egyszer csak, feleletül a ki tudja hányadik rakétára, hosszú kék fénykigyó kúszott fel távol a sötét mennybolt közepéig... Azután még egy...

Harsogó örömvöltésbe tört ki a század. Az emberek ujjongva ölelgették egymást, sapkáikat a levegőbe dobálták. Egymás után lőttek a világító pisztolyal, és mindegyikre érkezett a távolból egy kék fénykigyó feleletül...

Aut–Taurirt adja a jelzést!

3.

Messze voltak még az erődtől. Eddig nem tévesztették el az irányt. Az út volt ilyen lehetetlenül hosszú.

Mikor Finley hadnagy ismét odaért a sor mentén Galambhoz, a katona kilépett eléje vigyázállásba:

– Nos? – kérdezte Finley. – Jó katona vagy! Kérhetsz valamit.

– Egy pajtásom nagybeteg, és szeretném, mon adjutant, meglátogatni a kórházszekéren. Szegény úgyis egyedül van.

– Ezt honnan tudod?

– Már régen látom, hogy az orvos meg a szanitéc elől vannak a kapitány úrnál. Másnak meg nem szabad a szekérre szállni. Dél óta nem volt, aki vizet adjon szegénynek, vagy a sebét bekösse.

– Eredj! Altiszt! Ez az ember engedélyt kapott rá, hogy a szekéren ápolhassa a barátját. Vegye be a napiparancsba!

Ezzel lehetlenné tette, hogy az orvos, akinek feljebbvalója volt Finley, lezavarja a szekérről Harrincourt-t.

Galamb boldogan indult el a kocsi felé. Elsősorban kedvelte a Kölyköt, azután pedig most már foglalkoztatta fantáziáját az ügy. Itt van például a nő. Világos, hogy az is ugyanabban az ügyben settenkedik, amiért Kölyökre rálőt-

tek. Sőt Troppauerre is rálóttak. Mi köze lehet az elszánt költőnek ehhez az ügyhöz?

Nyilvánvaló, hogy néhány gyilkosság, egy katonai titok és sok alattomos ember rejtélyének kulcsa: a Kölyök! De most már nem lesz hanyag. Felhágott a kerékagyra, és belépett a szekér ponyvája alá. Visszahőkölt, és dermedten állt meg. A Kölyök ott feküdt az ágyon holtan.

Megölték.

TIZENNYOLCADIK FEJEZET

1.

Már órák óta halott volt. Egészen különös módon ölték meg. Hat vagy nyolc vörös pontot találtak a testén. Hogy ez mitől származott, azt nem tudták megállapítani. Csípésnek, horzsolásnak tűnt fel. Csak a bőrfelületén látszott, mintha két ujjal megcsípték volna néhány helyen. A test pórusain néhány helyen vér szivárgott, egészen apró cseppekben, a bőrön keresztül.

– Ilyen tünetről tanultam, de ez nem azonos eset – mondta az orvos. – A dél-amerikai korallkígyó csípésétől az áldozatnak elzáródnak a főerei, és a vér, miután felgyülemlett az artériában, kinyomul a pórusokon. De ezen az emberen nincs kígyómarás, és nem Dél-Amerikában vagyunk. Egy bizonyos, megölték.

Galamb ismét gyanún felül állt. Mikor ő a sátorba lépett, a Kölyök már régen halott volt.

A tiszték sötét pillantással méregették Galambot. Jól tudták, hogy ez a század furcsa embereket is rejtegethet. Figyelmeztették őket fentről, mielőtt elindultak, hogy a gyanús egyénekre nagyon vigyázzanak...

– Vasra kell veretni... – mondta Gardone, mikor Finley jelentette neki az esetet. – Kihallgatjuk, és erős fedezettel Timbukuba küldjük, a haditörvényszékhez.

– Milyen jelentéssel? Hogy a puskájával lőttek, amikor nem volt ott? Megölték egy beteget, akihez látogatóba ment?

– Nem kell ügyvédeskedni! Ez katonaság. Akkor már nem küldhetjük sehová, ha felrobbantja az épülő műutat vagy a lőszerraktárt.

– Ha nem veszed rossz néven, kapitány úr, erről lebeszelnék. Kérdezzük ki elsősorban az őrmesterét! A haditörvényszék csak akkor tehet vele valamit, ha módot adsz rá, hogy vádat emeljen.

– Csak ne okoskodj – felelte Gardone, mert az erőd közelsége visszaadta elbizakodottságát, és szégyellte, hogy a biztos halál tudatában gyengének mutatkozott.

– Az őrmestert mindenesetre meghallgatom, azután majd úgy intézkedem, ahogy azt speciális, magasabb katonai szempontok pillanatnyilag előírják.

Jött Latouret.

Elmondta, hogy Harrincourt altiszti iskolába járt, de szökés miatt megvonták tőle kedvezményes beosztását. A menetelést úgy bírja, mint aki már járt Afrikában, de ezt tagadja. Katonai magatartása ellen nem eshet kifogás, legfeljebb egy–egy altiszt sérelmezi, hogy néha „öregem”-nek szólítja őket...

– Na látod!... – mondta diadalmasan Gardone. – Az illető újoncnak áll be, pedig a chef szerint nyilvánvaló, hogy járt Afrikában. Ez igazolja gyanúmat. Latouret őrmester! Az illetőt tartsa szemmel. Kemény szolgálatot osszon ki rá!

Semmi baja nem lesz, ha ez a gyanús fickó nem bírja a fáradságokat... Rompez!

Finley hallgatott, és Latouret kiment.

– Persze te másképp tettél volna... – mondta fölényesen a kapitány. – Jegyezd meg, barátom, hogy a katonaságnál néha kegyetlenül elővigyázatosnak kell lenni. Itt a gyanús alakok olyan beosztást kapnak sorban, hogy elpatkolnak. Ilyesmit vártak tőlem odafent, mikor megbíztak a különleges feladattal...

Mivel Finley még mindig nem szólt semmit, hivatalosabban folytatta:

– Intézkedj, hadnagy úr, hogy ez a banda tisztességesen felfejlődjék, és ne úgy vonuljon be az erődbe, mint valami cigánykaraván! Mert azt meg kell mondanom, hogy mialatt gyengélkedtem, a rend úgyszólván teljesen felbomlott. Sajnos nem tudok mindenhol magam ott lenni...

Finley összecsapta a bokáját, és ment.

Az őrmester jelentett a sátor előtt:

– Négy tífuszgyanúst előírás szerint hátrahagyok, hogy a helyőrségből intézkedjenek majd elkülönítésükről.

– Hogy akarja hátrahagyni őket?

– Bardával, gyógyszerrel és élelemmel. Harrincourt közlegény felügyelete alatt.

Finley tetőtől talpig végigmérte az őrmestert, és megvetően mondta:

– Szabályszerű. Rompez!

2.

Finley nem lett volna dühös, ha tudja, hogy Galamb mennyire örül a kegyetlen szolgálatnak. Hohó! Hiszen itt tífuszt lehet kapni! Elsőrangú haláleset a hivatás teljesítése közben!

A többiek már a távolban menetelnek Aut–Taurirt felé. Hajnalodott, és ő ott ült a sátor előtt. Bent a négy beteg.

Borzasztó nyomás ült a szívéen. Megszerette a Kölyköt. Istenem... Istenem... szegény... De csúf, rossz élete volt, és milyen szörnyű, gyalázatos módon ölték meg ezt a kedves, ijedt fiút... De most már nem hagyja annyiban! Olvasott ő épp elég detektívregényt ahhoz, hogy tudja, mit kell tenni. Nagyon egyszerű:

Elsősorban következtetni kell. Mégpedig vaslogikával.

Nézzük csak! A fiút csak ez a Laporter ölhetta meg. Ki lehet Laporter? Vaslogikával kell kitalálni.

Nem megy.

Na jó, ezt nem kívánhatjuk még egy detektívtől sem. Lehet, hogy a nő keze van a dologban. Ki lehet ez a nő? Mindegy. A nő nem ölt meg senkit. Nagyon egyszerű és logikus, ha kell, vaskövetkezetességgel bebizonyítja. Nagyon egyszerű... Miért nem ölte meg Kölyköt ez a nő? Válasz: Mert nem ölte meg és kész.

Tehát ki ölte meg? Laporter. És kicsoda Laporter? Ennek a grófnak van olyan úri lakáj képe, és settenkedik a szekér körül... Hm... Ez tehát a vaslogika első számú közellensége: a gróf.

Most egyszerre új ötlete támadt. Hopp! Megvan! Őt itt már több alkalommal összetévesztették egy őrnaggal. Bizonyos Yves nevével. Mi következik ebből? Hogy itt a légióban van egy álsruhás őrnagy. Marhaság. Miért járjon egy őrnagy bakaruhában, amikor lovon is mehet, ha a saját uniformisát veszi fel? Igen, de ez egy titkos őrnagy. Nyomoz. Laporter után!...

Megvan!

Ez az őrnagy látta, hogy összetévesztik valakivel, és hagyta nyugodtan, hogy tévedjenek. Így mindenki őt szekálja, mialatt az őrnagy távolról figyel.

De ki lehet az őrnagy?

Most nézzük meg először az órát. Nézzük meg, hátha valami okirat van eldugva benne...

Kinyitotta az órát. Semmi. Közönséges, vacak, régimódi óra. Felnyitotta hátul is a fedelét, de csak a szerkezetét látta. Elöl a számlapra valami súlyos tárgy hullhatott valamikor, mert nyolc–tíz helyen elrepedt. Végeredményben megállapította, hogy semmit sem rejtettek el benne.

És mégis. Ez az óra irtózatosan sokat jelenthet. Most már biztos.

Összegezzünk tehát: meg kell tudnia, hogy melyik katona Laporter, ki az őrnagy és ki ez a nő aki nagyon szép, különösen, ha dühös.

Laporter lopta el az inget és az órát.

Az őrnagy az, aki visszalopta ezeket a holmikat. Ez bizonyos... Meg kell tudni, hogy ki az, aki visszalopta az inget.

– Visszaadni. Harrincourt-nak... az inget.

TIZENKILENCEDIK FEJEZET

1.

... Máris beugrott a sátorba. Négy lázas, hánykolódó beteg feküdt ott. Mindegyiknek tüzelt az arca...

Biztos, hogy az egyik az őrnagy.

Aki az ingról tud!

... Nézzük csak! Ez itt jobboldalt a derék dr. Minkusz. Na, ez ugyan nem az őrnagy. Iszákos, nehézfejű, mindig álmos alak. Ennek nincs köze ilyen kémkedési ügyekhez. Ez itt mellette egy berber. Hátravan tehát a másik két beteg: Hlavács, a cipész, és Rikajev, a dán borbély.

Várt.

Nemsokára megszólalt Hlavács:

– Harrincourt... inge...

Hlavács: Yves őrnagy!

Bravó, Galamb! Most közelebb jutottál a probléma megoldásához. A kis Hlavács, aki cipésznek adja ki magát, alapjában véve őrnagy a francia hadseregben. Mit tesz a szimat...

Megitatta a betegeket. Pusztá kézzel nyúlt hozzájuk. Otthagyták neki a karbalt, de nem használta. Így csak megkapja a tifuszt. Az egyik beteg zubbonyát felvette. A másiknak az ivópoharát használta. Ezzel legalább húszmillió bacilust nyelt. Így. Most szépen vár, amíg szédülni kezd, és fáj a feje. Az a tifusz.

Kiült a sátor elé, és várt rá. Néhány órát ült így.

Végre távol feltűnt egy menet. Egészségügyi katonák jöttek egy ponyvás autóval. Finley hadnagynak a legelső dolga volt, amikor megérkeztek, hogy intézkedjék.

Először a betegeket rakták fel. Azután a sátrat és a holmit.

Galamb a sofőr mellett ült. Azt remélte, hogy tifusza van már. Figyelte, hogy mit érez. Csüggedten sóhajtott.

Csak egyetlen rossz érzés sajgott benne. Nagyon éhes volt.

2.

Galamb nem ment fel a szobájába. Kisétált az erődből. Itt szabadkilépés volt, mert hiszen az erődtől eltávolodni amúgy sem lehetett.

Átsietett a portyázókhoz. A nő vagy a kígyóbűvölő csak ott lehetett. A katonák között nem rejtőzhetek útközben. Sorra vette a tábort. Minden egyes embert megnézett, minden sátorba bement. Sehhol sem találta őket. De hát a levegőn át csak nem közlekedhetik a nő egy szál lovaglóruhában! És hová

tűnhetett a sivatagból a varázsló? Az sem szállt fel talán luftballonon? A mindenségit!

Egy bizonyos volt. Itt nem bújhattak el sehol, a katonák között viszont nincsenek. Egy szakállas arab szólította meg a kóválygó légionistát.

– Mit keresel, uram?

– A kígyóbűvölőt.

– Aki Murzukban jósolt a ruminak?

– Azt hát.

– Nem jött velünk. Ott maradt Murzukban.

– Körösztapád... Az maradt Murzukban az egész családjával! Én beszéltem útközben a varázslóval!

– Kizárt dolog, uram...

Hm... Ez egy kész bolondokháza. De itt a vén kávéfőző! Az is benne van a társaságban! Aki leöntötte kmirhával, hogy becsapja a viperát.

– Mondd csak kedves barátom, ismered te a kávéfőzőt, aki veletek utazik, és mindenütt feketét főz?

– Abu el Kebirt?

– Igen. Abu el Kebirt! Az a vézna, gyulladt szemű nebuló... Hol van?

– Szegény... Tegnap éjjel meghalt... De rumi úr... ilyen csúnyán káromkodni...

Hátat fordított. Elég volt. Ez meghaladja egy mesterdetektív képességét. Slussz. Nem lehet tovább. Az emberek egy része eltűnik, a továbbiak meghalnak, mint ez az Abu el Kebir... Mindenki meghal, csak ő nem, akinek ez olyan sürgős és fontos lenne...

Utóbb kiderült, hogy felesleges volt aggódnia. Különlegesen kedvező alkalmat kínált Aut-Taurirt mindazoknak, akik valamilyen oknál fogva szerettek volna sürgősen meghalni.

A helyőrség néhány száz méternyire a Niger vidéki őserdőtől, a puszta sivatagban épült, és már a kora délelőtti órákban ötven fokig emelkedett a hőség. Edzett trópusi ember számára is őrjítő volt az itt-tartózkodás. De hogy a sivatagnak egy ismeretlen szerencsétlenségében is részesüljenek az emberek, speciálisan ezen ahelyen a közeli őserdőtől dúsan hömpölygött a rothadó mangrove-mocsarak bűze, a dzsungel penészes lehelete: kínzó főfájás, csontot őrlő reuma, betegségek és miazmás gőzök... A szaharai hőség egyetlen egészséges tulajdonsága, a szárazság, az sem volt meg itt. A dzsungel sűrű párái nedves, rossz szagú rezgéssel terpeszkednek a forró erőd fölé.

Galamb visszatért az erdőbe. Az udvar úgyszólván teljesen üres volt. Felment a legénységi szobába. Az emberek félholtan a kimerültségtől, aludtak. Ezeket ugyan alaposan kifárasztotta a menetelés. De hol a csodában vannak az idevalósi katonák?

A napos tizedes valami táblázatot csinált az asztalnál, vonalzóval és tollal húzta alá a sorokat.

– Mondja, kérem, igaz az, hogy a most érkezett századon kívül itt nincs katona?

– Hát én mi vagyok? Gardedám? Marha!

– És még hányan vannak altisztségeden kívül?

– Ha nem számítom azt, aki holnapra meghal, akkor: én, az őrnagy, két altiszt és kilenc közlegény meg én. Az összesen tizennégy.

– Magát már egyszer mondta. Vagy két példányban intézkedik?

A tempós beszédű, mély hangú, nyugodt tizedes felnézett, és szelíden csak ennyit mondott:

– Fogja be a pofáját!

Azután gondosan odaillesztette a léniát, húzott egy sort, majd szótagolva elmondta, amit írt:

– Há-rom tisz-ta kö-peny. Pont.

Galamb végigdőlt az ágyon. Igaz volt tehát, amit Murzuktól idáig szokásos légiórémhírnek tartottak: Aut-Taurirtból senkit sem váltanak le. Már több századot küldtek ki, és mindössze kilenc közlegény maradt életben. Hadnagy egy sem...

... Ezen a szomorú statisztikán tűnődött Gardone is. Ott állt az őrnagy előtt. Delahay finom, vékony csontú, törekeny alkatú ember volt. Választékos modorú katona, közelebb a hatvanhoz, mint az ötvenhez. Kényes ügyekben sokat adtak a véleményére. Nyájas, apró arca olykor ravasz kifejezést vett fel, ilyenkor malíciózus volt. Ezen a szörnyű helyen teljesített szolgálatot mint parancsnok közel egy éve, de csak az utolsó hetekben lett beteg. Örökké vidám arca bágyadt volt, bőre egészségtelen sárga színt kapott, és erőtlenül ült egy fotelben, a bagószagú századirodában. Előtte Gardone állt.

– És nem lehetne jobb egészségügyi felszereléssel segíteni ezen a helyzeten? – kérdezte.

Delahay fáradt arcán ravasz grimasz futott át:

– De mennyire... Már magam is gondoltam ilyesmire. Kérünk a hadtestparancsnokságtól egy kis magaslati levegőt.

Hogy ne sértse meg a tréfával Gardone-t, nyomban hozzátette: – Nyugodjunk bele, barátom, hogy a földnek van néhány pontja, ahol nincs megfelelő környezet arra, hogy az emberek életben maradjanak. Katonáknak lehet arra felé dolguk, és akkor nem szabad a részletkérdésekkel törődni. Ez a helyzet itt is...

Gyenge volt, és különben is ritkán szokott sokat beszélni. Elhaló hangon hagyta abba, és lehunytt szemmel hátrahajtotta a fejét. Gardone idegesen járkált.

– Csak azt csodálom, hogy az emberek itt engedelmesen százsámra meghalnak, és sohasem fordult elő lázongás.

– Nem lehet... lázadás... A hátsó erőd... udvarban... van egy páncélszekrény, amelynek – hihetetlenül bonyolult kombinációs zára van... Nyolc betű és nyolc szám... A páncélszekrényben van a vízcsap... Mindennap kétszer... egy órára... én magam kinyitom... Rajtam kívül egy tiszt ismeri... a kombinációt... Ha az adjutánsom és én hirtelen meghalunk... akkor huszonnégy órán belül... szomjan hal a helyőrség, és szomjan hal valamennyi rab... Mert az erdőbe is innen vezet egy elágazó cső.

– És hol van az adjutáns? – kérdezte Gardone kissé hökkenten. Delahay nyomban látta, hogy gyáva emberrel van dolga.

– Én vagyok az utolsó tiszt az erődben – felelte. – Az adjutánsom tegnapelőtt meghalt.

– Akkor mondd gyorsan... – kiáltotta Gardone, elrémülve a gondolattól, hogy a beteg öregember minden pillanatban meghalhat, és magával viszi a sírba a vízcsep pánccsoszokrányának a nyitját.

– Miután most két tiszt van, mert olyan állapotban vagyok, hogy helyettes parancsnokról is gondoskodnom kell, neked és Finleynek egyszerre mondom meg.

Gardone nagyokat nyelt. Csak jönne már az az átkozott Finley! Hiszen az a vén, beteg ember minden pillanatban meghalhat.

– Talán mégis jobb lenne, ha megmondanád őrnagy úr...

– Minek? Én még elhúzom egy ideig... Azután... itt nem szabad visszariadni a haláltól. Ezer formában les rád naponta...

A kapitány nagy megkönnyebbülésére belépett Finley.

– Kérlek, Finley, az őrnagy úr a kombinációs zárról akar közölni valamit...

– Igen, igen... – mondta Delahay, és lassan kiválasztott sovány, apró ujjaival egy szivart a tárcájából. Levágta gondosan a végét, és rágyújtott. Azután Finleyhez fordult:

– Finley... Finley... Te nem vagy francia?

– Az apám angol volt, de én már Franciaországban születtem.

Ebben a barnára sült, markáns arcú, szigorú szemű tisztben volt valami különös keménység. Az orrcimpái sokszor rezdültek meg a visszafojtott indulattól.

– Kérlek, Finley – mondta Gardone. – Az őrnagy úr közli velünk egy zár kombinációját, amely a vízcsofhoz...

– Igen... igen... – legyintett az őrnagy. – Ami az itteni viszonyokat illeti, a gyarmati hadsereg szeméjét küldik ide Aut–Taurirtba. Ezenfelül rabok... a létszámukat nem tudjuk. Közéjük vegyülni nem ajánlatos. A mérnököket valahogy megtűrik.

– És nem lehet rendet teremteni?

– Mi behajtjuk a rabokat az őserdőbe, de utánuk menni nem tudunk... –

Gardone megremegett, mert az őrnagy felsóhajtott, tenyerével a mellét dörzsölte és egy undorodó szájmozdulattal elnyomta a szivarját.

– Az őserdőt nem hagyhatják el, mert egy órára való élelmük és ivóvizük sincs. Az utat építeniük kell, különben nem kapnak enni meg inni... De bennem közéjük vizsgálatot folytatni, büntetni... lehetetlen. Én fáradt vagyok és gyöngye. Nektek kell intézkedni. És mindig azt teszitek, amit akartok, és amit jónak láttok. Idő és emberélet nem számít. Aki idejött, ha rab, ha közlegény, ha kapitány, bevágta maga mögött az ajtót – mondta az őrnagy. Azután felírt valamit egy papírra. – Ezt nyomban meg kell tanulnotok... Sehova sem szabad felírni... A kombináció titka jelenti a hatalmat... a helyőrség felett... ha kiszivárogo, ha megtudják... akkor végeznek velünk...

Finley mindössze ránézett a lapra. Gardone sokáig járkált fel és alá, hogy megtanulja. De másnap csak Finley segítségével tudta kinyitni a vízcsepot...

HUSZADIK FEJEZET

1.

Reggel ötkor sorakozó. Latouret kijelölte az őrséget, beosztotta az embereket szolgálattételre, és összeállította a corvéé-t.

Ez volt a legrosszabb szolgálat. Az őserdei műút kezdeténél őrizni a rabokat... A corvéé, ötven ember, teljes harci felszereléssel. Három szakasz, nyolc óránként váltja egymást. Elfoglalnak egy pozíciót a műút kezdeténél, a sivatag és az őserdő között, szemmel tartják a rabokat, és a parancsuk úgy szól, hogy: a legcsekélyebb zavar esetén löni. Ők vigyáznak, hogy a rabok nyolc kiküldöttje átvegye az ellátást és egyébholmit. Ha nyolcnál több rab közeledik a corvéé-hoz: löni.

A lepadt létszám mellett valamennyi altiszt és közlegény (nem több húsz embernél) a corvéé-hoz volt beosztva. Az igazi őrség mégiscsak a víz és az élelem volt, amelyből a rabok nem tartalékolhattak. Mert az őrségtől távol, benn az erdőben azt csináltak a foglyok, amit akartak.

Ha légionistát avval büntettek, hogy a rabok közé küldték, ez egyértelmű volt a halálos ítélettel, mert ha eltűnt a corvéé szeme elől, a foglyok agyonverték. Ezt jól tudták itt a katonák, és ha valakit mondjuk egy hét travaux forcés-val büntettek, visszatartották az azonossági plakettjét. Ha lejárt a büntetése, akkor beírták a helyőrség naplójában, hogy az ilyen és ilyen számú közlegény elhalálózása miatt törölték a század létszámából.

A corvéé fásultan üldögélt teljes felszereléssel az udvaron, amikor felharsant az olasz Battista káplár hangja:

– Debout! En route! En avant, marche!

Vonult az ötven ember.

Az egyik hadnagy, Hilliers a rabok közé ment. Az útépítéshez hozták, műszaki tiszt volt. Delahay figyelmeztette, hogy legyen kedves a rabokhoz és igyekezzék jóba lenni velük. Mert a mérnököt nem ölik meg. Arra szükség van az építéshez, de azért őt sem védheti meg más, mint a rabok jóindulata.

A corvéé átadja a reggelit. Nyolc rab mogorván tolja el a kiskocsin, tisztelgés nincs. Ellenséges pillantások.

A forró napon embertelenül szenved az őrség. A dzsungelből millió szúnyog jön ki, és legyek raja zsong az ételmaradékok között. Elviselhetetlen. Mindenki vérzik a moszkítók csípésétől.

Kinint osztanak. Galamb titokban kiköpi. Így biztosan maláriás lesz. Örömmel tűri a szúnyogcsípéseket. Kizárt dolog, hogy ne legyen közöttük malária-terjesztő.

A bűdösség szörnyű. A rabok felől pestises szag árad. Rongyokba burkolt csontvázak ténferegnek, kopácsolnak a táborban. Most itt elől kezdenek működni. Nézd csak... A kabátujjából fehér sétatálcák lógnak ki kar helyett és

a pofacsontjuk úgy kiszögell, mintha át akarná döfni a puszta bőrt, ami még rajtuk maradt...

Galamb mellett Kréta állt. Sárgán és hülyén, de nyugodtan. Őt irigylik a katonák, mert a paralitikus elhalt idegrendszere nagymértékben érzéketlen a testi kínokkal szemben...

– Vedd be a kinined! – kiabál rá Kobienszki káplár a hülyére.

– Köszönöm, nem fáj a fejem...

Kobienszki belevág Kréta arcába. Galambnak ökölbe szorul a keze...

– Vedd be, mert széttöröm a fejedet!

– Akkor fájni fog – vigyorog a hülye, vérző orral. Galamb kilép a sorból, feszesen.

– Alázatosan jelentem, a bajtárs gyengeelméjű.

– Mi?! Te jelentesz?!... Te... kiállsz a corvéé—ból? – A káplár felemelte az öklét, de Galamb keze kissé lecsúszik a puskaszíjon, mintha súlyba készülne a fegyverével. Kobienszki jó emberismerő, tudja, hogy ha üt, akkor ez a puska lerepül a vállról, és beléje szalad a szurony...

– Már bevettém a kinint... – jelenti Kréta vigyorogva. De Kobienszki elordítja magát:

– Gamberics! Pelli! Hammer és Bouillon! A moi! – Négy régi ember volt. Nyomban odajöttek egy altiszttel. – Lefegyverezni ezt a közlegényt és gúzsba kötni!

Galamb nyugodtan tűrte mindezt. Odadobták a porba. Leesett a kepije, de nem tette fel senki. Úgy feküdt, fedetlen fővel a perzselő napon.

– Négy ember vigye az erődbe! Egy óra kikötés... – mondta keményen. – Jelenteni az őrmesternek, hogy elhagyta a corvéé—t!

2

A legénység undorral nézte az ablakból a megszokott látványt. Az udvar közepén a napon, derékig levetkőztetve, egy oszlophoz kötötték Galambot. Hátul összehurkolt csuklóinál fogva felhúzták, hogy éppen csak lábhegye érintette a földet, azután megerősítették a kötelet.

Tizenöt perc múlva elájult. Akkor leoldozták, végigöntötték. Egy óra alatt négyszer ájult el, és négyszer kezdték előlről az egészet. Azután felvitték a szobájába, és az ágyra dobták. Latouret kemény arckifejezéssel nézte végig a büntetést. Most fekhét félholtan a pimasz. Majd ha estig nem tér magához, egy napra a gyengélkedőbe mehet...

Nem hitt a szemének, amikor tizenöt perc múlva bement a kantinba, és ott ült Galamb egy üveg bor előtt, vidáman szájharmonikázva...

– Közlegény! – ordította Latouret.

Felugrott. Az őrmester csendesen folytatta:

– Ide hallgasson, közlegény. Magát Kobienszki feljelentésére két nap pelote-ra terjesztettem fel, de a kapitány úr hozzácsapott még három napot, dupla megterheléssel és két óra futólépéssel...

Ilyen büntetés nem létezett. Ezt senki sem bírhatta ki. Eredetileg a pelote naponta egyszer víz és kenyér, délben egy órát futni, húsz kiló kővel a há-

tizsákban. Gardone azonban, aki Galambot mint gyanús embert el akarta pusztítani, negyven kiló követ, öt napot és két óra futást rótt ki. Latouret várta, hogy a közlegény vidám arca megrándul. Tévedett. A csodába! Hiszen felragyog a szeme, és vigyorog.

– Mit röhög! Ember! Ettől elpatkol!

– Alázatosan jelentem, köszönöm a büntetést.

Belökték a cellulé-be, egy piszkos, nedves verembe. Pad nincs a cellulé-ben. Most csakugyan el fog patkolni, és megszabadul ettől a homályos mesétől. Végre is mi köze egy halott embernek ilyen szövevényes svindler históriákhoz? Ő azért jött ide, hogy a tízezer dolláros kötvényt hozzátartozói örököljék. Ez meg fog történni azon nyomban, ahogy agyvérzést vagy tüdőembóliát kap a napon, és kész. Hála a kapitánynak, megoldotta a problémát. Azért a profosz által hozott kininadagot ismét eldobta. Pedig most már nem is szükséges maláriát kapni. A pelote is elég lesz. De ami biztos, az biztos! Kinin nem kell!

Délben ötven fok volt, amikor Battista tizedes elharsogta:

– Pas de gymnastique... en avant... marche!

Futott a napon. Egész könnyen ment. A legénység elszörnyedve látta az ablakból, hogy teljes háromnegyed órát fut, és csak akkor esik össze. De már tíz perc múlva fut tovább. Uramisten: teljes félórát. Azután háromszor tizenöt percet. Latouret valahol a raktárban ült ezalatt, és komoran pipázott.

Hogy mit gondolt közben, azt nem lehet tudni.

Két legény mint valami rongyot vitte be az egyesbe, és odadobta a piszkos földre a csuromvizes, ájult embert.

Latouret látta másnap, amikor elővezették. Most végre letört a fiú! Az arca beesett, a szeme fáradt, és rekedten jelentkezik...

– Hé! Maga hencegő alak! – szólt oda neki. – Egy napra kérheti a büntetés felfüggesztését, ha vallásos ember: holnap áldozócsütörtök van.

– Köszönöm, mon chef! Nem kérem a büntetés megszakítását, a cellámban fogok imádkozni.

– Hát akkor... pas de gymnastique! Maga!... Maga... ilyen alak gebedjen meg! – mormolta dühösen, és lesietett a raktárba pipázni. – Hát ez nem törik meg soha... ez a... ez a...

Két nap múlva már ötpercenként elájult, és érezte, hogy a szíve, az érendszere, a tüdeje teljesen kimerült. Holnapra vége a heccnek... Anette húga és az édesanyja ezután nyugodtan élhetnek.

Forró, bűdös éjszaka.volt. Aléltan hevert a piszkos kövön. Egy patkány rágcsált valahol.

Isten veled, te szép kis rejtély... Hogy is van? A halott ember körül eloltogatja egy tiszt a villanyt... Lambertier a szökőkútnál várja, és Macquart ugyan nem jött el... de sebj!

Csak a nőt látná még egyszer... Ez a nő, ez más, ez... ez szép! Legalább énekelne még egyszer... Ekkor kinyílt a börtönajtó, és Galamb örömmel konstata, hogy íme, megőrült, és nyomban vége, mert az ajtón az arab kávéfőzőt látta belépni.. Abu el Kebirt, aki meghalt!

HUSZONEGYEDIK FEJEZET

1.

Csuromvizesen, lihegve feküdt a verejtékben, és nézte... Szólni alig tudott... A kávéfőző most odamegy a pelote-hátizsákhoz... A hold betűz az ablakon... Tisztán látni a trachomás szemét, hosszú, őszszakállát... Nézd csak... A köveket kiteszi egy batyuba.

Hé!... Hát ez mi? Most fadarabokat rak a kövek helyére a pelote-ba.

Összeszedte minden erejét, és feltápáskodott.

– Nem... mész onnan... te taknyos!

Abu el Kebir ajkához emelte az ujját... Azután a köveket a batyuval a hátára vette, és kisurrant.

Galamb nem bírt mozdulni... de ez... hát ezt mégsem lehet... Na, mindegy. Majd szól az őrvezetőnek, hogy adják vissza a köveit.

Elaludt.

Mikor felrázták reggel, zúgó fejjel, támoltyogva állt lábra. Na. Ma vége van. A buta álmára még emlékezett. Abu el Kebir, a halottkávéfőző a kövekkel... Az őrvezető fogja a zsákot, és a hátára teszi...

Mi ez? Hiszen alig van súlya! Negyven kiló kő, és nem is érzi. Pedig a zsák éppúgy dudorodik...

Hát ezt nem lehet, kérem... hagyják őt meghalni. Dühösen fordult az őrvezető felé, és...

Battistának fenyegetően villant a szeme, miközben szíjazta a hátizsákot, és ráfordult a foga között:

– Hallgass, kutya... mert!...

Kérem...

Az más. Feleselni itt nem nagyon lehet, és ha az őrvezető is benne van néhai Kebir disznóságában, akkor sajnos hallgatni kell, mert különben Battista travaux forcés-ra megy.

A pehelykönnyű, hatalmasan dudorodó zsákkal kilépett az udvarra. Szép dolog, mondhatom... Egy légióban ilyesmi... Korrupció, panama és szélhámos-ság! Pfúj! Meggondolhatta volna, mielőtt ide jött elhalálozni. Hiszen ezek a biztosító malmára hajtják a vizet... Szent Isten! Itt mindenki szájátva nézi, mert ő úgy fut, mint valami zerge... Nana... ebből nagy baja lehet Battistának... Elvágódott.

Minden meggyőződés nélkül feküdt, lehunytt szemmel. Később ismét futott. Miután visszavitték a börtönbe, tíz perccel később megjelent Battista egy nagy tál étellel és borral. Valamit mondani akart, hogy őt éheztetni kell, kenyéren és vízen! De Battista szeme ismét villant:

– Ha kinyitja a száját, levágom... maga... maga... disznó!

Amikor kitöltötte a büntetését, Latouret maga elé rendelte. Uram, Atyám!

Ez hízott!

– Rompez! ... Rompez, gazember, mert... széttiprom!

„Csak tudnám, hogy miért olyan gorombák” – gondolta, miközben a szájharmonikájáért ment a legénységi szobába. Hát igazán, mit csinált ő, hogy így szidják és fenyegetik?

Kifújta a szájharmonikáját, eldobta a kininadagját, és a kantinba ment.

2.

Az emberek csendben ültek. Ez volt a gyarmat legsivárabb, legcsendesebb kantina. A corvéé, az egyhangúság, az őrjítő hőség letargikus félholtakká tette a katonákat. Megszámlálhatatlan sokaságú légy döngött a helyiségben.

– Halló, uraim! Hiszen ez itt nem is kantin, hanem gyászülés. – Galamb élénk kiáltása szinte szétfröcskölte a forró, nyomasztó levegőt. Az emberek megmozdultak. Azután felhangzott a szájharmonikán, hogy:

„*Le sac, ma foi, toujours au dos...*”

Néhányan énekeltek. Még a hülye Kréta is vigyorogva mozgatta a kezét. Olykor felrikkantott. Ezen mindenki nevetett. Pedig tragédia nélkül ez a nap sem múlt el.

A párás, dögletes, pipafüsttől súlyos esti kantingőzben félájultan főttek az emberek.

Behallatszott az induló corvéé trombitája. És nyílt az ajtó...

Troppauer rohant be... Riadtan, ijedten...

– Fiúk... a puskám... eltűnt

Döbbenet hallgattak el. Ez a travaux forcés—t jelent. Biztosan és menthetlenül! A vastag költő szomorú bárgyú szemével tanácstalanul nézett körül...

Pencroft odadobott egy frankot a söntés bádogpolcára, és csendesen kiment. Hildebrandt ülve maradt.

– Micsoda hülyeségeket beszélsz?! – rivallt rá Galamb. – Mi az, hogy eltűnt a puskád? Egy Lebel gyorstüzelő nem mesebeli tündér...

– A... az állványra tettem. Most őrszolgálatra kell mennem, és... nem találok... Eltűnt...

Puskatus dobbant az ajtóban. Az őrség!

– Közlegény! Nem jelentkezett a corvéé-nál! Öt perc múlva munkaruhában kihallgatásra megy.

... Galamb szájharmonikája is elnémult. Legjobb barátja, a nagy fejű, vastag költő délután elindult travaux forcés—ra!

Két hetet kapott, de végre is mindegy. Első nap megölik. Latouret megengette neki, hogy utoljára még beszéljenek egymással.

Galamb nem tudott szólani. Csak nyelt, mert valami fojtogatta a torkát, és hosszasan szorongatta barátja kezét. Ez mosolygott. Széles, bohóc száját megnyalogatta közben. Oly csúnya volt és oly kedves. Zavartan simogatta kékes

szőrzetét majomállkapcsán, egyik csámpás lábáról a másikra nehezedett, végül átadott egy csomó írást galambnak.

– A műveim – mondta fennköltén, – száztíz válogatott Troppauer. Őrizd meg. Ezzel tartozol az utókornak...

– Debout! – kiáltott a káplár, és Troppauer elindult a corvée-val. Az őserdőben kezdődő műútnál egyedül ment tovább.

Néhány perc múlva eltűnt a szemük elől. Jól tudták: örökre.

Troppauer csendesén kacsázott a műúton a dzsungel belseje felé. Hilliers hadnagy éppen ellenőrizte, amint lerakják és kiöntik a hideg bitumen burkolatot a letisztított földre.

– Az ezernyolcszáz-hatvanötös közlegény két hét travaux-ra jelentkezik.

A hadnagy beírta a noteszébe, és intett.

– Menjen a bungalow-hoz.

Ment...

A nagy fák eltakarták a tiszt elől. Hilliers sóhajtott. Jól tudta, hogy a katona eltűnik. Szörnyű. És nem lehet tenni semmit. Út kell mindenáron.

... Troppauer már messziről látta a foglyok gúnyos és fenyegető csoportját a sátorház körül álldogálni. Valami megszorította a mellkasát...

Egy hatalmas alak a csoport szélén fenyegetően rázta az öklét messziről. Tarzanszerű, félmeztelen ember volt, csontos, lóidomú fejjel és övig érő Mikulás-szakállal. A kezében dorongot lóbált.

– Fiúk! Egy katonával megint kevesebb... – kiáltotta a Tarzan. – De ezt messzebb ássátok el, mert a múltkori idecsődítette a hiénákat.

És elindult, hogy elsőnek üssön a közeledőre. Troppauer egy pillanatig arra gondolt, hogy elfut. De hová? Körül az őserdőjárhatatlan sűrűje. Ment tovább, egyenesen.

– Kutya! Pizok, véreb! – kiáltotta a Mikulás külsejű vadember, és felemelte a dorongot. De valaki elkapta a karját, és mint valami kis csomagot dobta félre.

– Ezt az embert nem bántja senki!

A darócba bújtatott, félig penészes csontvázak fenyegető rikácsolással közeledtek...

Barbizon, a korzikai bandita állt Troppauer előtt, kiterjesztett karral.

– Ez volt az a katona, aki vizet adott, hogy megítassanak téged, Grumont. Ez verte meg miattunk a goumier-t. Aki hozzányúl, azzal én végzek. A Madonnára mondom...

A korzikai fenyegetése magában véve még nem bizonyult volna hathatósnak. A bozontos hajú Mikulás–Tarzan akkor torpant vissza, amikor azt hallotta, hogy a katona megitatott egy rabot. Ezek a félholt idegbeteg alakok a szörnyett és az érzélgés között ingadoztak hisztérikus lelkiállapotukban. Troppauert vállon veregették, és vigyorogtak rá.

A köpcős kihúzta magát, és legszélesebb mosolyával mondta:

– Akkor, ha megengedik, felolvasom egy költeményemet – és kivett egy piszkos lapot. – hajnali rózsák a Szahara felett. Írta: Troppauer Hümér!

A rabok rémülten álltak.

Galamb véresre csípette magát a szúnyogokkal, és eldobta a kinint. Egyetlen grammot sem szedett még. Rikajev már kininsüketséget kapott a sok malária elleni védekezéstől. Galamb pedig csak hagyta, hogy csípjék a moszkítók, mert tudta, hogy ha kórházba kerül maláriával, az már annyi, mintha elpatkolt volna.

De este a kantinban megint csak nem a láz kínozza, hanem türelmetlen éhség. És mikor végre hozták a vacsorát, Rikajev egyszer csak lebukott a székről, fél méterre dobta magát a hidegrázásban, és összeszorított fogai úgy csikorogtak, mint amikor két érdes kavicsot dörzsölnek össze...

Az orvos csak ránézett a dánra:

– Malária... – állapította meg legyintve. És Rikajevet vitték...

Becsületszavamra a sors ugrat – mondta magában elkeseredetten Galamb.

Pedig meg kell halni! – ismételte magában, és nagy falatokat nyelt le a vacsorájából. Szegény Troppauer! A verseit eltette abba a aviaszosvászon zsákba, melyben Grison tárcáját őrizte és a csontlapot a 88-as számmal.

Most Hlavács vánszorgott be a kantinba. Éppen hogy felgyógyult a lázrohamból, amit tifusznak hittek. Odaült Galamb asztalához, némi büntudattal, szerényen. Hlavács igazán cipész volt. Két évvel ezelőtt felgyújtotta a műhelyét, és biztosítási csalásért bezárták. Kiszabadulása után a légióba állt, és nem is sejtette, hogy lopási ügyéből kifolyólag a fantaszta Galamb egy valóságos, titkos őrnagyot sejt benne!

Galamb összezsápta bokáját az asztal alatt, és kacsintott. Most jutott csak eszébe, hogy Hlavácsot nem látta, mióta megtudta, hogy ő Yves őrnagy. Persze, az állítólagos cipész ezt nem is sejtí, mert lázas volt. Még egyszer rákacsintott a cipészre, aki hökkenten nézte, azután közel hajolt, és a fülébe súgta:

– Mindent tudok...

Hlavács halálsápadt lett... Most jön az ingügy!

– Nem értem... – hebegte.

Galamb megint kacsintott, és csak ennyit mondott jelentősen, halkan:

– Az ing!... Elszólta magát lázálmában...

Hlavács ajkai remegtek, és megkapaszkodott a székben.

– Könyörgök... én, én... ha megtudják...

– Megbízhat bennem... én rendes fiú vagyok... És kitűnő nyomozó... Ezt elhiheti...

– Kérem... – hebegte Hlavács –, nekem Spoliansky mondta... én igazán nem tehetek...

– Jó, jó... A fontos az, hogy ön adott esetben számíthat rám. Én kis híján francia tengerésztiszt lettem. A kardbotomat elvették, de a hazaszeretetemet nem. Vive la France... Pszt... – és szájára tette az ujját.

– Én tudok hallgatni. De megmondom: rám számíthat... Viszontlátásra... őrnagy úr!

És kilebbent. Hlavács zsibbadtan ült, és verejtékét törölgette. Istenem... Milyen bajba jön, ha ez az ember csakugyan megőrült.

HUSZONKETTEDIK FEJEZET

1.

Gardone kapitány arca is felvette azt a sárgásbarna, epeszzerű árnyalatot amely az erős nap és a hevesen fellépő vérszegénység két ellentétes színének, a sápadtnak és a barnának egy különös, viaszkreolvegyülete. A feje naphosszat zúgott, és sok pálinka tette csak elviselhetővé számára ezt a halálos beosztást.

Galamb valósággal mániája lett a semmittevésben, tehetetlen dühében, ingerlékenységében. Még a sivatagban a fejébe vette, hogy „ezt a gyanús egyént” elpusztítja. És egyre azt jelentik, hogy megúsza a halálos büntetést! Dühöngött, hogy sok ráuszított altiszt dacára ez még él, itt, ahol olyan könnyen osztogatják a halált. Minden elkecsereződését levezette ebben a gyűlöletben, amit valami gyanakvással magyarázott.

Most is jön szemben. És fűtyörészik! Rárivallt:

– Közlegény! Hol a derékszija?

Szemben áll vele a forróságtól izzó erődudvaron.

– Nem vagyok szolgálatban, mon commandant, –felelte Galamb.

– Hol a derékszija?

– Paquetage után mindig száradni hagyom, hogy ne kenődjön el a viasz.

– A szakaszvezetőnek jelenti, hogy derékszíj nélkül jött át az udvaron. Rompez!

Kobienzskinek már sok kellemetlensége volt azért, mert ez a légionista még itt lábatlankodik. Értette ő jól a kapitányt, és hogy Galamb még élt, az igazán nem az altiszt jóakarátán múltott.

Dühtől eltorzult arccal hallgatta végig Galamb jelentését, azután ez a torzulás átment egy állati vigyorgásba.

– Hát most majd elbánok veled. Pizok bleu! Huszonnégy óra en crapaudine...

Latouret őrmester a kapitányhoz ment: Ez a büntetés még két és fél órára is tilos volt. Huszonnégy óra, ezen vidéken, voltaképpen kínhalált jelentett. Nem vállalhatta a felelősséget. A kapitány azonban nagyon lefordta:

– Itt nem vagyunk a hadtápnál! Itt különleges viszonyok vannak, és sok minden szabályellenes. De másképp nem megy.

Latouret ment a fogolyért. Ez már a munkaruhába öltözve várta... és... nom du nom... vigyorgott!

– Harrincourt. Huszonnégy órát kap en crapaudine. Meg kell mondanom, hogy ezt nem nekem köszönheti... És ha... Mit vigyorog! Maga barom! A huszonnégy óra alatt tízszer is meghal!

Csak egyszer add, uram Isten, végre. Csak egyszer – imádkozott magában Galamb, és határozottan boldog volt.

Vitték az őrsegre. A kapu melletti őrházban laktak a goumier-k is, Spolianskyt, a gróf urat verte éppen az altiszt egy derékszj csatos végével.

– Te kutya! Elaludtál az őrsegen? Te piszok... te... Engem büntet meg a hadnagy úgy, te nyomorult... te alszol?

Gyengébb fizikumú ember a trópuson sokszor ájulásszerűen elalszik étkezés után. Hiába minden, ez az álmoság leküzdhetetlen. Spoliansky vérző arccal bukott a földre.

– Ezt a Spolianskyt kössétek a másik csirkefogó mellé két órára.

Az en crapaudine középkori büntetés. A bokát és a csuklót megkötik, aztán a hason fekvő ember hátán addig húzzák, amíg a kéz- és lábfejek összeérnek. Így lökik be egy letakart verembe.

Érezte, hogy a feje tele van vérrrel, és a szíve vadul kalimpál, ahogy hason fekszik a veremben.

Mellette a szerencsétlen Spolianskyt kötötték meg. A napon ötven fokon felül volt, ami a Szaharában nem ritkaság. A vermet lefedték ponyvával. Szörnyű hőségnek kell lenni itt fél órán belül.

Hm... a vér már lement a fejből, és a szíve is egész rendesen dobog. Mégiscsak órák kellene majd hozzá, hogy így meghaljon...

– Harrincourt... – nyögte Spoliansky – én nem bírom ki... két óráig...

– Ugyan, menjen! Két óráig akár pikétet is lehet így játszani. Szájharmonikáról nem is szólva.

– De... nekem tágult aortám van...

– Hát minek jön a Szaharába, ha ilyen előkelő? Ne mozogjon lehetőleg, mert akkor lassabban kering a vér, és nem szorítja úgy el a kötél.

– Maga... miért mozog... akkor?

– Mert én szeretnék meghalni...

A meleg már kezdett megsűrűsödni a ponyva alatt, és a két ember kilégzésétől megrekedt széndioxid még halálosabbá tette az izzó nyomást. A ponyva, mintha fűtött kályha oldala volna, úgy ontotta rájuk a perzselő forróságot, és nem engedte át a visszasugárzó hőt.

– Harrincourt... – lihegte a másik – hallgasson meg... Nem akarom a sírba vinni... amit tudok... Meg kell mondjam... ki vagyok...

– Gárdatiszt, és elkártyázta, vagy őgróf, és megölte. Oly mindegy...

– Én állami ember voltam Lengyelországban...

– Miniszteri tanácsos?

– Nem... Hóhér...

– Tessék?

A gróf úr hóhér? Ezzel a külsővel? Miért? Szegény Troppauer olyan, mint egy hóhér, és költő. Ez meg inkább költőnek látszik, és hóhér... Na, szépen vagyunk itt az inkognitókkal.

– Igen... Én hóhér voltam... Öröklött mesterség, az apám is az volt...

– Ne vegye a szívére...

Spoliansky nagyot sóhajtott. A másik oldalára fordult, ettől kissé megkönnyebbült.

– Hallgasson meg, Harrincourt... bár nem vagyok érdemes rá... el akartam lopni az ingét...

– Maga is?... Hát az egész század az én fehéreneműmben akar járni? – Lihegve hagyta abba. – Azért kutya egy dolog.

– Egy katona vállalkozott rá hogy elhozza... El is hozta... és ekkor lecsapott rám az a... Pencroft. Azt mondta, ha nem adom oda az inget, feljelent... maga tudja... milyen szörnyű... meglincselik a tolvajt. Ezért voltam kiszolgáltatva neki...

Hű a mindenségít... már nagyon nehéz.

– Elvette az inget... Én bolond... elmondtam neki a titkomat... a találmányomat... Engem ugyanis azért csaptak el... mert feltaláltam valamit...

– Nem tette helyesen... Állami ember éljen a hivatásának.

– Hát... Ez volt a baj... én a hóhérságot mint ... vallásos ember... fogtam fel... Fájdalom nélkül... akartam... kivégezni... feltaláltam egy módot... De nem fogadták el... pedig az akasztás szörnyű... elhiheti.

– Ha maga... mondja...

– Én azt hittem... ha bebizonyítom nekik... akkor beleegyeznek... és egy elítéltnél alkalmaztam... mielőtt még kivették volna... a vesztőhelyre... de nem sikerült jól... és elcsaptak... Azóta tökéletesíttem a találmányt... és annak éltem, hogy ezt... átadjam az emberiségnek... A bűnös ne szenvedjen, ha meghal... Azért álltam a légióba... hogy itt, ha van... menthetetlen sebesült vagy beteg... kipróbálom...

Galambnak hirtelen egy ötlete támadt:

– Mondja! A szanitéccal maga suttogott... Mikor a Kölyök sebesülten feküdt...

– Igen... megbeszéltem vele..., hogy ha az orvos lemond... akkor megengedi, hogy kipróbáljam...

– Maga ölte meg?!!

– Nem... Mert... mikor én alkalmazni akartam... Ez egy hosszú, hajlított sodrony... csipeszekkel. A csipeszek beállíthatók, és ha ráhelyezik a sodronyt... egy testre... akkor minden csipeszt egy... főér... fölé helyezhet... Úgy van hajlítva... a rúd, és ha felső végén lenyom... egy csatot... akkor a csipeszek becsúskódnak... valamennyi ér egy pillanat... alatt elzárul... a szív nyomban megáll... az agyműködés... a légzőcentrum... meg, ha az artéria radiális és... jaj...

– A gyilkosságról beszéljen – lihegte Galamb.

– A szanitéc... mondta... hogy jobban lett Kölyök... és van remény... ezért nem tettem meg. De az a gazember... elvette... az érszorítót és... és... ő ölt vele...

– Pencroft?!

– Igen... – Magasra dobta magát, és hörögve hullott vissza. Egy siralmas sóhajjal tette hozzá: – De van egy másik neve is...

– Laporter!

– I...Igen! ...Jaj!

Tehát Pencroft azonos Laporterral? Gondolhatta volna... Ó, de buta volt... hiszen mikor ő a „Si l'on savi”-t játszotta Murzukban... Kölyök azt kiáltotta: „gyilkos”, és Pencroft torkának ugrott...

Még azt látta, hogy Spolianskyt elkötik mellőle, és vizet öntenek rá...

Meghalt?

Őt újra letakarják... Érzik, hogy a szája habzik... Mennyi idő telhetett el? Sötét lesz minden... Zúgva kalapál az agyában a vér, és... elveszti az eszméletét... Vége... Hála Istennek, most már vége... – ez volt a búcsúzó utolsó reflexgondolata.

Arra tért magához, hogy a kórházi ágyon fekszik, és az orvos elgondolkozva hajol föléje. A kapitány is. A vörös szanitéc magasra tartja a lámpát. Latouret őrmester a háttérbe. Mi ez? Kibírta a huszonnégy órát?

Brandyt öntenek a szájába. Ettől jól átmelegszik, és a vére keringésbe jön. A mindenségit ennek az elpusztíthatatlan szervezetének!

Az ezredorvos a szívét hallgatja.

– Vasból van ez az ember. A szívverés máris ütemes...

– Őrmester... – szolt a kapitány – ha jobban van a beteg, kísérje a századirodába... Jobbulást, barátom...

Mi?... Mi az, hogy barátom? És jobbulást? Mióta van ez az ember ilyen jóba vele?... Mi történt? Hát ezek összeesküdtek a biztosítóval, hogy ő ne tudjon meghalni? Miféle izé ez megint?...

De még nem volt annyi ereje, hogy beszéljen.

Előzőleg ez történt. Délután négykor vesztette el az eszméletét. És fél ötkor érte jött az őrség a kapitány vezetésével. Velük volt az ezredorvos és a szanitéc hordággal. Ha félórával később jönnek, már nem él.

Hogy mi történt?

Finley Delahayhoz ment, és a betegen fekvő őrnagynak jelentette, hogy egy legényt, aki útközben kitűnően megállta a helyét, en crapaudine kikötöttek huszonnégy órára.

– Mit?... – kiáltotta az őrnagy. – Altiszt! Mondja a kapitány úrnak, hogy kéretem!

Gardone elsősorban kis híján kardot rántott Finleyre. De az őrnagy tökéletesen fedezte a tisztet.

– Én kértem Finleyt, hogy tegyen jelentést a büntetésekről – mondta Delahay. – Nem állt módjában eltitkolni az esetet.

– Nos hát... Szerintem ez a közlegény kém. Új beosztásomnál figyelmeztettek fentről, hogy ügyeljek itt a gyanús elemekre, és mivel nem tudom bizonyítani a közlegény bűnösségét, ami azonban kétségtelen, pusztulnia kell! Emberélet, szolgálati szabályzat nem számít, ha fontos katonai érdekek parancsolnak!...

– Ha így van, ahogy mondd – felelte az őrnagy –, már régen át kellett volna kutatni a holmiját. Finley, fuvass sorakozót, és amíg az emberek lent állnak, vizsgálj meg annak a legénynek a hátzísákját!

– Én is jövök – mondta a kapitány.

...A viaszosvászon zsákot felbontva, elsősorban Troppauer versei kerültek elő. Azután megtalálták a 88-as titkosszolgálati őrnagyi igazolványát. Vezérkar D. osztály...

Gardone halászápadt lett...

Visszatett mindent, de a kis táskát és a tartalmát felvitte a századirodába.

– Kérlek... te azt hiszed? – dadogta.

– Azt hiszem... – felelte Finley –, hogy a vezérkar D. osztályához őrnagyi rangban csak egy tiszt van beosztva: Yves. Azt hiszem, hogy ez az ember, akit kiköttettél: Yves őrnagy.

– De... de hát... ki az, aki... megkötötte őt en crapaudine?... Hé, őrmester... Őrség... Orvos és hordágy – közben a zsákot átadta Finleynek. – Zárd be, kérlek a pénzszekrénybe.

Finley bezárt mindent a pénzszekrénybe, és átadta a kulcsot Gardone-nak, aki azonnal elindult Galambért.

... Harrincourt makkegészségesen, és éppen ezért szomorúan ott állt a kapitány előtt.

– Közlegény!... Itt néhány baromi ember aljasan bánt magával! Ezeket megfenyíttem. Latouret állandó corvéé-szolgálatba került, a két altisztet cellule-be küldtem. – Valamivel halkabban mondta: – Amikor ide áthelyeztek, figyelmeztettek, hogy segítségére kell lennem néhány bizalmas kiküldöttnek... Azért bíztak meg engem, mert... van stratégiai érzékem... Minden kívánságát mondja meg, és én teljesítem...

Galamb az egészet nem értette, de habozás nélkül rávágta:

– Egy barátomat, Troppauert, travaux forcés-ra ítélték...

A kapitány ismét elsápadt. A mindenségít, az is a titkosszolgálat embere lesz. Itt olyan botrányba keveredik, mint az Ain Szeфра-beli kapitány... hú, de kínos!

– Miért nem bízott meg bennem, őrnagy... közlegény? Az az ember bizonyára halott már... Latouret és elsősorban Finley kegyetlensége idézte elő... – Felvette a kagylót. – Őrparancsnok?... A corvéé közölje a rabokkal, hogy addig nem nyitjuk meg a vízcsapot, amíg nem szolgáltatják ki a travaux-ra ítélt katonát. Legalábbis a sorsáról biztosat kell tudni... – Letette a kagylót, és a pánccs szekrényhez ment. – Itt megőriztük néhány holmiját... Ha tetszik, átveheti... Nem akartam, hogy hozzáférjen valaki.

Gardone ámultan lépett hátra. A szekrénynek az a retesze, ahol a viaszosvászon zsák feküdt, most üres volt.

HUSZONHARMADIK FEJEZET

1.

– Sajnos, a táska eltűnt – mondta a kapitány Galambnak –, de ha szüksége van valamire... megbízhat bennem...

– Engem kapitány úr... elsősorban... Troppauer...

– Ja, igaz, a másik katona... – Csengett a telefon, felvette. – Igen? Rendben van. Azonnal induljon őrzőjárat a corvée-től, és hozza az erődbe. – Letette a kagylót, és Galambra nézett: – Érdekes. Az a Troppauer nevű katona él. Ha akarja, eléje mehet...

– Hurrá! – kiáltotta Galamb mindenről megfeledkezve, és rohant...

Kissé soványan, de mosolyogva és egészen rongyosan érkezett vissza. Hosszasan ölegették egymást. A költő teljes testi épségben jelentkezett szolgálatra az őrmesternél. Azután felmentek a legénységi szobába, hogy Troppauer átöltözzön az uniformisába.

– Hogy maradtál életben? – kérdezte Galamb.

– Egyszerűen. Nem ütöttek agyon – magyarázta a költő vidáman. – A tanulság az, hogy nem árt olykor egy goumier-t felpofozni. Azóta is viszket a tenyerem, ha azt a gyönyörű Benid Tongutot meglátom odalent. Az a korzikai bandita, akinek akkor vizet adtam, protezsált az agyonverő osztagnál. Közbenjárt egy félmeztelen úrnál, hogy ne öljön meg... Viszont... te... Itt van egy kényes ügy... Ezek a rabok furcsán viselkedtek....

– Nem figyeltek oda, amikor felolvastál?

– Nem. Ezért aránylag kevés verekedésem volt. Ellenben... lázadni akarnak...

– Mit beszélsz?

– Bizonyosat nem tudok. Egy bennszülött pigmeus járt náluk. Ilyenek laknak az erdőben... Valami szokota törzs fog átjönni. Csak meg kell várniuk amíg apad a Niger. És akkor fellázadnak a rabok. Itt az erőd katonái között is sokan tudnak a dologról... Kobienszki is benne van és ez a Hildebrandt nevű.

– De a víz?... A vízhez csak a tiszték férnek hozzá.

– Valaki jön majd, és hoz magával robbantót. Ha van ekrazitjuk, akkor felrobbantják a csövet, és vízhez jutnak.

– Mit csináljunk?... Ha feljelentjük őket, akkor sok légionistát bajbakeverünk. Viszont én francia kadét vagyok...

– Én meg költő, és az ilyen emberek hazaszeretete közismert. A ördög tudja, mit kell itt tenni. Bajtársainkra nem árulkodhatunk...

– Én már tudom, mit kell tenni. Tanácsot kérünk az őrnagytól. Lelepleztem egy áruhás őrnagyot. Abban megbízhatunk.

– Kicsoda az illető?

– Hlavács! – vágta ki diadalmasan.

– Sohasem hittem volna róla... – csodálkozott Troppauer. – Hlavács cipész?... Nem tudott hová lenni.

Hlavácshoz mentek, aki egy üveg bor mellett szomorkodott a kantinban... Galamb leült melléje.

– Baj van... – súgta. Hlavács elfehéredett.

– Tudtam, hogy ez a Spoliansky elárul... – azt hitte, hogy a lengyel vallo-mást tett ellene az inglopiás miatt.

– Nem ilyesmiről van szó. Troppauerben megbízhat, ő költő. Holnaputánra lázadást terveznek. – Odaszólt a kantinos pincérének. – Mit lábatlankodsz itt? Hozz egy üveg bort!

A barna bőrű fiatalember a söntéspolchoz ment, és bort mért ki.

– Nem értem... – felelte Hlavács. – Mit akarnak maguk?

– Nézze... szükségünk van a tanácsára. Itt valami lázadás készül, a katonák el akarják foglalni az erődöt...

Az arab fiú odaállította a bort, és töltött.

– Valamit tenni kell – sürgette Galamb. – Ezt lássa be, őrnagy úr...

– De kérem... – hüledezett Hlavács.

– Bocsanat... – vonta vissza Galamb. És ugyanakkor dühösen mordult a suhancra: – Nem mész innen?!

– Maga mondja meg, mit tegyünk – biztatta Troppauer.

Hlavács idegesen törölte meg a homlokát. Csak tudná, mit akarnak ezek? Remegő kézzel egy pohár bort hajtott fel.

– Először is... Kik a lázadók? És... hát... hányan vannak azok, akik nem lázadnak?... – jegyezte meg bátortalanul, nagy kínban.

– Nagyszerű. Megtudjuk, kik a lázadók.

– Illetve – szólt bele Troppauer –, megtudjuk, kik azok, akikben megbízhatunk. Ez már fél győzelem.

– Győzelem! Erre iszunk – mondta a cipész, mert minden alkalmat megragadott az ivásra.

– Nadov és Rikajev velünk tartanak – kezdte a felsorolást Troppauer.

– És Spoliansky – folytatta Galamb. – Van államhűség az olyan emberben, aki nyugdíjas volt. Továbbá Minkusz doktor is rendes fiú, azután itt van Pilotte, ez a vén katona...

– Egészségére! – ivott Pilotte – ra örömmel a cipész.

– Én már tudom, hogy ön mit gondol – fordult Galamb ambiciózusan Hlavácshoz, és levette a zubbonyát, mert a forróság elviselhetetlen volt. – Ön arra gondol, hogy mi összeszedjük a megbízható embereket, és szükség esetén helyreállítjuk a rendet.

– Valahogy így... – jegyezte meg Hlavács bizonytalanul.

– A rabok mind velük tartanak, és sok legionárius is – szólt közbe Troppauer.

– Azt hiszem, előbb úgy teszünk, mintha velük tartanánk – mondta Galamb –, nem gondolja?

– Dehogynem... – felelte kínban a cipész. – Csak azért... Vigyázni kell... Egészségükre!

– Nyugodt lehet – bízta Galamb, és felvette a zubbonyát. – Gyere – mondta Troppauernek. Meghajoltak Hlavács előtt, és mentek, hogy felkeressék Pilote-ot.

– Okos ember, az biztos – mondta Troppauer, mikor már kint voltak az udvaron.

– Na hallod, barátom. Egy titkosszolgálati őrnagy... De ennek a Pencroft-Laporternek szívesen ütném ki vagy két szemét. Csak Spolianskyt nem szabad belekeverni... Azért kímélem jelenleg... Mi bajod?

A költő elfogódottan simította meg gorillaállkapcsát.

– Tudom, hogy nem szívesen válsz meg tőlük – mondta lesütött szemmel. – De mégis kérlek, a műveim, amelyeket rád bíztam...

Galamb hallgatott. Hogy közölje a szörnyű hírt?

– Pajtás – felelte azután letörten. – Légy erős...

– Szent Isten!

– A versek egy viaszosvászon táskában voltak és ellopták valamennyit... – Hallgattak. A költő sóhajtva állt. Galamb megpróbálta vigasztalni. – A tárcám is mellette volt... tizenötezer frankkal.

– Eh, mit pénz! A verseimet... akarta a nyomorult. Tudom, hiszen meg akart ölni értük... Ó!...

Egy könny hullott ki a szeméből...

Szóltanul mentek egymás mellett. Pilote a legénységi szobában volt, pórére vetkőzve. Az öreg katona is nehezen állta a hőséget.

– Ide hallgass, vén zupás – kezdte Galamb. – Arról van szó, hogy néhányan itt piszkoskodni akarnak. Nem tudom, te hogy vagy vele, de én még ezen a gyalázatos helyen is azt mondom, hogy Franciaországot nem árulom el. Neked mi a véleményed?

Pilote gondolkozott.

– Mit akartok?... Ha verekedni kell, számíthatok rám, de nem árulkodom senkire...

– Nem is azt akarjuk – nyugtatta meg Galamb.

– Csak verekedni – szólt álmodozva a költő, és megnyalta a száját. Ezután felkeresték Spolianskyt, aki aznap jött ki a kórházból.

– Nézze – magyarázta Galamb –, ön állami ember, aki hűséggel tartozik hazájának. A hóhéri kar szégyene lenne, ha egy is akadna közöttük, aki méltatlannak bizonyulna a fekete nyakkendő és a keménykalap viselésére.

– Uraim – jelentette ki előkelően Spoliansky –, önök megbízhatnak bennem. Én államhű vagyok. Nem egy gazembert akasztottam már fel, de csak a haza szolgálatában.

– És bebizonyította – dicsérte tovább Galamb –, hogy katona is tud lenni, ha minden kötél szakad...

Minkusz, Nadov és Rikajev, aki felgyógyult első lázrohamából, csatlakozik hozzájuk. Ezeket azzal befolyásolták, hogy Hlavács titkosszolgálati őrnagy, és

Ő mondta, hogy útban van egy büntető csapat. Hlavács személyét ezután más szemmel nézték, és néhányan szívesen fizettek neki bort. A cipész nem értette a váratlan népszerűség okát, de belenyugodott, mert kellemes dolognak tartotta az ivást.

– Most gyere a kantinba – mondta Galamb, mivel néhány emberük már volt, és látta, hogy Troppauer verseinek elvesztése mennyire lesújtja. – Ját-szok neked néhány szép dalt.

De a költő komoran ment mellette, és nagyot sóhajtott.

– A legszebb verseimet lopták el. Közte volt az eposzom is: „Holnap indul a század csuklógyakorlatra. Írta Troppauer Hümér.” Ez neked nagyon tetszett...

Leültek egy sarokasztalhoz. A vendéglős bort hozott, és Galamb a zsebébe nyúlt a szájharmonikájáért.

Elámult.

A harmonika helyett Grison tárcáját vette elő, benne volt a titkosszolgálati jegy, a tizenötezer frank, a notesz és az újságikk...

Ostobán nézte.

– Mi ez? – kérdezte Troppauer.

– Ez volt a viaszosvászon zacskóban... Ami eltűnt a század pénzszekrényéből... Most itt van a zsebemben!

– A verseim! Az is ott volt! – kiáltotta a másik izgatottan. – Nézd meg a zsebed!

De hiába kotorászott a zsebében. A versek eltűntek.

– Nincs – dadogta Galamb. – Visszaadott mindent... még a tizenötezer frankot is...

– Gondolhattam volna – mondta keserűen a költő –, tudta a gazember, hogy mit akar. Majd bolond lesz a tizenötezer frankot megtartani, amikor ellophatta valamennyi eredeti Troppauert.

A szája megremegett, és nagy, sűrű szeme nedvesen csillogott...

2.

Galamb vészjóslóan felemelkedett.

Hohó! Ezt senki más nem tehetette a zsebébe, mint az arab suhanc, aki állandóan az asztalnál lábatlankodott a levetett zubbonya körül! De hol van a fiú?

Otthagytá Troppauert, és szó nélkül kisietett. A söntéspult mögött a konyha felé ment. Ott senki sem volt. Átment a konyhán. Egy kis kövel körülvelt kertbe ért, ahol törölgetnek, krumplit tisztítanak, és mosogatóvizet öntenek ki.

Megvan! Ott áll a fiú, és cipőt tisztít.

Elkapta.

– Beszélj, te ördögfióka, mert kitekerem a nyakadat! Hogy került ez a holmi hozzád?

– Megmondok mindent... csak eressz el... uram...

De ahogy lazult a szorítás, a fiú kisiklott a kezéből, és befutott a házba, a konyha melletti keskeny úton. Galamb elkapta a csuklóját... Mindkettőjük keze a bejáró és a fal közé szorult. De a suhanc kiszakította magát, és beugrott egy szobába, ahol a kantinos lakott. Galamb nekifeszítette a vállát, a zár könynyen kitört, és máris ott állt a küszöbön.

Egy hatalmas altiszti revolver feszült a gyomrának a suhanc remegő kezében...

– Ha hozzám nyúl, lelövöm!

Meglepetten nézte a barna bőrrű kölyök elszántan villogó szemét. Azután a kezére nézett. Elzsibbadt az ámulattól. Ahol a karfa lehorzsolta a bőrt, fehér színű volt, és egy háromszögű anyajegylátszott! A szellem! Ez nem barna arab suhanc, hanem fehér nő! Ijedten lépett hátra.

– Bocsánat... nem tudtam... hogy...

Az arab követte a katona pillantását. Meglátta a kezén a jelet... Ijedten eltakarta. Csend volt.

– Milyen ostoba voltam... – mondta aztán szomorúan. – Sejthettem volna, hogy rájön, ha visszateszek mindent a zsebébe...

– Na hallja – legyintett fölényesen Galamb –, ön nem tudja, hogy én közben kitűnő nyomozó lettem? De kérem. Most mondja meg nekem, kicsoda ön. Mert kísértetekben csökönyösen nem hiszek...

A nő egy másodpercig gondolkozott.

– Magde Russel... Az apám volt az a kutató, akit gyalázatosan meggyilkoltak, és az anyám lett később... dr. Brétailné.

– Értem... ezért hasonlít rá... és az anyajegy...

– Kérem... Én most nem mondhatok semmit. Sokáig azt hittem, hogy maga... maga hazaáruló. Például, amikor az órát kértem... Ott az oázisban. Hiszen emlékszik?

– Halványan... felelte rosszkedvűen, és megtapogatta a tarkóját...

– Később meggyőződtem róla valaki révén, hogy maga... egész... rendes és...

Galamb csillogó szemmel lépett hozzá és megfogta a kezét:

– Régen vágytam már egy ehhez hasonló társalgásra... Mert meg kell mondanom...

– Ne... Ne mondjon semmit – vágott közbe gyorsan a leány, és tűzpiros lett.

– Ja, igaz... a karóra, ha parancsolja...

– Nem baj... Csak tartsa magánál... de kérem – tette hozzá, őszinte aggódással –, vigyázzon magára, mert ezért meg akarják ölni.

– De nem teszik! – kiáltotta elkeseredetten.

Felharsant a kürt. Takarodó.

– Mikor látom... – kérdezte gyorsan Galamb.

– Talán... lesz alkalom még... Kérem, bízza ezt rám. Most nem vagyok a magam ura, de megígérem, hogy rövidesen találkozunk...

Nem akadályozhatta meg, hogy Galamb megcsókolja a kezét. De úgy látszott, hogy nem is akarja.

HUSZONNEGYEDIK FEJEZET

1.

Különös nyugtalanság látszott a helyőrség katonáin, Itt is, ott is csoportok suttogtak. Kobienszki, ez a kegyetlen ember, most komázik a bakákkal, és Latouret-t meg Battistát sanda szemmel nézték, morogtak a hátuk mögött.

Finley este a beteg Delahaynál beszélt az altisztek jelentéséről. Ha az őrnagy állapota kissé javult, a tisztek beültek a szobájába egy csésze teára, mert még ebben a teljesen elgyengült állapotában is Delahay volt a helyőrség lelke.

– Így a száraz évszakban mindig nyugtalanok – mondta, amikor Finley az altisztek jelentéseiről beszámolt. – Az is lehet, hogy a cafard dühében megkísérelnek valamit... de végre is a vízcsep révén... fél napi szomjaztatással ebben a pokoli melegben megfékezhetitek őket...

– Nem gondolod – jegyezte meg Gardone –, hogy mégis sikerülhet nekik erőszakkal feltörni a páncélszekrényt?...

– Nincs rá... mód – felelte Delahay, és nagyot sóhajtott. – Csak ekrazittal... lehetne felrobbantani... Éppen ezért... robbantószer nincs az erőd... raktárában...

Delahay visszahanyatlott a párnájára:

– Itt azon múlik... a siker... hogy melyik esetben alkalmaztátok... a könyörtelen szigort, és mikor... hunytok szemet... Ezt tudni kell... Most hagyjatok... aludni...

Fáradtan visszahanyatlott.

Az irodában egy szemüveges, kövér civil várta a tiszteket.

– Dr. Borden vagyok. Egy vöröskeresztes különítménnyel jöttem Timbuk-tuból. A Niger–misszió engedélyt kapott arra, hogy orvosi vizsgálatot tartson a rabok között.

Gardone megnézte az írást. Szabályszerű engedély volt doktor Borden és kísérete számára, akik a Niger vidékén vérvizsgálatot vesznek, hogy ellenőrizzék az álmokor terjedését.

– Hányan vannak? – kérdezte fásultan a kapitány.

– Hárman. Az erődön kívül áll a tipróláncos autónk. Két ápoló jött el rajtam kívül. Három hónappal ezelőtt már voltunk itt, és a rabok örültek nekünk, mert hasznos dolgokat osztottunk ki közöttük.

Gardone aláírta az engedélyt, és intézkedett, hogy a corvée elkísérje a misszió embereit.

Doktor Borden visszament az autóhoz, és beült a sofőrülésre. Még két ember volt a kocsiban.

– Minden rendben van – mondta a társainak.

Macquart és Lorsakoff voltak vele.

Az autó belsejében négy-öt hatalmas csomag hevert, vöröskeresztes jelzéssel. Ekrazit volt mindegyikben.

Reggel Spolansky félrevonta Galambot:

– Ma délután, ha a második corvéé–t váltják, kezdődik! A rabok állítólag fegyverhez és ekrazithoz jutottak. Felrobbantják a vízcapot. Egyesülnek a corvéé–val. Kobienszki is velük tart.

– A pimasz...

– Nemcsak ő. Jóformán valamennyi katona. A többség mindenre képes, mert nem bírja idegekkel a tétlenséget, a fullasztó, forró egyhangúságot, és képesek a vesztükbe rohanni, csak azért, hogy tegyenek valamit. Ezt onnan tudom, mert egy időben lélektannal is foglalkoztam.

– Jól tette... Szóval, nem gondolja, hogy szólni kellene Finleynek... vagy valami?... – töprengett Galamb.

– Szerintem késő. Az embereket megvadították. Igazán nem kellett hozzá sok ezen a helyen. Az események most már úgy gördülnek, egyre nagyobb iramban, mint a lavina. Ezt egy regényben olvastam.

– Mi megpróbálunk majd mindent, ami emberileg lehetséges. Elsősorban haditanácsot tartunk. A délutáni eset felkészülten fog találni bennünket...

Galamb elment megkeresni Hlavácsot, és bekapcsolta Troppauert is a haditanácsba.

A száraz évszak legnyomasztóbb, utolsó ciklusában voltak. A levegő szinte érezhető súllyal nehezedett az emberekre, a csontok belülről feszültek, és a déli légáramlás félőrültté tette a helyőrség katonáit.

Délben jelentkezett az irodában Hilliers, és egy rab volt vele: Barbizon. A hadnagy utasítására a corvéé keresztülengedte egy hatalmas műszertáskával. Hilliers azonnal Gardone–hoz sietett.

– Ez az ember Barbizon. A titkosszolgálat küldte a rabokkal. – Átadta Barbizon igazolását. Az állt rajta, hogy a bandita egy hazafias cselekedetért kegyelemben részesült, és felvették a titkosszolgálatához. Mint megfigyelőt beosztották az aut–taurirti rabok közé.

– Nos? – kérdezte Gardone, miután megnézte az írást. – Van valami jelentenivalója?

– Épp elég – felelte a bandita. – Ma kitör a lázadás. A rabok közé, mint vöröskeresztes emberek egyes szervezők furakodtak be. Ekrazitot is hoztak.

Gardone elsápadt.

– A lázadást – folytatta Barbizon – nem lehet megakadályozni. Nagyszerűen szervezték meg a zavargást. Már Oranban készen volt a terv. A szabadcsapatokban és a corvéé–ban a goumier–k és a rabok között túlsúlyban vannak az emberek. Egy megbízható őrzőre való csoport sincs közöttük. Az ekrazit a legveszélyesebb. Ha az erdőn kívül felrobbantják a csövet, ahol elágazik a rabok tanyája felé, akkor mi itt víz nélkül maradunk. Ezenfelül egy erdei törzsfőnök is sokszor megfordul a rabok között, és azzal bíztatja őket, hogy a szokota

törzs átjön a Niger túlsó oldaláról, és ha elfoglalják az erődöt, akkor a szokoták egy titkos átjárón Angol Guineába vezetik őket.

Gardone sápadtan dörzsölte az állát. Ez nagyon vigasztalanul hangzott. Finley kiszólt:

– Battista! – Mikor belépett az olasz káplár, parancsot adott: – Latouret intézkedjen, hogy négy gépfegyvert hozzanak fel és húsz hevedert.

Az olasz elsietett.

– A rabok este, megbeszélte fényjelre, a corvéé—val egyesülnek, behatolnak a helyőrségbe, és gyorsan elintézik, aki még ellenáll...

– Hilliers – mondta Finley – menj légy szíves, adj parancsot, hogy zárják le az erődöt, Latouret vitessen fel a mellvédre gépfegyvereket, te meg Barbizon nem törődök semmivel, ami belül történik, csak vigyáztok, és ha a corvéé a rabokkal tér vissza, akkor lekaszálni őket! Ez még segíthet.

Hilliers és Barbizon elsiettek. Gardone tehetetlen volt. A halálfélelem jege sen nehezedett a szívére.

– De hát – mondta végre rekedten –, ha mindent tudtak... miért nem szóltak? Hogy segítséget kérjünk... Egy hét alatt Timbuktuból itt lehetnek... szpáhik...

– Azt hiszem – felelte Finley –, ezt a lázadást szándékosan hagyták így megérni... van itt néhány ember, akik a titkosszolgálatról ezeket a szokotákat követve akarják megtalálni a Russel-féle átjárót...

Hallgattak. Battista tért vissza a hevederekkel. Ledobta őket. Nyugodtnak látszott, és mégis nyomasztó volt, ahogy a golyóval kirakott öveket elrendezte.

3.

Galamb az utolsó nagy haditanácsot tartotta Hlaváccsal és Troppauerrel. Természetesen bor mellett, mintha ártatlanul mulatoznának.

– Tizenhat emberre számíthatunk – mondta Galamb. – Bennünket is felszólítottak, hogy tartsunk velük. Kitérő választ adtunk. Most mi a teendő?

– Hát... – felelte bizonytalanul a cipész – elsősorban talán... tudni kéne... hogy mit akarnak... És hát hogy mit tehet tizenhat ember... ennyi ellen... Én nem tudom... Őszintén szólva... – Ő azt sem tudta, hogy miért kell a lázadókat leverni. De hát ki mer itt vitatkozni két örülttel?

– Ma délután – mondta Troppauer – a corvéé már rabokkal tér vissza. Jelt adnak nekik innen az erődből.

Pencroft jött be, és merőn nézte őket.

– Mit suttognak? – mondta kihívóan. – Ide hallgasson, Harrincourt! Legokosabb, ha belátja, hogy kár volt idáig fáradni. Maga megért engem! Nem fontos, hogy más is értse. Kár az ilyen okos emberért. Mert most már elkészt a sugdosással. Érti?

– Van egy érzésem, Pencroft – felelte vidáman Galamb. – Mi még rövidesen összeverekszünk egymással. Maga nagyon erős, és kitűnően bokszol. Mindig örülök, ha ilyen embernek kiverhetem a fogait...

Pencroft gúnyos mosollyal végignézte, azután kiment.

– Majd szólj, ha pofozod – mondta Troppauer Galambnak. – Én is szeretnék néhányat ütni rá.

– Még egy utasítást – szólt Galamb Hlavácshoz. – Mi történjék, ha kezdődik itt a hecc?

– Kérem... én nem szeretnék... tanácsot... adni – felelte nagy kínban. Mit akarnak tőle? Nem akar ujjat húzni ennyi lázadóval. – A leghelyesebb lenne talán... – nyögte ki végül – a rumot és alkoholt felhozni... a pincéből... Mert. Ugyanis a raktárban sok jó ital van...

Galamb felugrott:

– Zseniális! Remek!...

A távolabb ülő katonák felfigyeltek, ezért kissé halkabban folytatta:

– Köszönjük. Nagyszerű ötlet volt. Igen... a rum!

Csak tudnám, minek örül... – töprengett Hlavács. Ha lázadás van, és úgyszólván főbe lőnek mindenkit, legalább berúgnak előbb, ez logikus. De miért zseniális?

– Érted? – mondta Galamb Troppauernek, amikor kiértek az udvarba. – Elsőrangú ötlet. Ha itt elkezdődik a hecc, feltörjük a raktárt. Ígyák le magukat, akik az erődben vannak, mi viszont nem iszunk rumot...

– Esetleg egy pár kortyot megkockáztathatunk – vetette közbe a poéta. – Mert ha már...

– Nem! Mi józanok maradunk – felelte erélyesen Galamb. Elvált Troppauertől. Négy napja nem látta a leányt.

Délben kis cédulát talált a tányérja mellett: „Ötkor várom” – csak ennyi állt a papíron.

Éppen öt óra volt. Sietett a kantine mögé. Amikor a szobához ért, az ajtó csendesén kinyílt, Magde várta.

Galamb boldogan vigyorgott. Az arab suhanc helyett a fehér bricseszés kísértet fogadta. A szép, szomorú arcú nő, aki énekelt a sivatagban.

– Csak rövid ideig lehetünk együtt... – mondotta Magde Russel. – Ezt sem szabadna megkockáztatni.

Galamb elsősorban megcsókolta a kezét.

– Nyugodt lehet. Bízson bennem.

– Vigyázzon, mert itt lázadás készül...

– Tudok róla – felelte vigyorogva. – Most már elárulom magának, hogy Hlavács nem cipész, hanem francia őrnagy. Az ő segítségével leverjük a lázadást.

Magde félig sírva félig nevetve fogta meg a fiú kezét:

– Az istenért, ne tegyen semmit, maga olyan gyerekes, könnyelmű, megfontolatlan...

– Téved – felelte öntelt vigyorral. – Azok az idők már elmúltak. Most jobb lenne, ha magáról beszélne valamit...

– ... Azt már tudja, hogy Russel leánya vagyok. Az apám ideges, zsarnok ember volt szegény. Jóságú, zseniális, de szertelen, hirtelen haragú... Miatta elkerültem tizenhat éves koromban otthonról. Nem fértünk össze. Én is színésznő lettem, mint az anyám... Azután jött ez a tragédia... Az apám eltűnt... Ma már tudom, hogy megölték. Az anyámat úgy szerepeltették az ügyben, mintha megcsalta volna a második férjét, Brétail doktort. Anyám régen szerette Brétailt, és szenvedett az apám mellett, de mindig becsületes, tiszta nő volt. Ezért elhatároztam, hogy kiderítem az igazságot. Elsősorban szegény anyám ártatlanul meghurcolt becsületéért vállaltam ezt a keserves harcot. De az apám nagy felfedezése, az átjáró, amelyért annyit küzdött, elválaszthatatlanul hozzátartozott szegény anyám tragédiájához. És ebben a küzdelemben senki sem volt mellettem, csak egy régi szolga, egy félvér, aki eljött annak idején velem együtt az apám házából. Mahmud volt az, akit maga egyszer mint inast, egyszer mint bennszülöttjóst látott, aki a viperával mutogatta magát Murzukban. Magam is jó munkát végeztem, színésznő voltam, értek a maszkirozáshoz. Megfigyeltem az apám expedíciójáról visszatért embereket. Tudtam, hogy a bűnös ezek között van. Hogy elvegyülhessek a külvárosban, ahol európai nő nem fordulhat meg feltűnés nélkül, burnuszt vettem fel, barnára festettem a bőrömet, és ami lehetetlenné tette, hogy felismerjenek: férfimaszkot tettem fel... Ha emlékszik még az öregkávéfőzőre Oranban, az Avenue Magentán...

Galamb kis híján hanyatt esett.

– Mi?... Maga?... Csúf, vén férfi volt?... Szakállat ragasztott?... Hopplá! Megvan! Hát ezért nem láttam bemenni a házba, ahonnan kijött! Burnuszban ült ott... Szakállal! És amíg én a lábszárvédőmet varrtam... addig átöltözött nőnek, és úgy jött ki... Én meg követtem, és nem értettem... Maga volt az orani kávéfőző!

– És én voltam Abu el Kebir is, a trachomás, vézna nebuló, hosszú, ősz szakállal, rikácsoló hanggal...

Galambnak újra leesett az álla.

Azután magához rántotta a lányt és megcsókolta.

– Ne haragudjon – dadogta a katona –, maga az életemet mentette meg! Egy csókkal le sem róhatom a hálámat...

– Most... ne rója tovább a háláját. Mahmud mindenhová elkísért mint kígyóbüvölő is. Amikor rájött, hogy a viperáját ellopták, és a maga inge is eltűnt, figyelmeztette, hogy vigyázzon, pedig ő azt hitte, hogy maga hazaáruló, de én... én már akkor... akkor... Szóval, már gyanakodtam, hogy esetleg tévedés. Ezért még leöntöttem... magát kmirhával is... – hátraugrott. – Nem, most ne rójon hálát... Szóval, ezért volt...

– És a karóra?...

– Ez a karóra... rejtí a tervet, hogy hol az átjáró, de senki sem tudja megfejteni az óra titkát.

Hallgattak. Galamb megfogta a kezét. Magde nem húzta el.

– Nem lenne jó, ha megnéznénk még egyszer az órát? – mondta a katona.
– Talán kisütünk valamit... Várjon! Most jut eszembe... A szegény Kölyök firkált néhány sort.

A papírlap, amire a beteg írt, még ott volt a zubbonyában. Elfeledkezett róla. A nő kikapta a kezéből, és izgatottan olvasta:

„Figyelnek bennünket. Ha meg akarja tudni, hány óra van, igazítsa be a napon a mutatókat, és nézze figyelmesen a másodpercmutatót. Éjfélkor pontos órája lesz...”

– Az isten szerelmére, hogy lehet ilyen felületes... – suttogta remegő hangon a leány. – Hiszen ez nagyon fontos... Már régen tudni kellett volna...

Odavitte az órát az ablakhoz, és felkattintotta a fedelét. A nap rávilágított a repedezett számlapra. A nő forgatta a felhúzó... Talán kinyílik valami titkos hasadék... Percekig próbálta hiába...

– Egy ötlet! – kiáltotta Galamb. – Azt mondja az utasítás: „Éjfélkor pontos órája lesz...” Állítsa mindkét mutatót a tizenkettesre. Az éjféli.

– Lehet...

Sebesen forgatta a mutatókat. Mikor egymás fölé értek a tizenkettesre, várt. Semmi...

A nő sóhajtva visszaadta.

– Vegye fel... És kérem – mondta, mialatt Galamb megerősítette csuklóján a karórát –, nagyon kérem... vigyázzon magára, mert...

– Halló! Hát ez mi! – Pencroft lépett be. – No nézd csak! Igazán érdekes.

Galamb rosszkedvűen fordult a leányhoz.

– Bocsásson meg, Magde, de sajnos most kénytelen leszek ezt az urat félholtra verni... pedig nem illik így viselkedni egy hölgyjelenlétében – és mert közben Pencroft a közelébe ért, úgy vágta pofon, hogy beleesett fejével a szekrénybe, áttörte az ócska bútor ajtaját, és mindenféle holmikkal együtt a földre esett.

Azonnal felugrott, és Galambra vetette magát. Négy-öt bokszütés ült mindkét részről, és Galamb látta, hogy emberére talált. Mintha pörölyvel sújtották volna fejbe, olyan súlyos volt Pencroft ökle.

Magde ijedten húzódott a szoba sarkába, és öklét a szájába gyömösölte, hogy ne sikoltson.

Vadul csapkodtak. Egy ütés állon találta Galambot. Hátratántorodott, azután fejével Pencroft gyomrának szaladt, majd rávetette magát, és két kézzel verte az arcát. Mindketten vérbe borultan tépték, csapkodták egymást. Most előkerül egy rohamkés... Magde halkán felsikolt... Galamb hátraugrik, de hiába. Pencroft döf. Megragadta a csuklóját. Dulakodnak... Ha az amerikai kiszabadítja a kezét a rohamkésrel, akkor vége... Galamb bal öklével alulról felcsap a gengszter állára... Ez hátraszédül. Ugyanaz az ököl még egyszer lecsap, és egy rúgás... Pencroft már támolyog, és a csuklóját még mindig nem bírja kiszabadítani. Galamb bal ökle most már, mint valami gép, nyugodtan, pontosan lecsap még egyszer... még egyszer, orrán, száján vagy állán találja ellenfelét, és Pencroft lehanyatlik... Egy rúgás... Nem mozdul... Galamb lihegve néz a leányra:

– Azt hiszem – mondta –, átmenetileg lezártuk ezt a nézeteltérést. Most elsősorban kötözzük meg az emberünket, és tegyük félre a kritikus időre... Az nem árthat.

Mialatt beszélt, máris letépte egy csomagról a kötelet, és összekötözte Pencroft kezét, lábát, jó szorosan, betömte a száját, és az ágy alá gurította.

– El van intézve. Mehetünk. Majd ideküldöm Troppauert, mert előjegyezte magát néhány rúgásra... – Csak most vette észre, hogy a nő rosszulállattal küzd. Gyengéden átölelte a vállát. – Csak nem idegesíti ez a hercehurca!

– Ne higgye, hogy gyenge vagyok. De annyi minden történt, és ez az éghajlat... Még nekem is szörnyű... Pedig itt nőttem fel Afrikában...

– Még akkor is sok egy nőnek. Hát kérem, most szépen szót fogad nekem, és a lázadás idejére lefekszik pihenni...

– Megbolondult? – mondta csodálkozva, mert Galamb úgy beszélt a lázadásról, mint valami jelentéktelen incidensről. – Hiszen lehet, hogy mindenkit lemészárolnak, és...

– Ugyan, kérem... – legyintett mosolyogva, miközben gyorsan rendbe hozta magát kissé –, az egész ügyet hamar elintézzük... Nem értem, hogy lehet mindent így felfűjni. Majd elűjtük valami tréfával a lázadást... ezek kedves fiúk, csak telebeszélte a fejüket néhány csirkefogó. Azokat felpofozzuk és kész... Az is lehet, hogy elmarad a lázadás... És kérem, ha nem találkoznánk többé...

– Mondja... Miért akar maga mindenáron meghalni? Ha tolakodásnak tartja a kérdésemet, ne feleljen.

Galamb elkomolyodott. Hogy megfeledkezett erről... Pedig sürgős lenne a tízezer dollár otthon... De most már úgymint mindegy.

– Mademoiselle Russel... Sajnos, ez olyan pillanat, amikor kénytelen vagyok gondolkodni. Eddig vidám voltam. Csak az életemről volt szó. Most komoly a helyzet. A katonai becsületemért kell helytállni. Ez baj. Halálom esetén egy biztosító gondoskodott volna az anyámról és a húgomról. Egyet közlök most magával: Ha előfordult olykor, hogy szerettem volna életben maradni, és kissé idegenkedtem a halál gondolatától, az olyankor volt, ha a maga megboldogult, de bájos személye kísértett a sivatagban. Ugyanis az a gyanúm, hogy csúnyán beleszerettem magába...

Hallgattak. Kazánszerű forróság izzott körülöttük, és egy arab portyázó a közeli táborban torokhangon énekel valami artikulálatlan melódiát. A hatalmas, dongó legyek tömege vastagon zsongott mindenfelé. Undok, halálos Afrika volt ez, sivár, élettelen, sajnó meleg... És mégis, ahogy összenéztek egy percre, mosoly vonult át az arcukon, és Galamb magához ölelte Magde-et...

– Ha rájönne az óra nyitjára – súgta a lány szelíden hozzábújva –, akkor nagyon... gazdag lenne... Egymillió frankot is könnyen kaphat... Nincs meghatározható értéke... A Russel-féle térkép annyit ér, amennyit a megtalálója kíván érte. Ha tudná a titkát...

– Az óra a maga öröksége.... ha tudnám is a titkát... Csak nem képzeli, hogy elfogadnám a maga pénzét?... Legfeljebb – motyogta zavartan –, ha megosz-

tanánk... De azt is csak úgy, hogy az egész... kettőnké lenne... Szóval, ha a pénz a családban maradna...

Magde odahajtotta a fejét Galamb vállára, és ez megsimogatta. Így álltak. Mindketten arra gondoltak, hogy olyasmiről beszélnek, ami nincs: az óra títka megoldhatatlan. Az ágy alatt reccsent valami, Pencroft magához tért, de moccanni sem tudott... A konyha kertjéből felhallatszott, amint egy dézsa vizet önt ki valaki. Álltak egymással szemben.

A forró délutáni csöndben most messzehangzóan egy lövés dörrent.

– Kezdődik! Öltözzön arab suhancnak, akkor biztonságban van... Nekem rohanni kell.

– De...

Gyorsan magához ölelte a leányt, megcsókolta és elrohant.

4.

Battista és Latouret gépfegyvereket vittek fel az irodába. Battistajött előbb, és ledobta terhét a földre.

A káplár nyugodtan felnézett.

– Nincs megbízható.

Most Latouret jött. Ő talált megbízható katonát. Ez még szomorúbb volt. Egy legény segített neki. A hülye Kréta. Az egész helyőrségben egyetlen embert mertek használni: egy elmebetegét. Vigyorogva ledobta a gépfegyvert, és szalutált. A szeme eszelősen mozgott, és a két mély ránccal a szája mellett olyan volt az arca, mint valami bohóclárva.

Az egyetlen katona Aut–Taurirtban, akivel még rendelkezni mertek. Vigyorogott és lihegett.

Most már tisztában voltak a helyzettel. Finley szánakozva szólt oda az utolsó hűséges közlegénynek:

– Itt az ajtó mellett van egy pad, ülj le, fiam, és gyújts rá.

– Alázatosan jelentem... Mire?

– Egy cigarettára.

– Jelentem: miféle cigarettára? Mert a közlegénynél nincsen cigaretta. —

A szomorú esemény dacára Finley elnevette magát. Adott egy cigarettát Krétának.

– Vedd le, fiam, a falról az írnok szuronyos puskáját. Nem kell poszton állnod. Ülj csak le szépen, de ha valaki engedély nélkül akar belépni, azt nyugodtan lödd le. Értetted?

– Körülbelül...

Vigyorogva, peckesen távozott az egyetlen megbízható közlegény Aut–Taurirtban: a hülye Kréta!

– Nem lehetne – kérdezte Gardone, miközben remegő kézzel cigarettára gyújtott – megkísérelni... a főkolomposokat... összefogdosni... megakadályozni...

Eldördült a lövés.

– Már késő – mondta Finley.

HUSZONÖTÖDIK FEJEZET

1.

A trombitás alarmot akart fújni, de kiverték kezéből a kürtöt.

– Nem kell, hagyd abba! Elég volt!

Adrogopoulosz, a görög birkózó, és Benid Tongut, a csendőr, Hildebrandt főkolomposai voltak, és most a békétlenkedők zömét összegyűjtötték az udvaron úgy, hogy az elősiető katonákat közrefogták.

Valamennyi elkeseredett, halálosan fáradt, ideges ember, legtöbbször beteg is... Már hat óra volt, és utolsó hévvel tombolt körülöttük a sivatagi hőség.

Hildebrandt felállt egy padra:

– Emberek! Elég volt a Szaharából! Nem akarunk a sivatagban megdögölni. Kitörünk a rabokkal együtt, akiket éppúgy pusztulásra ítélték itt, mint bennünket! Rövidesen megérkezik segítségünkre sok harcossal a szokota törzs, és elvezet valamennyiünket egy titkos átjárón angol területre, ahol szabadok vagyunk. Nem akarunk mást, csak ezt. Biztosítani kell szokota megmentőinket. Ezért birtokunkba vesszük az erődöt, hogy ne lőjenek innen rájuk. Senkit nem bántunk. A tiszték is menekülhetnek, ha tetszik. Velünk vagy egyedül, ahogy akarják. De ha ellenállnak, leölünk mindenkit. Víziánytól nem félünk. Estig megoldottuk. Este lesz ekrazitunk, hogy felrobbantsuk a vízcsp pánccélját. De ha erre sor kerül, ha nem adják ki a zár nyitját, meghal mindenki, aki nem tart velünk! Addig fegyelmezetten viselkedünk, nem bántunk senkit... – Nyugtalanul kereste a szemével Pencroftot, de nem látta közeledni. – Hol lehet? – Én felmegyek az irodába. Beszélek a tiszt urakkal. Lehet, hogy sokáig fog tartani. Várjatok fegyelmezetten és türelemmel. Nem vért, nem felfordulást akarunk, csak elmenni ebből a pokolból!

– Úgy van! – zúgtak rá az emberek.

– A goumier–k is velünk tartanak! Csak három akadt közöttük – folytatta Hildebrandt –, aki megtagadta a csatlakozást.

Benid Tongut, a hatalmas őrmester ott állt a lázadók között. A légionisták veregették a vállát. Barbizon a mellvéden vágyakozó szemmel dörzsölte össze a tenyereit.

– Amíg visszatérek, tartsátok fenn a rendet! Ha egy óra múlva nem vagyok itt, akkor végeztek velem odafenn. Ebben az esetben egyetlen embernek se irgalmazzatok! – fejezte be Hildebrandt a beszédet, és elszánt léptekkel a törzépület felé indult. A katonák ordítottak.

... És hol volt Galamb? Hol volt Latouret, Battista és a többiek?

Mikor eldördült a lövés, Latouret és Battista az irodához vezető lépcsőházban voltak. Az őrmester elővette revolverét. Battista is. Ebben a pillanatban valaki hátulról elkapta a kezét, és kicsavarta a pisztolyt. Ugyanez történt Battistával is. Galamb, Troppauer, Spoliansky és Nadov lefegyverezték őket.

– Megköötözni! – mondta Galamb. – Rajta, Spoliansky!

A lengyel kötelet vett elő, és a tehetetlenül szitkozódó őrmesterhez fordult:

– Ha megengedi... – mondta udvariasan, és érthető rutinnal szorosán megköötözte. Azután Battistához fordult, mintha tánra kérné fel: – Szabad?... – de mielőtt még az olasz megtagadhatta volna a beleegyezését, már megköötözte. Bevitte őket a mosdóhelyiségbe.

– Nyugodtan, öreg Latouret – bízta Galamb –, nem lesz semmi baj, jó fiú vagyok, és gondolok magukra, csak pillanatnyilag kell beraktározni önöket.

– Tudja, Harrincourt – mondta megvetően az őrmester –, eddig azt hittem, hogy csak fegyelmeztelen és elbizakodott. Még sajnáltam is, mikor en crapaudine megköötötték. De most látom, hogy maga egy közönséges hazaáruló, hitvány, gyáva fráter, és bánom, hogy valaha egy jó szót szoltam magához.

– Csak dörögjön, öreg. Azért tudom, hogy kedvel. Ne féljen semmit, Galamb jó fiú. Szereti a katona bácsit. Mehetünk, gyerekek.

Ezután felmentek a legénységi szobába. Itt gyűlt össze a Harrincourt-különítmény, Pilotte vezetésével. Minkusz, Pilotte, Hlavács, Rikov és még nyolc megbízható ember.

– Gyerekek! Valamennyien Hlavács őmagy vezetése alatt állunk. Most lemegyünk, és úgy teszünk, mintha csatlakoznánk a lázadókhoz. Betörjük a raktárt, és mindenki ihat rumot, meg ami ital van!

– Úgy van! – kiáltott lelkesen Hlavács.

– Előre! – A siető Hlavácsot visszatartotta. – Maga itt marad. Nem kell kockáztatni az életét. Arra való a közlegény...

– De ha felhozzák a rumot – hebegte csalódottan –, szeretnék ott lenni...

– Elismerem, hogy hősiesen az élünkre akar állni, de felelősek vagyunk őrnagy úr életéért. Gyerünk, fiúk! – Hlavácsot eltolta, és rázárta az ajtót. A cipész kétségbeesetten bámult maga elé, azután dühös lett. – Micsoda beszéd ez? – siránkozott. – Az én ötletem volt a rum, és nekem nem adnak semmit... Disznóság!

De nem tehetett semmit...

Galamb pedig így szólt a lépcsőn:

– Fiúk, aki közületek rumot iszik, az eldobta a katonai becsületet, és szavamra mondom, hogy nyomban lelövöm.

– Kicsinyesség – dörögte Troppauer, a poéta –, azért egy pohárával igazán lehetne... – de Galamb úgy nézett rá, hogy gyorsan elhallgatott.

Futva érkeztek az udvaron nyüzsgő katonák közé:

– Halló! – kiáltotta Galamb. – Végre itt a szabadság!... Megyünk haza! És addig is, amíg kinyitják a vízcsapot, ne szomjazzunk! Fiúk! A raktárban ott a rum! Megérdemlünk ennyi nyomorúság után egypár korty italt!

– Úgy van! – kiabálta Troppauer. – Úgy van! – zúgták az alkoholisták.

Egy perc múlva felfeszítették a raktárt.

A nagy hordókat bajonettel, baltával lékeltek, ahogy jött. Pillanatok alatt mindenfelé folyt a rum, röhögtek, kiáltoztak...

– Hohó! Ez whisky! – mormogott most az egyik, és tolongtak, mint a csorda... A szájharmonika is megszólalt rövidesen...

A sok elviselhetetlen egyhangúság visszahatása félelmetes volt. Rikácsoltak, énekeltek, némelyik annyi rumot ivott egy hajtásra, hogy lezuhant a kezéből kihullott üveg mellé, mintha gutaütés érte volna.

– Mi történik itt! – kiáltotta Adrogopouloz a lépcsőlejártnál. Ez veszélyes ember! Hetek óta Pencrofttal meg a másikkal suttog – villant át Galamb agyán.

– Emberek! – üvöltötte rémülten a görög –, nem szabad berúgni! Vége mindennek, ha...

Galamb tántorogva, mintha részeg lenne, eléje állt:

– Mit beszélsz bele... Gyere, igyál te is... Majd éppen te fogsz parancsolni... mit képzelsz? Mi... nesze, igyál...

A görög dühösen eltolta a poharat, mire Galamb felordított:

– Megütöttél! Ezért megöllek, te kutya! – És míg a görög csodálkozott, mert hiszen nem ütötte meg Galambot, olyan rúgást kapott, hogy először hátraesett, azután mintha szánkázna, lecsúszott a pincébe. Azonnal felugrott, de egy zúgó ököl úgy orron vágta, hogy elsötétedett előtte néhány másodpercig a világ. Galamb tudta, hogy a görög felboríthat mindent. Végezni kell vele!

A légionisták azt hitték, hogy szokványos verekedésről van szó. Röhögtek és kiáltozva állták körül őket.

Adrogopouloz hirtelen elkapta az ellenfelét. Galamb aggódva érezte, hogy túlerővel áll szemben: Adrogopouloz karjai, mintha márványból volnának. Máris kapott egy ütést alulról az állkapcsára, hogy elszédült, de vaktában rögtön lesújtott egy horogütéssel, és szerencsére talált. A görög megtántorodott egy pillanatra... Nekihátrált a hordóknak, és ugrásra készült. Szakállas arca rosszindulatú vigyorra torzult, és...

Az egymásra halmozott hordók tetejéről, hogy, hogy nem, talán mert a nagy test odadőlt, egy kisebb, kétheftős a fejére esett, és kásává lapította a koponyáját...

A katonák néhány másodpercig ámultan álltak.

...Troppauer ezalatt leguggolt a nagy hordók mögé, mert ha kitalálják, hogy ő billentette le Adrogopouloz fejére a kétheftóst, abból nagy bajlehet.

– Most legalább... megtanultad... – utánozta a részek hangját Galamb – hogy parancsolgass a légionistáknak... Piszok... Elég volt az ilyenből!

Valaki elrikkantotta magát, hogy konyakot talált. A többi artikulatlan ordítással tolongott körülötte, és lassan egyedül maradt a hordók alján a görög holtteste.

Galamb szájharmonikája rázendített a kedvenc dalra:

„*Le sac, ma foi, toujours au dos!...*”

Énekeltek és ittak. Némelyik más edény híján a sapkájával merte a rumot. A fele elfolyt. A háttérben elintéznek egy kisebb nézeteltérést rohamkésell. Néhányan a földön hevernek öntudatlanul, rekedt rikácsolás tölti be a pincét, és a szájharmonika szól...

Már sötétedett. Galamb rendületlenül játszott. Egy csomó goumier összevekedett néhány katonával. Lövések dördültek... Már négy-öt áldozata volt a mulatságnak. Senki sem törődött Hildebranddal és a corvéé-vel... Spolian-sky, Troppauer, Minkusz, Pilotte meg a többiek nem mertek inni. Hiszen ott ül Galamb a lépcsőn, harmonikázik, de az ölében egy nagy altiszt revolver.

Fél hét volt, és a század már elázott. Hihetetlenül nagy mennyiségű rumot ittak...

... Battista és Latouret megkötözve heverték egymás mellett. Körülbelül tisztában voltak a sorsukkal, hallották a veszett kurjongatást... Egyszer csak szép kettős sorban néhány katona jött, feltűzött szuronnal. Elöl Troppauer és Pilotte, egy-egy kályhacsőszerű lángszórával. Galamb vezette őket. Gyorsan elvágta mindkét altiszt kötelékét. Latouret felugrott.

– Nyomorult söpredék... Pizok hazaáruló gazok!

– Ha befejezte, öregem – mondta csendesén Galamb –, szóljon, mert még sok dolgunk van. Vagy nem volna kedve gorombáskodás helyett átvenni az őrzőjárat vezetését, és lefogni a lázadókat?

Mialatt ezt mondta, mindkét altisztnek átadott egy-egy revolvért.

– Mi ez? – kérdezte bután Battista.

– Ha nem kötözzük meg magukat az előbb, akkor kijöttek volna az udvarra nagyképűsködni, és a lázadók mindkettőjüket megölik. Pedig szükségünk van két jó altisztre, ha egyik–másik kissé öregszik is már... fordult Latouret-hez. – A lázadókat lefegyvereztük, de ők nem tudnak róla. Felfeszítették a depót, kiitták a rumot, és alig állnak a lábukon. Őrmester! Vezesse az őrzőjáratot, hogy elfogja őket... De gyerünk! En avant, apuskám! Marche! – kommandírozott sajátos katonai nyelvezetén.

– Ha ez igaz... Harrincourt... akkor nem szégyellem magam... hogy néha sajnáltam... amikor nyúlták... A szeme felcsillant, néhány szál macskaszőrű, ősz bajusza harciasan meredt előre, és a kis csapat élére állt: – A mon commandant!... En route! Marche!

Már alig állt a lábán egy-egy katona, amikor a nehéz léptek döngve közeledtek kintről. Az ajtóban megállt az őrzőjárat. Két lángszórá meredt rájuk, ami magában véve elég ahhoz, hogy pillanatok alatt halálra pörköljön mindenkit a pincében.

– En joue! – recsegte Latouret, és szuronyok szegeződtek a lázadókra. Néhány részeg ámultan látta, hogy eltűnt a fegyvere.

... Tíz perc múlva lelakatolták a pince ajtaját, és a lázadók ott feküdtek a földön szorosan megkötözve. A goumier-khez olyan hirtelen nyomultak be, lövésre kész fegyverrel, hogy ezek nem is gondolhattak ellenállásra. Gyorsan megkötözték őket. A három foglyot, akik nem csatlakoztak a lázadó csendőrökhöz, eloldozták. Ezek is fegyvert kaptak. Benid Tongut még idejében kilépett a hátsó ablakon... Az erőd egy elhagyatott részén felkapaszkodott a mellvédre... Kötél volt nála... Lemászik a túlsó oldalon, és bevárja az érkező négereket... A szokták holnap vagy holnapután itt lesznek a sivatagban.

De nem számított arra, hogy egy ember a mellvédről órák óta figyeli... Valaki, akinek elintézetlen ügye volt az őrmesterrel. A hanyatló nap ferde szöge alatt hosszú árnyak terültek el a köveken, amikor Benid Tongut felért a lőrészekhez. A homályból valaki melléje lépett, és torkon ragadta. Barbizon könnyörtelenül kemény vonásait pillantotta meg az őrmester egész közéről.

– Egy percre, kamerád... – suttogott a korzikai.

Benid Tongut csak azt érezte, hogy belehasít egy sajtás a tarkójába, és recsen valami. Azután átröpül a mellvéden, tizenöt méter magasból...

2.

Amikor Finley lenézett az ablakból, és látta a gyülekező katonákat, megfordult.

Gardone verejtékező, réműlettől sárga arcát törölgette.

– Mi a véleményed? – kérdezte a hadnagyot.

– Meg fogunk halni – felelte egykedvűen. – Ha van ekrazitjuk, akkor nem tarthatjuk sakkban őket, mert felrobbantják a csövet. Azután csakugyan megérkeznek majd a szokoták, és ha a lázadók nem ölnek meg, akkor fejbe löhetjük magunkat, mert természetesen eszemben sincs, hogy a négereknek megadjam magam...

– Kérlek... hadifogság...

– Ugyan! Nyomban lemészárolnak.

– Nem bizonyos, sőt... Mi érdekük lenne?

Finley undort érzett. Ha gyáva is valaki, azért uralkodhatna magán, amikor látja, hogy meg kell halni, és nincs segítség. És ez az ember hordja a francia tisztek egyenruháját!

A kretén hangja hallatszott kívülről:

– Légy szíves, és megállj, mert különben a közlegénynek lőni kell... Ez a parancs...

– Eredj a pokolba – mondta valaki, és úgy látszik, félretaszította a bolondot, mert nyílt az ajtó, és Hildebrandt lépett be.

– Közlegény! – rivallt rá Finley. – Ki engedte, hogy engedély és kopogtatás nélkül...

– Várj! – szólt közbe a kapitány. – Én vagyok a parancsnok. Mit akar itt? – fordult Hildebrandthoz.

– Kapitány úr! A legénység küldött, hogy tárgyaljak a tiszttal. Megtadjuk az engedelmséget! Haza akarunk menni, és haza is fogunk menni. Nem gátolhatnak meg senkit ebben. A tisztek nem bántottak bennünket, mi sem bántjuk őket. Az erődöt sem. Megmondják a kombinációt, ellátjuk magunkat vízzel az útra, és megmarad Franciaországnak ez a helyőrsége, életben maradnak a tisztek. Ha nem tesznek így, akkor elfoglaljuk az erődöt. Ha kell, felrobbantjuk az egész törzéspületet, van elég ekrazitunk, és ez reménytelenné

teszi a tiszték részéről az ellenállást. Így is, úgy is hozzájutunk a vízhez. De akkor felrobbantjuk a vízvezetékcsöveket, elpusztítjuk az erődöt és mindenkit, aki önökkel tart. Ezt határozta a fellázadt helyőrség.

– Takarodjon! – kiáltotta Finley. – Lázadókkal nem tárgyalunk, és valamennyien...

– Csendet kérek! – mondta erélyesen a kapitány. Nem érezte a közvetlen halálveszélyt, és ez nagyképvűvé tette. – Miféle szerepük van az ügyben bizonyos szokota négeknek?

– A szokoták útban vannak Aut–Taurirt felé. Az erdei törzs főnökével üzenetek, hogy ha az erődöt elfoglaljuk, és így a francia katonaságtól nem kell félniük, akkor ők elvezetnek bennünket egy rejtett úton Angol Guineába. A szokotákat nem bántjuk, de megvédjük önöket is, ha nem kényszerítenek más eljárásra.

– Menjen ki – felelte Gardone Hildebrandtnak –, és várakozzék a folyosón!

Hildebrandt tudta, hogy nyert. Katonásan megfordult és kiment. Kréta dugta be utána fejét:

– Tiszt úr... nem kell lelőni a közlegényt?

– Hordd el magad!

Kréta vigyorgott és eltűnt. Gardone fensőbbsséggel mondta Finleynek.

– Kérlek, szerintem diplomáciai érzék kell ehhez az üggyhöz. Itt nem hősködésre van szükség. A helyőrség és az út az első. Így szól a parancs. Menjenek hát ezek a zendülők, ahová akarnak. Az erőd pusztulásáért nem vállalom a felelősséget.

Gardone felfújta magát, és gögösen nézett helyettesére.

– Csak nem akarod kinyitni a csapot, kapitány úr? Vagy elárulni a kombinációt?

– De igen! Ezek jó fiúk, csak elkeseredettek. Egy kis diplomácia, kérlek... Menjenek el... és így legalább megmarad az erőd. Ha felrobbantják a csövet, akkor végeznek a helyőrséggel is... Nem adhatjuk fel ezt a fontos hadászati, stratégiai pontot...

– Nem osztom a véleményedet, kapitány úr – felelte táguló orrcimpákkal, dühösen Finley.

– Úgy? Hát ez nem is fontos... Engem azért küldtek ide, mert tudták, hogy kényes feladatról van szó... Hadnagy úr, parancsot adok önnek, hogy vezesse a lázadók követét a csaphoz, és közölje vele a páncélsekrény kombinációját.

A tiszt habozás nélkül felelt:

– Megtagadom az engedelmséget!

– A kardját!

Finley rövid, gyors mozdulattal lecsatolta a kardját, és az íróasztalra tette.

– A szobájába megy, és további parancsomig ott marad. Én fogom megmondani a zár nyitját, és saját felelősségemre kinyitom a vízcsapot... Közlegény!

Minden szó hallatszott a vékony ajtón, úgyhogy Hildebrandt örömmel beugrott a szobába, és Gardone valamit mondani akart, de – ijedten hátralépett.

A szemben álló Hildebrandt mellkasából hirtelen kibújt egy szurony... A katona tágra nyílt szemmel, tátott szájjal meredt magaele... azután felbukott. Mögötte, puskával a kezében, Kréta állt, a fegyver szuronyáról csepegett a vér.

– Yves őrnagy vagyok – mondta csendesén, és egyenesen Gardone szemébe nézett. – Kapitány! Adja át a kardját. Finleynek! Hazaárulásért letartóztatom...

HUSZONHATODIK FEJEZET

1.

Ezalatt a különítmény szépen tovább tisztogatott, most már Hilliers hadnagy vezetésével. Az erőd mellett táborozó portyázók is veszélyesek lehettek. Barbizon tudta a rablóktól, hogy kik ott a főkolomposok.

Váratlanul géppuskák meredtek feléjük az erőd falából. Néhányan tevére ugráltak, de amikor tűz alá vették őket, és elhulltak, akik menekülést kíséreltek meg, valamennyien leültek, és várták, mi lesz a sorsuk. Egy csendőrt küldtek az erődből azzal az üzenettel, hogy tíz percen belül rakják le a fegyvert, különben halomra lövik valamennyiüket.

Tíz percen belül kapituláltak. Azután egy őrjárat fogta körül őket, lövésre kész fegyverrel. Hilliers egy céduláról harminc nevet olvasott fel. A főkolomposok voltak. Ezeket elvezették. A törvények szerint „nyomban és helyben” – mint tetten ért lázadókat – főbe lőtték valamennyit.

A többivel közölték, hogy visszakapják a fegyverüket. Lehet, hogy éjjel harcra kerül a sor. Ha nem harcolnak elég jól, akkor egy szálíg lekaszálják őket, mert mögöttük golyószórók lesznek, lőtávolságban.

Ezután az erődudvaron Latouret beosztotta a szolgálatot, majd így oszlatta fel a sort:

– Fiúk! Most mindenki megérdemel egy jó pohár bort. Maga, Harrincourt, velem jön kihallgatásra.

– Mehetünk, öregem – felelte szokott pongyolaságával, és Latouret-nek megremegett a bajsza, valami leopárdszerű morgást is hallatott, de különben nem szólt semmit.

2.

A nap lebukott a sivatag felett, és Kobienszki, a corvée vezetője várta a jeladást: egy kigyuló fényoszórót az erőd falán.

De a kis fehér vár némán meredt az alkonyuló sivatagban, mintha elhagyta volna minden élőlényt.

Valami balsejtelemféle szorongás nehezedett az emberekre. A rabok odagyültek a műút kezdetére, készenlétben, hogy a fényoszóró jeladására egyesüljenek a corvée embereivel. Az állítólagos dr. Borden és a másik két idegen: Lorskoff és Macquart vezették a rabokat. Kiosztottak néhány fegyvert is, keveset, csak amennyit az autón becsempészhettek magukkal. Ott hevert mellettük két ládában az ekrazit.

Hiénák röhögtek bántó hangon, és felragyogtak az első halovány csillagok a Szahara sárga dombjai felett.

– Az ördög érti... – mormogta Kobienszki, a néma, ijesztően elhagyatott-nak rémlő erőd felé nézve.

– Valami baj lehet, – mondta az egyik katona.

– De mi?

Hallgattak.

– Kiderül rövidesen – szólát a rabok felől Lorsakoff –, ha a corvée-t leváltják.

Senki sem felelt. A rossz előérzet lidércnyomása nehezedett a kis csoport katonára, ahogyan vártak a sivatagban, ennek a félelmetes napnak az estéjén.

Már elmúlt az őrségváltás ideje. És semmi. Sötét este hullott a Szaharára. A rabok és a katonák csak szemben álló, ormótlan árnycsomónak látták egymást.

Végre nyílt az erőd kapuja. Jól látták a messzeségből is, a belső lámpák kiszűrődő fényénél, hogy az erődből egy katona jön...

Egyetlenegy!

És a kapu nyomban becsukódott mögötte. A hosszú úton, miközben a porhullámok el-elfedték, lassan, nyugodtan közeledett az árny... Már csak néhány lépés választotta el a corvée-től.

Most végre felismerték.

– Troppauer! – kiáltotta az egyik katona.

Valóban a költő volt. Most már bizonyossá vált, hogy valami történt.

– Fiúk! – mondta, amikor az őrséghez ért. – Azért küldtek engem, mert én a rabokkal is jóba vagyok... Baj van. A katonák többsége az utolsó percben meggondolta a dolgot. A főbűnösöket bezárták, a többi elhatározta, hogy nem csinálja ezt a marhaságot, és megvédi az erődöt...

Nagy csend támadt. A füledt, nyomasztó éjszaka még félelmetesebben nehezedett a lázadókra.

... Az erőd falán kigyúlt a fény. De nem jeladásból. Nyolc-tíz reflektor pásztázta egymást, keresztezve a sivatagot...

– Ostobaság! – kiáltotta Lorsakoff. – A katonák nem fognak ránk lőni...

– Azt üzenik a fiúk – jegyezte meg Troppauer –, hogy aki fegyvertelenül jön, azt bebocsátják. Különben lőnek. A vízcsapot lezárják, és nem nyitják ki, csak ha mindenki megadta magát...

Döbrent szünet következett. Az erdő felől egy rekedt hangú madár folyton azt ismételte: Kirágá...kirágá...kirágá... Szél rohant át a Szaharán, és zizegve röpült a por...

– Azt üzeni nektek az őrnagy, hogy a corvée térjen vissza az erődbe, a rabok foglalják el a munkahelyüket, és akkor nem vesz tudomást arról, amit terveztek... Csak a vezetőket bünteti meg – és sóhajtvá tette hozzá. – Magát, Kobienszki, valószínűleg felkötik... De hát ilyen az élet; egyszer lenn, egyszer fenn. És végre is: odafenn már nem fáj semmi.

– Ne hallgassatok erre az árulóra! – üvöltött Kobienszki. – Csupa hazugság, amit mond...

– És nálunk az ekrazit! – kiáltotta Lorsakoff. – Ha kell, akár az egész erődöt a levegőbe röpítjük!

Kevés lelkesedéssel találkozott az elszánt biztatás. Csak Troppauer felelt, hasonló harsány hangon:

– Majd hülyék leszünk meghalni magukért! Minek másszunk bele a csávéba, ha ép bőrrel szabadulhatunk?! Ne jöttek volna ide...

– Te kutya! – horkant fel Kobienszki, és Troppauer előtt termett. – Majd megtanítlak, hogy a hülye verseiddel törődj, és...

Verseinek gyalázására Troppauer természetesen pofon ütötte Kobienszkit, aki azután hosszú ideig csendesen feküdt a földön.

Lorsakoff revolvert rántott, de az egyik rab kiverte a kezéből. Macquart–t két katona ragadta meg.

– Nem vagyunk bolondok meghalni magukért! – kiáltott a Mikulás-szakállú. – Troppauernek igaza van.

– Egyék meg, amit főztek... – mondta egy másik csontváz, és asszott karját magasra emelve, az öklét rázta dr. Borden felé...

Tíz perc múlva a corvée fegyver nélkül visszatért az erődbe, és magával hozta megkötözve Kobienszkit, Lorsakoffot, Macquart–t és dr. Bordent.

A rabok a bungalow-jukban ültek és csendesen várták, hogy döntsenek a sorsukról...

HUSZONHETEDIK FEJEZET

1.

Delahay szobájában voltak együtt. Az őrnagy kissé jobban érezte magát. Az ágyban könyökölt és szivarozott. Délután rohama volt, így csak most értesült az eseményekről. Kréta, illetve Yves őrnagy, Finley és Hilliers hadnagy ültek körülötte.

– A becsületet tehát megmentettük – mondta az őrnagy. – De az erőd mindaddig nincs biztonságban, amíg a szokotáktól tartani kell.

– Ha tudnánk, honnan jönnek, gyerekjáték lenne visszaszorítani vagy bekeríteni őket – jegyezte meg Finley.

– De nem tudjuk – mondta Yves. – És kevés remény van rá... Pedig az óra, ami annál a fiúnál van... az óra a nyitja mindennek.

Nem is vette észre, hogy milyen csodálkozással nézik. Kréta ugyanis megdöbbentő változáson ment át. Soványsága most energikusnak hatott. Angolosan szikár, napbarnított ember volt, és a szemei okosan, tisztán csillogtak.

– Mikor leplezted le magad Finleynek? – kérdezte Delahay.

– Amikor azt a kedves fiút, akit összetévesztettek velem, en crapaudine-re ítélték. Meg kellett mentenem. Akkor szóltam Finleynek, hogy jelentse neked az ügyet, Gardone megkerülésével. Előbb kénytelen voltam igazolni magam. Azután Finley szerezte meg a viaszosvászon zsákot a pénzszekrényből, amit egy másik barátom visszacsempészett a fiúhoz: Grison tárcája volt benne, az én szolgálati számom és néhány írás. Versek. Az írásokat akartam olvasni, mert még az én Troppauer barátomról is kiderülhet, hogy komédiázik, és közben hírszerző. Hála istennek, a versek ez irányban megnyugtattak.

Latouret lépett be Galambbal.

– Jöjjön ide, barátom... – mondta az őrnagy. – Maga nagy szolgálatot tett ma a hazájának, és különleges jutalomban lesz része...

– Őrnagy úr! Szóra sem érdemes, jutalomra még kevésbé. A hazájáért minden embernek meg kell tenni a magáét. Különben is az egész siker Yves őrnagy érdeme... Szent isten!

– Micsoda?... Mi van?... – érdeklődtek ámultan a tiszték...

– Őrnagy úr! Tisztelettel kérem, hogy bocsásson el néhány percre. Egy tisztet még kora délután bezártam valahová, és lehetséges, hogy az illető szeretne enni vagy inni...

Az őrnagy csodálkozva intett, hogy elmehet. Kréta újra előjött.

– Ez a fiú azt hiszi, hogy egy Hlavács nevű cipész azonos velem, és borzasztóan kínozza a szerencsétlent...

Ez így is volt. Hlavács éhesen és szomjasan ült a szobában. Amikor Galamb kinyitotta az ajtót, a cipész újabb bonyodalmaktól tartva, rémülten elrohant a kámba.

Odalent az őrséget váltották. Felhallatszott a vállról leperdülő puskák koppánása és Battista kommandója.
Éjfél volt...

2.

Galamb nem ment nyomban vissza az őrnagyhoz, úgy látszott, hogy végleg feladja a katonai fegyelmet. Léhaságát nem mentette semmi, talán csak az, hogy szerelmes volt, s ez az érzelem viszont már igen komoly embereket is károsan befolyásolt.

A kantin felé igyekezett, de még félúton sem volt, amikor valahonnan egyszer csak feltűnt az udvar sötétjéből az arab suhanc, Magde!

Megölelte a leányt, és magához szorította.

– Na látja – suttogta –, mondtam, hogy az egész hecc nem tart sokáig.

– Nagyon aggódtam magáért – felelte a lány. – De most már, hála istennek...

– Távolról sincs befejezve az ügy. Elsősorban még nem tudjuk, hogy a rabokkal mi lesz. Azután a négerek is terveznek állítólag valami támadást.

Fent a mellvéden egyhangúan kopogtak a poszt léptei...

– Igaz... – felelte szomorúan a leány. – A négerek titka az átjáró, amely után apám kutatott...

– Igen, az átjáró – bólogatott Galamb. – Áldást jelentene ezen a vidéken, ha végre megtalálnánk... És csakugyan ebben az órában lenne a titok?

Odanéztek mind a ketten a csúf, ezüst krokodilfejre.

– Egész bizonyos... Meg kell örülni tőle, de így van. Ebben a karórában rejtőzik az átjáró terve. Ezt akarta doktor Brétail átadni Corot kapitánynak azon az estén, amikor megölték.

Galamb búsan nézte az óra összekarcolt fedelét.

Azután egy ösztönös mozdulattal lenyomta a felhúzó gombját. Felkattant a fedél, és...

És ahogy egy pillantást vetettek a lapra, mind a ketten felkiáltottak a meglepetéstől.

Ott volt a térkép!

... Ilyen még nem volt. Az őrnagy szobájának küszöbén megbotlott egy rohán ember, és bezuhant Delahayhoz, azután felugrott, nem törődött a feletteseivel, csak kiabált...

– A villanyt... oltsák el a villanyt!... Megvan! Itt van!... Azonnal... – és lihegett kifulladásra a lépcsőktől. Galamb volt. Kréta eloltotta a villanyt.

...És zöldessárga fényvel, kisugározva izzását az ezüst krokodilfejre is, ott világít néhány apró vonallal a Russel–átjáró miniatűr térképe!...

A sötétben csak ámuló emberek fojtott lélegzetvétele hallatszik...

Milyen egyszerű volt! A kutató valami sugárzó rádiumos vagy foszforos anyaggal rajzolta a térképet a karóra számlapjára. A számlap repedései között észrevétlenül bújtak meg azok a halvány, hajszálvékonyvonalkák, amelyek úgyszólván láthatatlanok, csak éjjel világítanak, ha előzőleg napsütés érte a számlapot, és a foszforos anyag visszasugározza az elnyelt fényt. A kényes politikai ügyekben utazgató, térképező Russel első vázlatát erre a berepedt számlapra rajzolta fel, láthatatlan, illetve átlátszó anyaggal, amely elnyeli a sugarakat. Azután lefixírozta ragasztóval. Ha megtámadták, kikutatták, ezerszer is szétszedték az órát – nem találhattak semmit, mert a térkép csak akkor vált láthatóvá, ha erős napfény érte, és sötétben nézték.

Most valamennyien tágult szemmel, mintha túlvilági jelenést néznének, bámulták az órát.

A számlapon egész apró, szaggatott vonal jelezte az utat a Nigerig, egy ponttól, amely T betűvel volt jelölve. Ez csak „tábort” jelenthetett. Azt a helyet, ahol Russelék utoljára táboroztak. És itt épült Aut-Taurirt erődje. Lent ez állt: 1 mm: 2 km. Az utat mintegy kétcentiméteres vonal jelezte, szóval körülbelül 40 kilométernyire voltak az átjárótól. Az utat jelző kis csík keresztülhaladt egy pontozott vonalon, amelyet N. jelzett. Ez csak Niger lehet. Lent a másodperc mutató alatt ez állt felírva: III. 10. – VI. 25. Ez is világos és egyszerű volt. Harmadik hó tizedikétől hatodik hó huszonötödikéig a Niger vízállása olyan, hogy az átjárón lehetséges közlekedni, a többi hónapokban a folyó bizonyára előnti.

– Ha ezt előbb tudjuk – mondta a döbbszent csendben Yves őrnagy –, sok-sok ember életben maradt volna.

Valaki felcsavarta a villanyt.

– Nézd csak, a hülye Kréta! – kiáltotta Galamb.

– Nem, barátom – mondta mosolyogva Kréta.

– Én vagyok, az a bizonyos Yves őrnagy, akivel kapcsolatban magának anyni kellemetlensége volt. De csukja be a száját fiam, mert így nem hat valami előnyösen.

Galamb ugyanis akkorára nyitotta a száját, amennyire az egyáltalán lehetséges volt. Nyakát előregörbítette, a szemét kimeresztette, és hol a meglepően fesztelen modorú Krétára, hol a nevető tisztekre nézett, ijedten kapkodva a fejét jobbra-balra.

– Hűűű! – mondta azután.

– Ismétlem, amit Delahay barátom mondott: maga nagy szolgálatot tett a hazájának. Maga a világ legkönnyelműbb és legjobb katonája. Ami pedig Krétát illeti, a szerencsétlen hülyét, az ő nevében külön hálásan kezet szorítok most magával.

Keményen megrázta Galamb kezét. Ez még mindig pislogva nézett egyik tisztról a másikra, és csak azt ismételtette zavarában és meglepetésében:

– Szép kis cirkusz... Szavamra, szép kis cirkusz.

– És ráadásul a mi Galamb barátunk még szerencsés is – szólt közbe Finley.
– A véletlen hozzájuttatta az óra titkához, amit annyi hozzáértő ember hiába keresett...

– Jó, hogy említed! – mondta Delahay, felkönyökölve az ágyban, mert valósággal újult erőre kapott a megviselt kis öregember. – Csak ne pihenjünk a győzelem babérjain, amíg a szokoták támadása váratlanul érhet bennünket.

– Ez most márnem olyan veszélyes – legyintett Yves. – Elsősorban ma március nyolcadika van, és nem valószínű, hogy négy-öt napnál előbb járható legyen a Batalanga-földre vezető út. Russel térképe tizedikét jelzett. Azután, a térkép birtokában, megszállhatjuk az átjáró nyílását. Bizonyára a Niger medre alatt vezet az átjáró, ahol elég erős a sziklás meder, és nem szakadhat be a folyó ágya.

– Ágy! – kiáltott ismét vadul Galamb, és a homlokára csapott, – Egy Laporter nevű bűnöst az ágy alatt felejtettem valahol.

– Laporter! – ugrott fel Kréta. – Hol van? Esküdni mertem volna, hogy kisiklott a kezemből. – Jöjjön, fiam! – Galamb és az őrnagy a kantin mögötti folyosóra siettek, és benyitottak abba a szobába, ahol a gengszter maradt megkötözve.

Mikor eloldozták, Pencroft tagjai úgy hulltak ki a kötélből, mint valami felbomlott batyuból a széteső rongyok. Félig halott volt már.

Galamb a fejét csóválta:

– Alaposan megviselte a magány...

HUSZONNYOLCADIK FEJEZET

1.

Hajnaltól az erdő elcsendesedett. A nehéz nap után mélyen aludt mindenki. A katonák egy része súlyos alkoholmérgezéssel a kórházba került. A többiek fejfájással, sajgó tagokkal sorakoztak az ébresztőre. Finley néhány rövid mondatban közölte velük, hogy súlyos büntetés helyett egyszerűen részegeskedésnek tekintik, ami történt, és minden tizedik embert a bűnösök közül négy nap pelote-ra ítélnék. Ha legközelebb hasonló eset előfordul, a bűnösöket haditörvényszék elé állítják.

Némán hallgatták. A nap ébredt, és a forróság szinte másodpercenként növekedett.

Ezután összeállították a corvée-t. Csupa megbízható ember: Galamb, Spoliansky és a többiek kerültek a szakaszba. Finley vezette őket, de Latouret is ment.

A rabok már előző nap délutánja óta hiába nyitogatták a vízcsapot. Nem kaptak inni. Az éjszaka még tűrhetően telt, de reggel, az izzó melegben már nagyon legyengültek a szomjúságtól, szédülten, kimerülten ültek a fojtó dzsungelben, több mint kétszáz emberi váz... A sárga, halálosan sovány koponyákon kék hajszálerek lüktettek, dagadt, nagy, vörös szemhéjak hunyódtak halódva, és a vértelen, lefittyedő ajkak közül fehér nyelvek nyúltak ki tétován...

Látták a corvée-t érkezni. Látták, hogy a tiszt súlyba vezényli a fegyvereket, és rájuk irányulnak. Senki sem mozdult. Lövetni fog? Lehet...

Most kiválik egy őrző a corvée-ből, és a tiszt vezetésével közeledik. Néhány rab nehézkesen felemelkedik. Eszükbe sem jutott, hogy megtámadják a maroknyi csapatot.

Az összeomlott lázadás utolsó életerejüket is elvette.

– Emberek! – mondta röviden Finley. – Azt izentem nektek tegnap, hogy ha visszatértek a táborotokba, senkit sem fogunk megbüntetni. Szavamnak állok. Kinyitjuk majd a csapot, kaptok eleséget, de ezentúl minden gyanús esetben bejön ide egy őrző. És aki nem viselkedik fegyelmezetten, azt főbe lőjük. Rendes helyőrség lesz Aut-Taurirtból. Holnap elkezdjük a barakkokat építeni, kaptok kórházat, orvost, és rendet csinálunk. Harminc perc múlva megnyitják a vízcsapot. Egyetlenegy katonát hagyok itt. És olyan sorrendben isztok, ahogy ő vezényli. Ha ennek a katonának valami baja lesz, akkor megízedeltetek benneteket! Rompez!

Az őrző továbbment az erdő belseje felé. A rabok szótlanul ténferegtek, némelyik már elájult. Egyszer csak a vízcsapnál álló katona, Rikov azt mondta:

– Folyik már a víz. Vigyázz! Egyes sorba sorakozni, és mindenki hozza a poharát!

A rabok sorba álltak, szép csendben ittak, és a magányos posztnak sem esett semmi baja közöttük.

2.

Az őrzőjárat pedig folytatta az útját az őserdőben egy elefántcsapáson, a pigmeusok tábora felé. A törpe főnök személyesen sietett eléjük, azt hitte, a lázadók jönnek. Keservesen csalódott, mikor a katonák élén a tiszteket meglátta.

– Uram... örülök, hogy látlak... – rebegette.

– Pedig szomorú nap ez neked, főnök – felelte Finley. – Mert felakasztatlak, és a táborodat elpusztítjuk...

– Nem teheted, rumi úr... Én régi barátja vagyok a fehér katonáknak.

– Mindenfelől töltött puskák lesnek rád és népedre, főnök. – A nép mindössze tizenkét bennszülött volt, négy cölöpkunyhóban. – Most bementek az egyik kunyhóba, és ott maradtok, amíg ítéletet tartanak felettetek. Nyolc emberem vigyáz rátok.

A bennszülöttek szó nélkül engedelmeskedtek. Nyolc katona hátramaradt, és vigyázott rájuk. A pigmeusok edényeit, fegyvereit egy halomba rakták és elégették. Elégették a többi kunyhót is, és kivágták a tisztáson a törzs vagyónát képező tíz kókuszpalmát.

A főnököt pedig vasra verve magukkal vitték.

– Hogy hívnak? – kérdezte útközben Finley a reszkető törpe pigmeust.

– Illomornak, uram... – felelte a főnök.

3.

Yves őrnagy lázas gyorsasággal folytatta a kihallgatásokat az ezredirodában. Rövid rádióérintkezés után értesítették őket, hogy Timbuktaból egy csapat szpáhít vezényelték ki a helyőrség megerősítésére, és az ügy valamennyi szereplőjét repülőgépen Oranba szállítják.

Pencroft nem vallott semmit. Illomor, a törzsfő annál többet, és Galamb mindent, ami csak eszébe jutott.

– Gondolkozzon, fiam – bízta Yves –, minden csekélység fontos.

– Igazán mindent elmondtam... Legfeljebb néhány pofont felejtettem el, mert az ügyben rendkívül sokat pofozkodtam... Ja, igaz... A mosókonyhában poszton álltam, és megtámadtak... Ez bizonyára a Laporter mákvirág volt. De valaki rálőtt a sötétből, és nem sejtettem, hogy ez ki lehetett.

– Én voltam – mondta mosolyogva az őrnagy. – Éppen aludtam, és maga aggódott a holmimért, de azért jól hallottam, amit mond. Sejtettem, hogy más is hallja. Így azután előbb surrantam be a mosókonyhába, és láttam Hildebrandtot, mert ő volt az illető, nem Pencroft, amint odafeküdt a padlóra. Idejé-

ben léptem közbe, hogy segítsek magán... Csak a cipőmet befestette a vörös mínium, ezt ügyesen elcseréltem Spolianskyval...

– A cipő! Ő meg Troppauerrel cserélte el, és sántított...

– Ezért akarták agyonlőni szegény Troppauert. Azt hitték, maga az őrnagy, és ő a maga társa. Most pedig egy fontos kihallgatás... – A szomszéd szoba ajtajához lépett, és kivezette onnan Magde Russelt. Rendes útiruhában volt, és mosolyogva nézte Galamb csodálkozását.

– Hát maguk... ismerősök.

– Nem – nevetett a leány –, mi nem rég vagyunk cinkosok. Csak itt ismerkedtem meg az őrnagy úrral. Régen figyelt engem, és megtisztelt a bizalmával.

– Elsőrangú segítőtársam lett Mademoiselle Russel. Az első ember, akit arra kértem, hogy legyen a segítségemre. Mert nem bízom senkiben. Egy kissé Harroncourt, a maga érdekében is történt. Finleynek akkor még nem akartam elárulni az inkognitómat, és valahogy segítenem kellett, hogy ne patkoljon el a negyvenkilós pelote-től. Erre használtuk fel a mademoiselle néhai maszkját, Abu el Kebirt, a kávéfőzőt, aki megvesztegette Battistát, és így segíteni tudott magán. Hálás lehet ezért...

– Ó, még sokszor fogom leróni – mondta lelkesen Galamb, és a lány elpirult.

4.

A búcsúestét a lábadozó Delahay szobájában töltötték, ahol teára voltak hivatalosak. Kivételesen két közlegény is. Ezek nélkül nem lett volna teljes a társaság. A egyik természetesen Galamb és a másik Troppauer Hümér.

A poéta percenként pirult, ujjait morzsolgatta, és elbotlott a szőnyegben.

És magától értetődik, hogy megjelent Magde Russel is, abban a fehér lovaglóruhában, amit Galamb annyira szeretett.

Delahay kívánságára Yves őrnagy folyamatosan elmondta mindazt, ami történt.

– Grisont régen ismerem – kezdte Yves, a teába bámulva, mintha ott egy filmszalag futna, amelyben az elmúlt eseményeket látja. – Gyanús jellemű, de ügyes hírszerző volt. A mi munkánk olykor megkívánja, hogy ne a tisztességet, hanem az ügyességet részesítsük előnyben. Az ain-szefrai lázadás tárgyalásán kellett volna megjelennem tanúskodni. Tudtam, hogy sok ellenségem szeretne megismerni. A szolgálat embereit még a vezérkar sem ismeri. Csak a D. osztály főnöke Aubert tábornok érintkezik velük személyesen. Nekem szokásom volt, hogy néha szerepeltettem magam helyett bizonyos ügyekben embereket, akik felvették a nevemet. Így történt, hogy Grisont szerepeltettem. Ezzel akartam megtéveszteni azokat, akik lestek rám. Vallomásomat előzőleg megtanulta, és őrnagyi egyenruhában mint Yves szerepelt. Sohasem hallgatták ki a vádlottakkal együtt, és nem szembesítették. A lázadás bűne nyilvánvaló volt. Természetesen lakást is bérelt, mint Yves őrnagy, és feltűnően bejárt a vezérkar

D. osztályára, hogy tökéletesen félrevezesse azokat, akik megfigyelik. Ebben az időben mint Grison vagy Dupont – mindkét nevet használta – a Russel-ügygel is foglalkozott. De erről én nem tudtam. Macquart egy vasúttársaság megbízottja. Ezeknek fontos érdekük fűződik ahhoz, hogy a Szahara-vasút ne készüljön el. Macquart mint gazdag úr szerepelt Oranban. Lorsakoff-fal és Grissonnal közösen akarták megszerezni az átjáró tervét. Ezért lótte le Grison Russelt is, de a tervet nem találták meg nála.

Grison a két társát is becsapta. Azt mondta, hogy Yves őmagy, mármint én, szintén az ő kezükre dolgozna, jó pénzért. Ha bizonyítékot akarnak erre az állításra, akkor hívják fel telefonon az őrnagyot. Ezek nem tudták, hogy Grison véletlenül éppen helyettem szerepelt, és természetesen az én nevem alatt bérelt lakást, tehát léprementek. Grison jelentkezett a telefontól, és ügyesen valószínűsítette, hogy az őrnagy hajlandó érintkezésbe lépni velük, Grison útján. Saját magát úgy állította be, mint a futáromat. Hogy miért tette ezt? Azt akarta, hogy ha ő megtalálja Russel villájában a tervet, akkor a horribilis jutalomból ő két részt kapjon. Egyet mint Grison és egyet az én nevemben mint Yves. Ez kis híján sikerült, mert hiszen én nem is voltam Afrikában. Egy másik ügyben Konstantinápolyban tartózkodtam. Itt értesített Aubert tábornok, hogy vissza kell térnem, mert az Aut-Taurirtba induló századdal fontos küldetésem lesz. Marseillebe utaztam, és beálltam a légióba. Oranban már figyelik az újoncokat, mert sejtik, hogy a szolgálat becsempész egy vagy két embert ide. Az aut-taurirti századdal Oranba hajóztam. Itt nem jelentkeztem a szolgálatnál. Fogalmam sem volt Grison üzemleiről.

Véletlenül jöttem rá. Egyszer láttam az utcán Macquart-ral és gyanút fogtam. Érintkezésbe léptem Aubert-rel, aki megnyugtatót. Azt mondta hogy Grison használható embernek tartja, és a Russel-ügyben ő adott megbízást neki. Grison közben Mademoiselle Russelnek azt mondta, hogy Yves őrnagy akar nyomozni az ügyben, és az ő útján engedélyt kér, hogy egy napot a villában töltsön el. Meg is kapta a beleegyezést. Grison rájött arra, ami nyilvánvaló volt, és mégis zseniális: a rajz csak olyan tárgyban lehet eldugva, ami Russelnél volt, és Brétail doktorhoz került, és ennek a tárgynak a gyilkosság napján Brétailnál kellett lenni, mert hiszen úgy volt, hogy átadja Corot kapitánynak. Így jött rá Grison, hogy a térkép nincs is a villában, mert az áldozatok holmiját az ügyészség a vizsgálat idejére elfoglalta. Érdeklődött az ügyészségen, és megtudta, hogy a tárgyakat az elhunyt címére az örökösöknek kikézbésítik a vizsgálat befejezésekor. Megtudta a kézbesítés napját is. Erre a napra kért engedélyt Yves számára, hogy beköltözhessen a villába, mert még egyszer tüzetesen át akart kutatni mindent. De ekkor már a nyomában voltam. Egy emberemnek megbízást adtam, hogy figyelje. Így tudtam meg, hogy az ügyészségen járt. Azután rajtaütésszerűen eléje álltam az utcán.

A megdöbbsent arckifejezése elég világosan mutatta, hogy nem becsületes szándékkal játssza a szerepemet. Elmondta, hogy átkutatja a Brétail-villát, és amikor azt mondtam, hogy én is odamegyek, már visszanyerte az önuralmát, és örömmel invitált. Véletlenül aznap az altiszt a kaszárnyában durva tréfából

rám zárta a pinceajtót, és ott felejtett estig. Nem tudtam sehogy sem szabadulni, és csak tizenegyre értem a villához. Nyomban telefonáltam annak az embernek, akivel figyeltem, és ettől megtudtam, hogy a délután folyamán kikézesítették az ügyészségről a néhai Brétail tárgyait, továbbá – és ez volt a legfurcsább – Grison mint Yves őmagy értesítette a szolgálatot, hogy egy támadót megölt a villában. Kém az illető. Valakijön érte autóval, hogy Cochran városparancsnok estélyére vigye, és ugyanez az ember gondoskodik a holttest eltüntetéséről. A titkosszolgálat emberei sokszor kénytelenek fegyvert használni, amikor bizonyításra, ítéletre nincs idő. Csak a tábournoknak tartoznak felelősséggel. Ilyen eset volt, ahogy én leszúrtam Hildebrandtot, és habozás nélkül végzek Gardone-nal is, ha nem tudom másképpen megakadályozni a zár kombinációjának elárulásában. De ki az, akit Grison megölt mint Yves őnagy? Tizenegykor a villánál voltam.

Bemásztam a kertbe, és körüljártam a házat. Észrevétlenül akartam bejutni. Lővéseket hallottam, és megpillantottam egy légionistát, amint futva jön. Mögötte őrjárat. A katonák üldözték. Beugrott a Brétail-villa kertjébe. Megismerem Harrincourt bajtársamat. Később ariadóautó lármas érkezését arra használta fel, hogy rohamkését nekihajtsa az ablaknak, mert a szirénázás elnyomja a csörömpölés zaját. Beugrott a törött ablakon át, és továbbment. Én is beugrottam utána. A helyiségbe érve a földön megpillantottam a légionista rohamkését. Ezt vágta az üvegnek, hogy eltörjön, és könnyelműen otthagya. Nem akartam olyan nyomot hagyni, amely a légióhoz vezet. Felvettem a rohamkést, és a derékszíjam mellé dugtam, azután siettem tovább. Az utcán hangos vezényszavak, rendelkezés, kiáltozás verte fel az éjszakát. Lábujjhegyen osontam végig a szobáig, amelyben világosság volt. Kíváncsi voltam, hogy kit ölt meg Grison. Belestem a kulcslyukon, és csodálkozva láttam, hogy nincs semmiféle halott a szobában. Nyomban tudtam, hogy miről van szó! Velem volt találkája! Én voltam az eltakarítandó tetem! Egyszerűen le akart löni, és a titkosszolgálat útján eltüntetni, gyorsan és biztosan. Hiszen személyesen csak Aubert tábournok ismert, az viszont nem jön ki ilyenkor. Csak Grison jelentését olvasta volna az úgyről.

Ezután beléptem hozzá, mintha a találkára jöttem volna. Meglepetten nézett rám. Aztán beszélt valamit, és az asztalkendő alatt óvatosan egy revolvert fogott meg, és már lőtt volna, de én tudtam, hogy mire készül. Kirántottam rohamkésemet, és végeztem vele. Itt szó sem lehetett habozásról. Csak utóbb vettem észre, hogy nem az én oldalfegyveremet használtam, hanem Harrincourt-ét, amely ott volt a derékszíjam mellé dugva. Most lépteket hallottam közeledni. Ha kimegyek, észrevesz az, aki idetart. Eloltottam a villanyt, és bebújtam a gardrób szekrénybe. Harrincourt barátunk, az ördög tudja, mit vesztett el a villában, ahelyett, hogy szedte volna a lábát, visszajött. Azt hittem, rémülten elrohan, ha meglátja a leszúrt Grison tetemét, de azóta már tudjuk, hogy Harrincourt ritkán szalad el.

– Nem családi betegség nálunk a futkosás... – mentegetőzött Galamb.

Yves folytatta:

– A tiszt, akit a titkosszolgálat küldött a tetem eltüntetésére, Grison találta holtan. De ez nem ismerte egyikünket sem. Mindössze azt tudta, hogy a Brétail-villában egy halott mellett Yves őrnagy várja. Miután csak Harrincourt volt jelen, egy pillanatig sem kételkedett, hogy a titkosszolgálat őrnagyával áll szemben, aki valamilyen oknál fogva légionárius közlegénynek öltözött. Harrincourt viszont mukkanni sem mert, és követte a tisztet. Elhatároztam, hogy ezt a tévedést kihasználom a nyomozás céljaira. Még a Brétail-villából felhívtam Aubert tábornokot.

Elmondtam neki mindazt ami történt, és megbeszéltük, hogy a tiszt tévedését nem leplezzük le. Csak higgye a sok settenkedő gazember, hogy a szökött légionista Yves őrnagy. Ezt a félreértést a városparancsnok estélyén Aubert kitűnően valószínűsítette. Cochran tábornoktól kezdve Macquart-ig mindenki elhitte Harrincourt-ról, hogy Yves őrnaggyal azonos. Így én a hülye Kréta szerepében nyugodtan figyelhettem később, hogy kik környékezik meg az állítólagos Yves őrnagyot. Az estély után Lorsakoff és Macquart rájöttek, hogy Yves becsapta valamennyiüket, és elszökött az órával, amiről Grison akkor már beszélt telefonon Lorsakoffnak. Magde Russel, csodálatos maszkjában, mint arab kávéfőző kihallgatott egy beszélgetést Lorsakoff és Macquart között. A beszélgetés alapján ő is árulónak hitte Yves-t. És megtudta azt is, hogy a karóra a terv rejteke. Ő is követte a századot Aut-Taurirtba. Grison tetemét, mivel ő Dupont néven lakott egy síkatorban, Aubert intézkedésére a lakására csempészték a szolgálat emberei. Én csak akkor sejtettem az óra fontosságát, amikor megfigyeltem, hogy útban Aut-Taurirt felé, Laporter ellopja, mialatt Harrincourt mosdik. Még aznap elloptam Laportertől, alaposan megvizsgáltam, szétszedtem, de nem jöttem rá a titokra. Laporter hátizsákjában megtaláltam Harrincourt ingét is, amit annyira szeretett, és az órát az inggel együtt visszaoptam Galambbarátunkhoz. Amikor megérkeztünk a helyőrségbe, kénytelen voltam leleplezni magam Magde Russel előtt, aki csodálatos munkát végzett. Igen értékes munkát végzett az ügyben Mahmud, Mademoiselle Russel szolgálja. Ő sajnos a kórházban van, súlyos maláriás rohammal. Mégengem is megtévesztett azzal, hogy néhány embert betanított. Ezek mindenkinek azt mondták, hogy Abu el Kebir, a kávéfőző meghalt. A kigyóbűvölő Mahmudot meg egyszerűen letagadták. Azután Finleyt is belevontam az ügybe. Finley útján jutottam hozzá a viaszosvászon csomaghoz.

Troppauer úgy nyelt le egy falatot, hogy kis híján megfulladt:

- A verseim! – kiáltotta azután kétségbeesetten.
- Megvannak – mosolygott Yves –, csak átolvastam őket.
- És milyenek, ha szabad érdeklődnöm?
- Kitűnőek! Különösen a „Szahara álmvilágában merengek” című.
- Az véletlenül jól sikerült... – mormolta Troppauer, és lenyelt egy kemény tojást egészben. Később, amikor visszakarta a verseit, mindenáron kezét akart csókolni az őrnagynak.

– Az ügy másik részére is világhíresség derült – folytatta Yves. – A néhai Russel-expedícióra gondolok. Kutatóútján kalandorok gyűrűje fogta körül Russelt. De a kutató, úgy látszik, sejtett valamit, mert amikor az utolsó útszakasz felderítésére ment, hátrahagyta a társait, kivéve a megbízható, becsületes dr. Brétaillt. Hogy a táborban mi történt, azt Illomortól tudom.

Este kivit ittak, és a neuraszténias Kölyök mámorában együtt táncolt a nége-ekkel. Azután kimerülten elájult. Byrel is berúgott, és összeverekedett a bennszülöttekkel. Néhányat lelőtt, de végül agyonszúrták.

Ekkor a gyenge idegzetű fiút Laporter és társai megkötözték. Reggel elhitték vele, hogy a kivimámor gyilkolási dühében végzett Byrellel és két négerrel. Illomor, aki különben egészen jól beszél franciául, ott ült némán, és eljátszotta a fogadalom-komédiát. Szegény Kölyök jó médium volt, és a gazemberek továbbra is felhasználták a fiút. Később megtudták, hogy hol van a Russel-féle rajz, elhatározták, hogy végeznek Brétaillal. Illomor, aki állandó futár volt a szokota törzs és a kémek között, éppen Oranban tartózkodott. A sirokkótól szenvedő Kölyök konykjába nagy mennyiségű altatót kevertek, pedig talán a rettegés önszugesztíója is elég lett volna ahhoz, hogy a fiú önkívületbe essen, és mindent elhiggyen amikor a szekrényből kilépett a meztelen, dárdás pigmeus, letett egy revolvert, és azt mondta: Őlj! A fiú nem ölt, hanem elaludt. Este a gazemberek megölték Corot kapitányt, dr. Brétaillt és az asszonyt. Pencroft tette vagy Lorsaokoff. Kölyökkel elhittették, hogy ő ölte meg kivimámorban a három embert. Ezzel rávették, hogy azt vallja az ügyben, amit Pencroft. Így két tanú mondta el a „féltékenységi” drámát. Aut-Taurirtban is szívesen felhasználták volna a fiút, aki Pencrofttal együtt a légióba lépett. De azután látták, hogy csődöt mond végképpen az idegrendszere, és eltették láb alól.

... Reggel volt. A nap sárga, perzselő sugarai éppen szétnyíltak az ablak előtt, és beömlöttek a szobába. Ültek, hallgattak és mindenki fáradt aggyal gondolt az elmúlt szörnyűségekre.

– Mozgalmas pár hetünk volt – jegyezte meg csendesen Galamb, és titokban a terítő alatt megfogta Magde kezét.

HUSZONKILENCEDIK FEJEZET

1.

– Most adja át a karórát, közlegény. Mondja meg, mit kér érte, és Magde Russel is beleszólhat az alkuba – mondta Yves őrnagy. – Elég messzemenő felhatalmazásom van.

– Sajnos, az óra elveszett – felelte Galamb.

Rémülten néztek rá.

– Mit mond? – kérdezte Delahay, a könyökére támaszkodva. – Ez az állítás... jól... fontolja meg.

– Az óra elveszett, de nyomban megkerül – folytatta Galamb –, ha engem általános testi gyengeséggel kiszuperálnak, hogy részint a régi familiámat elartsam, részint újat alapítsak. Ha ezt nem teljesítik, akkor az óra sohasem kerül elő, olyan jól elrejtettem.

Yves a homlokát ráncolta. Minden katonai elképzelést meghalad, amit Harincourt kért.

– Rendben van – mondta végül. – Mást nem kíván?

– De igen. Troppauer Hümér költeményeit. Ehhez ragaszkodom!

– Ezt vártam tőled – rebegte a költő.

– Troppauer közlegény külön kitüntetésben is fog részesülni a zendülés leverése körül szerzett érdemeiért – szólt közbe Delahay.

– Azután, ha tőlem megkapják az órát, természetesen Magde Russeltől kell megvásárolni. Én csak mint izgatott megtaláló érdemek jutalmat.

– Minden rendben lesz – mondta Yves – jegyzőkönyvbe vesszük a feltételeket, és korlátlan felhatalmazásom alapján módombán áll a szokatlan kívánságot teljesíteni.

Elkészült a jegyzőkönyv. A tisztek aláírták, hogy Yves őrnagy a vezérkar D. osztálya nevében a fenti kívánság teljesítésére ígéretet tett.

– És most mondja meg, hol a karóra – sürgette Yves.

– Hol legyen egy karóra? – csodálkozott Galamb. – A karon! – Felhúzta a zubbonya ujját, és a csuklóján ott volt az óra.

2.

Pencroftot egy hajnalon az oráni haditörvényszék udvarán Kobienzkivel együtt kivégezték. Macquart és Lorskoff ítéletét életfogytiglanra változtatták, és Gardone, rangjától megfosztva, két év múlva szabadult.

Ezzel a dráma befejeződött.

Mielőtt Galamb és a menyasszonya elhagyták Orant, még egyszer felkeresték az elátkozott Brétail-villát, és szorongó érzéssel járták végig a poros, elhagyott, sírszagú szobákat...

– Az olyan volt, mint egy lift – felelte mosolyogva Magde.

– Tessék?

– Egy gramofon működött a szobában, villany szerkezettel. A tú karját egy kis készülék állandóan ismét a lemez elejére tette. Ha a hallban égett a villany, akkor bekapcsolódott a gramofon, és ha lecsavarták, elhallgatott.

– De ha benyitottam?...

– Ez a lift-rendszer! Az ajtón éppúgy, mint a felvonónál: érintkezett a két drót! Ha kinyitotta valaki az ajtót, akkor megszakadt az áramkör. Ha becsukta, akkor újra kapcsolt a két drót, és működött a gramofon. Azért csináltattam ezt a szerkezetet, mert előre látható volt, hogy a gyilkosok visszatérnek a villába, kutatni a terv után. A lemezről szegény anyám énekelt, és azt hittem, hogy a gyilkos bizonyára rémülten menekül majd a kísértet elől, amely eltűnik, ha rányitják az ajtót. De éppen az egyik gyilkosnak – Grison volt ez – elárultam, amikor odaköltözött...

– És még egy... A sivatagban, amikor eltűnt a lábaid nyoma... Az, hogy lehet? A lány nevetett.

– Ó, te gyerek! Hát egyszerűen port merítettem a sisakomba, és szépen hátrafelé lépve behintettem a lábaim nyomát.

Galamb a földet nézte.

– Mégsem leszek nyomozó... – mondta ezután csendesen.

A villát lezárták, és elutaztak Oranból.

De még hosszú ideig nem akadt lakója annak a háznak...

3.

Miután hazatértek Párizsba, és Galamb a kívánt feltételeken kívül megkapta a légió becsületrendjét is, így kiáltott fel:

– Ezentúl vigyázok az egészségemre. Nem akarok beteg lenni!

... Az esküvőt két héttel el kellett halasztani, mert Galamb súlyos influenzába esett. Először volt beteg, amióta elment Párizsból! A halál mosolyogva figyelmeztette, hogy nem szereti a tréfákat. De Harrincourt természete végül győzött, meggyógyult, és elvette Magde Russelt. Esküvő után a kis család együtt lakott a régi családi házban. A Russel-tervért Magde annyit kapott, hogy nemcsak a házat, hanem a jövőjüket is tehermentesítették.

Sokat járt hozzájuk Latouret, a nyugállományú alhadnagy, harcias, lepörkölt bajuszával, és Troppauer Hümér, a költő, aki saját verseit olvasgatta a türelmes családnak.

Harrincourt néhány hold szőlőt vásárolt Párizs környékén, ahová az unalmas, előkelő, úri ismerősök nem jártak. Furcsa társaság jött össze a szőlőben,

elég sűrűn. Például: egy grófi külsejű hóhér, Hlavács „őrnagy”, a vén Pilotte, Minkusz, az óriás Nadov, Latouret alhadnagy, Battista őrmester, és valahányszor Párizsban tartózkodott: Yves őrnagy. A házigazda ilyenkor szájharmonikázott, a felesége jóféle vörös chablis—val kínált mindenkit, és a zümmögő „filharmonikus” vidám muzsikájára Yves rákezd, a többi meg fújja, mint amikor még ott meneteltek a gyilkos, sárga, szaharai porban, a „régijó időkben”:
„Le sac, ma foi, toujours au dos...”

V É G E